

Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju – I–III kwartał 2019 r.

Socio-economic situation of the country – I–III quarter 2019

Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju – I–III kwartał 2019 r.

Socio-economic situation of the country – I–III quarter 2019

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Opracowań Statystycznych
Statistics Poland, Statistical Products Department

pod kierunkiem

supervised by

Magdaleny Ambroch

Zespół autorski

Editorial team

Dominika Borek, Justyna Gustyn, Anna Kozera, Joanna Kozłowska, Marcin Marikin, Ewa Morytz-Balska,
Marcin Safader, Robert Waker, Anna Zielkowska, Maciej Żelechowski

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Anna Korczak-Żydaczewska, Elżbieta Lisiak, Eustachiusz Markowski, Joanna Sadowy, Urszula Wilczyńska

Autorzy ikon użytych na okładce

Icons used on the cover

Freepik, Kirensshastry i Pixel Perfect z Flaticon

Designed by Freepik, Kirensshastry i Pixel Perfect from Flaticon

ISSN 1505–6449

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła.

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source.

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208.

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji — tel. (22) 608 32 10, 608 38 10
Zam. 373/2019/ nakł. 250

Spis treści

Contents

Synteza	5
<i>Executive summary</i>	7
Ludność	9
<i>Population</i>	
Rynek pracy	10
<i>Labour market</i>	
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	19
<i>Wages and salaries; social benefits</i>	
Ceny	24
<i>Prices</i>	
Rolnictwo	32
<i>Agriculture</i>	
Przemysł	37
<i>Industry</i>	
Budownictwo	43
<i>Construction</i>	
Budownictwo mieszkaniowe	47
<i>Housing construction</i>	
Rynek wewnętrzny	50
<i>Domestic market</i>	
Usługi biznesowe	53
<i>Business services</i>	
Bilans płatniczy	55
<i>Balance of payments</i>	
Handel zagraniczny	58
<i>Foreign trade</i>	
Giełdowy rynek papierów wartościowych	66
<i>Stock exchange market</i>	
Sytuacja społeczno-gospodarcza na świecie i w wybranych krajach	70
<i>Socio-economic situation in the world and in selected countries</i>	
Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju	80
<i>Selected indicators regarding the socio-economic situation of the country</i>	
Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne	84
<i>Main macroeconomic indicators</i>	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>	Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>	Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 <i>magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit</i>	„W tym” <i>“Of which”</i>	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit</i>	Comma (,)	<i>used in figures represents the decimal point</i>
Kropka (.)	oznacza zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>		

Skróty

Abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>	Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
tys.	tysiąc <i>thousand</i>	kg	kilogram <i>kilogramme</i>
mln	milion <i>million</i>	szt. <i>pc.</i>	sztuka <i>piece</i>
mlrd	miliard <i>billion</i>	l	litr <i>litre</i>
p.proc. <i>pp</i>	punkt procentowy <i>percentage point</i>	hl	hektolitr <i>hectolitre</i>
zł <i>PLN</i>	złoty <i>zloty</i>	t	tona <i>tonne</i>
USD	dolar USA <i>US dollar</i>	dt	decytona <i>decitonne</i>
EUR	euro <i>euro</i>		
CHF	frank szwajcarski <i>Swiss franc</i>		
UE <i>EU</i>	Unia Europejska <i>European Union</i>		

Synteza

Rynek pracy w okresie styczeń–wrzesień 2019 r.

przeciętne zatrudnienie
w sektorze przedsiębiorstw +2,8% r/r

Wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw był mniejszy od notowanego w okresie styczeń–wrzesień ub. roku. W kolejnych kwartałach br. obserwowano stopniowe osłabienie dynamiki zatrudnienia.

stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w końcu okresu) 5,1%

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu września br. była niższa niż przed miesiącem i przed rokiem.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–wrzesień 2019 r.

nominalne +6,8% r/r
realne +4,6% r/r

Przeciętne miesięczne nominalne i realne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosły w mniejszym stopniu niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku. Tempo wzrostu płac nominalnych w poszczególnych kwartałach br. kształtowało się podobnie; stopniowo słabła natomiast dynamika siły nabywczej wynagrodzeń.

Przeciętne miesięczne emerytury i renty brutto w okresie styczeń–wrzesień 2019 r.

z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych
nominalne +4,7% r/r
realne +2,3% r/r
rolników indywidualnych
nominalne +5,1% r/r
realne +2,7% r/r

Wzrost nominalnych emerytur i rent brutto w obu systemach był wyższy niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku. W podobnym stopniu jak przed rokiem zwiększyła się siła nabywczą świadczeń z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, umocniła się natomiast dynamika realnych świadczeń rolników indywidualnych.

Ceny w okresie styczeń–wrzesień 2019 r.

ceny towarów i usług konsumpcyjnych +2,1% r/r

Ceny konsumpcyjne wzrosły w większej skali niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku. W kolejnych kwartałach br. ich dynamika stopniowo przyspieszała, w tym umocniło się tempo wzrostu cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem. Obserwowano natomiast spowolnienie dynamiki cen w zakresie transportu.

ceny produkcji sprzedanej przemysłu +1,6% r/r

Wzrost cen produkcji sprzedanej przemysłu był niższy niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku, a produkcji budowlano-montażowej – wyższy.

ceny produkcji budowlano-montażowej +3,6% r/r

Produkcja sprzedana przemysłu w okresie styczeń–wrzesień 2019 r.

niewyrównana sezonowo +4,5% r/r

Tempo wzrostu produkcji sprzedanej przemysłu było wolniejsze niż przed rokiem; w kolejnych kwartałach br. dynamika sprzedaży stopniowo słabła. W większości sekcji produkcja była wyższa niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku; niewielki jej spadek wystąpił jedynie w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. Wzrost produkcji notowano w większości głównych grupowań przemysłowych (z wyjątkiem dóbr związanych z energią), najwyższy – w przypadku dóbr inwestycyjnych.

Produkcja budowlano-montażowa w okresie styczeń–wrzesień 2019 r.

niewyrównana sezonowo +5,3% r/r

Tempo wzrostu produkcji budowlano-montażowej było słabsze niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku i w kolejnych kwartałach br. ulegało spowolnieniu. Powyżej poziomu sprzed roku ukształtowała się produkcja we wszystkich działach budownictwa; najwyższy wzrost notowano w jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej. W większym nieco stopniu wzrosła sprzedaż robót remontowych niż robót inwestycyjnych.

Sprzedaż detaliczna w okresie styczeń–wrzesień 2019 r.

niewyrównana sezonowo +5,8% r/r

Sprzedaż detaliczna wzrosła w skali roku w nieco mniejszym stopniu niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku. W trzecim kwartale br. dynamika sprzedaży była wolniejsza niż w drugim, ale szybsza niż w pierwszym kwartale.

Rolnictwo w okresie styczeń–wrzesień 2019 r.

Na rynku rolnym przeciętne ceny większości podstawowych produktów rolnych zarówno pochodzenia roślinnego, jak i zwierzęcego były wyższe niż w okresie trzech kwartałów ub. roku. Poniżej poziomu sprzed roku kształtowały się jedynie ceny żywca wołowego.

Handel zagraniczny (w zł) w okresie styczeń–sierpień 2019 r.

eksport +6,2% r/r

import +4,1% r/r

Obroty towarowe z zagranicą wzrosły w mniejszym stopniu niż w okresie styczeń–sierpień ub. roku. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem wobec ujemnego przed rokiem. Wyższe niż rok wcześniej były obroty z większością grup krajów, z wyjątkiem importu z krajów Europy Środkowo–Wschodniej. Wskaźnik terms of trade w okresie styczeń–lipiec br. kształtował się neutralnie (wobec niekorzystnego rok wcześniej).

Koniunktura gospodarcza w październiku 2019 r.

Przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego oceniają koniunkturę niekorzystnie, tj. gorzej niż w poprzednich miesiącach. Opinie formułowane przez podmioty w budownictwie są nieznacznie pozytywne – słabsze niż we wrześniu br. Korzystne, zbliżone do formułowanych przed miesiącem, pozostają wskazania jednostek w handlu detalicznym.

Koniunktura konsumencka w październiku 2019 r.

Wskaźniki ufności konsumenckiej, określające bieżące i oczekiwane tendencje konsumpcji indywidualnej są pozytywne, ale gorsze niż we wrześniu br.

Executive summary

Labour market in January–September 2019

average paid employment in
enterprise sector +2.8% y/y

The increase in average paid employment in enterprise sector was lower than the one recorded in January–September 2018. In subsequent quarters of 2019 employment dynamics gradually weakened.

registered unemployment rate
(as of the end of period) 5.1%

At the end of September 2019 the registered unemployment rate was lower than a month before and a year before.

Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector in January–September 2019

nominal +6.8% y/y

The average monthly nominal and real gross wages and salaries in enterprise sector increased in annual terms to a lesser extent than in the period of January–September 2018. The growth rate of nominal wages and salaries was similar in subsequent quarters of 2019; the dynamics of wages and salaries purchasing power gradually slowed down.

real +4.6% y/y

Average monthly gross retirement and other pensions in January–September 2019

from non-agricultural social
security system

The annual increase in nominal gross retirement and other pensions in both systems was higher than in the period of January–September 2018. The purchasing power of benefits in non-agricultural security system grew to the similar extent that in the previous year, the dynamics of real benefits of farmers – strengthened.

nominal +4.7% y/y

real +2.3% y/y

of farmers

nominal +5.1% y/y

real +2.7% y/y

Prices in January–September 2019

prices of consumer goods
and services +2.1% y/y

Consumer prices increased to a greater extent than in the period January–September 2018. In subsequent quarters the dynamics of prices gradually accelerated, including the growth in prices of food and non-alcoholic beverages, as well as goods and services associated with dwelling. A slowdown in dynamics of prices related to transport was observed.

producer prices in industry +1.6% y/y

The increase in prices of sold production of industry was lower than in the period of January–September 2018 while in prices of construction and assembly production – higher.

producer prices in construction +3.6% y/y

Sold production of industry in January–September 2019

seasonally unadjusted +4.5% y/y

Sold production of industry grew to a smaller extent than a year before; in subsequent quarters of 2019 the sales dynamics gradually weakened. In most sections of industry production was higher than in the period January–September 2018; it decreased slightly only in electricity, gas, steam and air conditioning supply. Sold production increased in most main industrial groupings (except for energy goods), the most – in the case of capital goods.

Construction and assembly production in January–September 2019

seasonally unadjusted +5.3% y/y

The growth rate of construction and assembly production was lower than in the period January–September 2018, and it gradually weakened in subsequent quarters of 2019. In all divisions of construction production reached a higher level than a year before, with the highest growth recorded in units specialising in civil engineering. Sales of restoration works increased to a slightly greater extent than of investment ones.

Retail sales in January–September 2019

seasonally unadjusted + 5.8% y/y

Retail sales increased in annual terms slightly less than in the period of January–September 2018. The dynamics of sales in the third quarter of 2019 was lower than in the second but faster than in the first quarter.

Agriculture in January–September 2019

On the agricultural market, the average prices of most basic agricultural products of both plant and animal origin were higher than in the three quarters of 2018. Only the prices of cattle for slaughter were lower than a year before.

Foreign trade (in PLN) in January–August 2019

exports +6.2% y/y
imports +4.1% y/y

Foreign trade turnover increased to a lesser extent than in the period January–August 2018. The total turnover balance was positive against a negative one a year before. Turnover with most groups of countries, except for imports from Central and Eastern Europe, was higher than in the previous year. The terms of trade index in the period of January–July 2019 was neutral (against an unfavourable one a year before).

Business tendency in October 2019

Entrepreneurs conducting activity in manufacturing assess business climate unfavourably, i.e. worse than in previous months. Opinions formulated by entities in construction are slightly positive, weaker than in September 2019. Indications of retail units remain favourable, similar to the ones formulated a month before.

Consumer tendency in October 2019

Consumer confidence indicators, defining current and expected tendencies of individual consumption, are positive but worse than in the previous month.

Ludność Population

Według wstępnych szacunków w końcu września br. **liczba ludności** Polski wyniosła ok. 38393 tys. osób, tj. o ok. 29 tys. mniej w stosunku do stanu sprzed roku oraz o blisko 18 tys. mniej w porównaniu z końcem ub. roku. Tempo ubytku rzeczywistego w okresie trzech kwartałów br. wyniosło ok. -0,05% (wobec -0,03% w analogicznym okresie ub. roku). W stosunku do okresu styczeń–wrzesień ub. roku odnotowano spadek zarówno liczby urodzeń, jak i liczby zgonów. Szacuje się, że saldo migracji zagranicznych na pobyt stały, podobnie jak przed rokiem, było dodatnie.

Ze wstępnych danych wynika, że w okresie styczeń–wrzesień br. zarejestrowano ok. 285 tys. **urodzeń żywych**, tj. o ok. 11 tys. mniej niż przed rokiem. Współczynnik urodzeń obniżył się o 0,4 pkt i wyniósł 9,9‰. **Zmarło** ok. 307 tys. osób, tj. o ok. 2 tys. mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. Współczynnik zgonów pozostał na poziomie sprzed roku i wyniósł 10,7‰. Odnotowano ujemny **przyrost naturalny** (różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów ogółem), który wyniósł ok. 22 tys. Szacuje się, że przeciętnie na każde 10 tys. ludności ubyło 8 osób.

Nieznacznie niższa niż w okresie trzech kwartałów ub. roku była liczba **zgonów niemowląt** – zmarło ok. 1 tys. dzieci w wieku poniżej 1 roku życia (o ok. 50 mniej niż przed rokiem). Współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych nie zmienił się w stosunku do notowanego analogicznym okresie ub. roku i wyniósł 3,8‰.

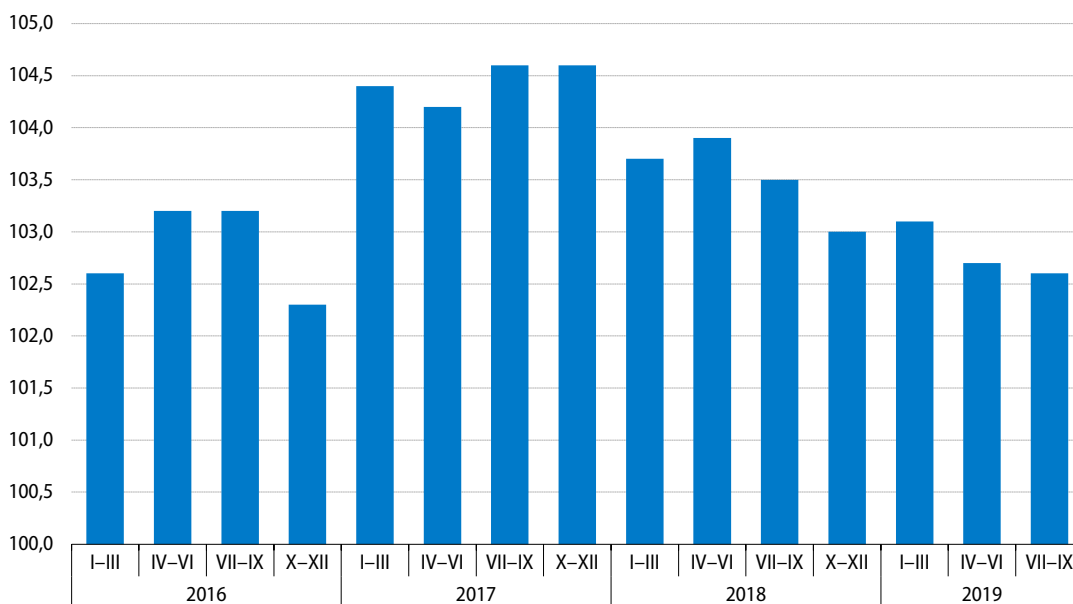
Ze wstępnego szacunku wynika, że w okresie styczeń–wrzesień br. zawarto ok. 150 tys. **małżeństw**, (o ponad 6 tys. mniej niż rok wcześniej), z czego blisko 70% stanowiły małżeństwa wyznaniowe. Współczynnik małżeństw obniżył się o 0,2 pkt do 5,2‰. Wzrosła liczba **rozwodów** do ponad 48 tys. (współczynnik rozwodów nie zmienił się i wyniósł 1,7‰), a wobec kolejnych prawie 0,9 tys. małżeństw sąd orzekł separację.

Rynek pracy Labour market

W okresie styczeń–wrzesień br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw zwiększyło się w skali roku w mniejszym stopniu niż w analogicznym okresie ub. roku. Tempo wzrostu zatrudnienia w kolejnych kwartałach br. słabło. W urzędach pracy w okresie dziewięciu miesięcy br. zarejestrowało się mniej bezrobotnych niż przed rokiem; jednocześnie zmniejszyła się liczba osób wykreślonych z ewidencji. Bezrobocie rejestrowane kształtowało się na niższym poziomie niż przed rokiem i w kolejnych miesiącach stopniowo zmniejszało się.

Wykres 1. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 1. Average paid employment in enterprise sector corresponding period of previous year=100

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹ w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosło 6393,3 tys. osób i było o 2,8% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 3,7% w analogicznym okresie ub. roku). Najbardziej zwiększyło się zatrudnienie w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 7,9%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 7,5%), informacji i komunikacji (o 6,1%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 5,4%) oraz budownictwie (o 4,2%). Wzrost zatrudnienia (w granicach 3,0%–0,6%) notowano ponadto w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji, handlu; naprawie pojazdów samochodowych, przetwórstwie przemysłowym, wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, górnictwie i wydobywaniu oraz obsłudze rynku nieruchomości. Spadek zatrudnienia obserwowano natomiast w administrowaniu i działalności wspierającej (o 1,7%).

Tablica 1. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw
Table 1. Average paid employment in enterprise sector

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2019		2018		2019	
	w tys. <i>in thousands</i>	IX		I–IX		w tys. <i>in thousands</i>
		analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>				
Sektor przedsiębiorstw <i>Enterprise sector</i>	6386	102,6	103,2	103,7	102,8	6393
w tym: <i>of which:</i>						
Przemysł <i>Industry</i>	2763	101,7	102,3	102,7	102,0	2771
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	130	100,5	100,2	100,0	100,8	131
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	2387	101,6	102,5	103,0	102,1	2393
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	117	101,9	99,3	99,3	101,6	117
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	130	102,7	102,8	102,3	103,0	130
Budownictwo <i>Construction</i>	420	103,7	105,0	105,6	104,2	421
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	1313	102,8	102,9	103,3	102,8	1312
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	615	105,5	106,9	106,6	105,4	611
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	130	106,5	105,3	104,3	107,5	131
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	244	106,1	104,7	104,5	106,1	241
Obsługa rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>	96	100,9	98,7	98,6	100,6	96
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna^a <i>Professional, scientific and technical activities^a</i>	238	107,9	106,9	107,5	107,9	236
Administrowanie i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>	412	97,9	100,7	103,4	98,3	418

a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

a Does not include divisions: Research and experimental development and Veterinary activities.

Spośród działów o największym udziale w zatrudnieniu, w okresie styczeń–wrzesień br. wyższy niż przeciętnie wzrost zatrudnienia w skali roku notowano m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się magazynowaniem i działalnością usługową wspomagającą transport (7,2%), handlem hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi oraz ich naprawą (6,9%), transportem lądowym i rurociągowym (5,8%), produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (5,1%), budową budynków (4,8%), robotami budowlanymi specjalistycznymi (4,7%) oraz produkcją pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (3,9%), a także budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej, handlem hurtowym oraz produkcją wyrobów z metali (w granicach 3,1%–3,0%). Spadek zatrudnienia obserwowano w produkcji odzieży (o 5,3% wobec spadku o 2,1% w okresie trzech kwartałów ub. roku).

Tablica 2. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw
Table 2. Dynamics of average paid employment in enterprise sector

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2018				2019		
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>						
Sektor przedsiębiorstw <i>Enterprise sector</i>	103,7	103,9	103,5	103,0	103,1	102,7	102,6
w tym: <i>of which:</i>							
Przemysł <i>Industry</i>	102,7	102,9	102,4	102,4	102,3	102,0	101,8
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	99,2	100,4	100,4	100,4	100,8	100,7	100,9
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	103,1	103,3	102,7	102,6	102,4	102,1	101,8
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	99,3	99,5	99,1	100,8	101,0	101,8	102,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	101,7	102,6	102,5	102,7	103,6	103,1	102,4
Budownictwo <i>Construction</i>	104,5	106,0	106,2	104,4	105,6	104,6	102,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	103,3	103,6	103,1	102,3	102,9	102,4	103,0
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	106,7	106,7	106,4	107,2	105,5	104,8	105,8
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	104,5	104,6	103,7	105,3	107,8	106,5	108,2
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	103,7	104,3	105,5	103,8	106,5	106,2	105,6
Obsługa rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>	99,2	99,2	97,3	96,0	100,0	100,8	101,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a <i>Professional, scientific and technical activities^a</i>	108,5	108,2	105,7	106,5	108,7	107,6	107,3
Administrowanie i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>	104,6	103,1	102,6	101,0	98,7	99,2	97,0

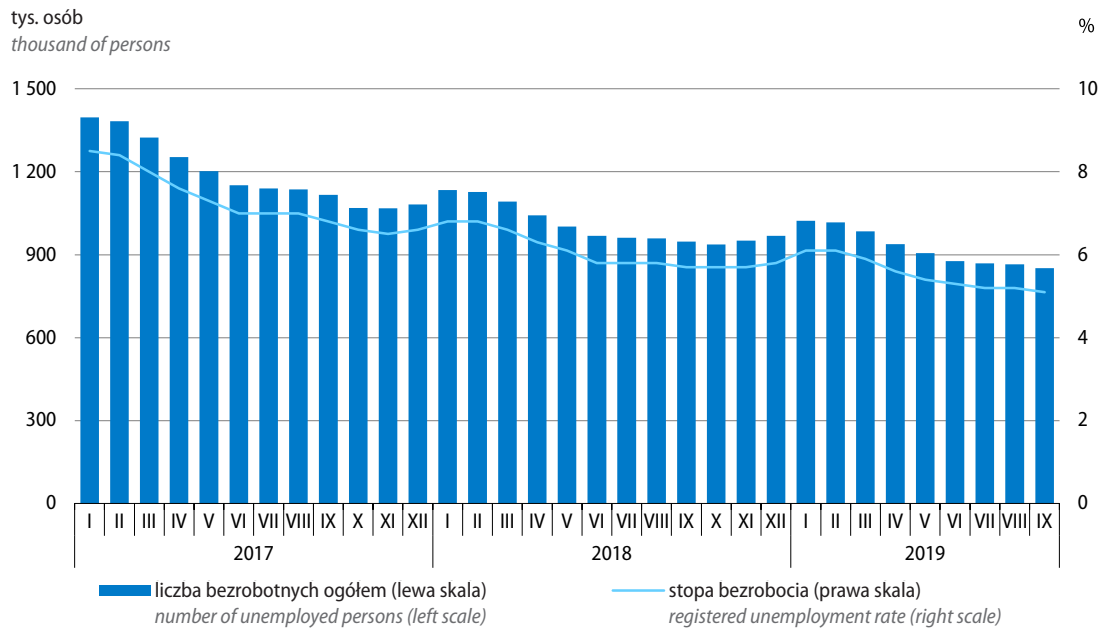
a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

a Does not include divisions: Research and experimental development and Veterinary activities.

We wrześniu br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 6386,0 tys. osób i było o 2,6% wyższe od notowanego przed rokiem (wobec wzrostu o 2,6% w sierpniu br. i o 3,2% we wrześniu ub. roku).

W końcu września br. w urzędach pracy **zarejestrowanych** było 851,2 tys. **bezrobotnych**, tj. o 14,3 tys. (o 1,7%) mniej niż w sierpniu br. oraz o 96,2 tys. (o 10,2%) mniej niż we wrześniu ub. roku. **Stopa bezrobocia rejestrowanego** wyniosła 5,1%, tj. obniżyła się o 0,1 p.proc. w skali miesiąca oraz o 0,6 p.proc. w skali roku.

Wykres 2. Bezrobocie rejestrowane
Chart 2. Registered unemployment

Stopa bezrobocia w województwach kształtowała się w granicach od 2,8% w wielkopolskim do 8,6% w warmińsko-mazurskim. W porównaniu z poprzednim miesiącem zmniejszyła się ona w dziewięciu województwach: w dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim, łódzkim, mazowieckim, opolskim, podkarpackim oraz warmińsko-mazurskim (po 0,1 p.proc.). W skali roku stopa bezrobocia obniżyła się we wszystkich województwach, w największym stopniu w warmińsko-mazurskim (o 1,3 p.proc.) oraz kujawsko-pomorskim (o 1,0 p.proc.), zaś w najmniejszym – w pomorskim oraz wielkopolskim (po 0,4 p.proc.).

Tablica 3. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia rejestrowanego
Table 3. Registered unemployed persons and unemployment rate

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2018				2019		
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX
Bezrobotni zarejestrowani (w końcu okresu): <i>Registered unemployed persons (of the end of a period):</i>							
w tys. osób <i>in thousand persons</i>	1092,2	967,9	947,4	968,9	984,7	877,1	851,2
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	82,5	84,0	84,8	89,6	90,2	90,6	89,8
Bezrobotni nowo zarejestrowani: <i>Newly registered unemployed:</i>							
w tys. osób <i>in thousand persons</i>	455,7	366,9	416,8	422,7	414,5	322,0	382,6
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	87,5	88,5	84,9	86,5	91,0	87,8	91,8
Bezrobotni wyrejestrowani: <i>Unemployed persons removed from unemployment rolls:</i>							
w tys. osób <i>in thousand persons</i>	445,2	491,2	437,3	401,2	398,6	429,6	408,6
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	83,8	83,7	83,2	76,5	89,5	87,5	93,4
Płynność bezrobocia (napływ – odpływ) w tys. osób <i>Inflow into and outflow from unemployment (inflow – outflow) in thousand persons</i>	10,5	-124,3	-20,5	21,5	15,9	-107,6	-25,9
Stopa bezrobocia (w końcu okresu) w % <i>Unemployment rate (of the end of a period) in %</i>	6,6	5,8	5,7	5,8	5,9	5,3	5,1

Wśród **bezrobotnych zarejestrowanych** w końcu września br. kobiety stanowiły 56,8%, tj. o 0,3 p.proc. mniej niż przed rokiem. Zmniejszyły się odsetki osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku (o 1,1 p.proc. do 84,4%), dotychczas niepracujących (o 0,7 p.proc. do 13,4%) oraz nieposiadających kwalifikacji zawodowych (o 0,3 p.proc. do 30,9%). Zbliżone do notowanych rok wcześniej były odsetki osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy (4,0%) oraz absolwentów (3,5%).

W porównaniu z końcem września ub. roku zmniejszył się udział następujących kategorii **osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy** w liczbie zarejestrowanych ogółem:

- osób długotrwale bezrobotnych² (o 2,7 p.proc. do 50,8%),
- osób w wieku poniżej 30 roku życia (o 0,6 p.proc. do 26,2%, w tym udział osób wieku poniżej 25 roku życia obniżył się o 0,3 p.proc. do 12,7%),
- osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (o 0,2 p.proc. do 1,8%).

Zwiększył się natomiast odsetek osób bezrobotnych niepełnosprawnych (o 0,3 p.proc. do 6,6%). Zbliżone do notowanych przed rokiem były odsetki osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia (26,6%), posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia (21,2%) oraz posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia (0,3%).

W okresie trzech kwartałów br. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 1119,1 tys. osób, tj. była o 9,7% niższa niż w analogicznym okresie ub. roku. Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, przy czym ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem zmniejszył się w porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku (o 0,9 p.proc. do 81,3%). Obniżyły się odsetki osób długotrwale bezrobotnych, dotychczas niepracujących oraz absolwentów. Nieznacznie wzrosły natomiast m.in. odsetki osób zamieszkałych na wsi, nieposiadających kwalifikacji zawodowych oraz zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Tablica 4. Liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych
Table 4. Newly registered unemployed

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	I–IX 2018		I–IX 2019		I–IX 2018	
	w tys. <i>in thousands</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	w tys. <i>in thousands</i>	w % bezrobotnych nowo zarejestrowanych <i>in % of newly registered unemployed</i>		
Bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem <i>Newly registered unemployed – in total</i>	1239,3	86,9	90,3	1119,1	x	x
Z liczby ogółem – bezrobotni: <i>Of total – registered unemployed:</i>						
zarejestrowani po raz kolejny <i>reentrants to unemployment rolls</i>	1018,8	87,5	89,3	909,3	81,3	82,2
dotychczas niepracujący <i>previously not employed</i>	168,5	81,8	83,9	141,3	12,6	13,6
absolwenci ^a <i>graduates^a</i>	114,3	80,5	86,5	98,9	8,8	9,2
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy <i>terminated for company reasons</i>	41,9	74,3	94,4	39,6	3,5	3,4
zamieszkali na wsi <i>living in rural areas</i>	532,1	87,4	90,4	480,9	43,0	42,9
bez kwalifikacji zawodowych <i>without occupational qualifications</i>	362,6	87,6	90,7	328,8	29,4	29,3
długotrwale bezrobotni ^b <i>long-term unemployed^b</i>	334,8	77,5	82,6	276,6	24,7	27,0

a Zaliczono osoby, dla których okres od momentu zakończenia nauki do momentu rejestracji nie przekroczył 12 m-cy.
 b Zaliczono osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 m-cy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

*a Unemployed graduates include the persons registered within the period of 12 months since the completion of education.
 b Long-term unemployed persons include the persons who stayed in the registers of the powiat labour office for the overall period exceeding 12 months in the last two years, excluding the periods of trainee-ship occupational preparation of adult at the workplace.*

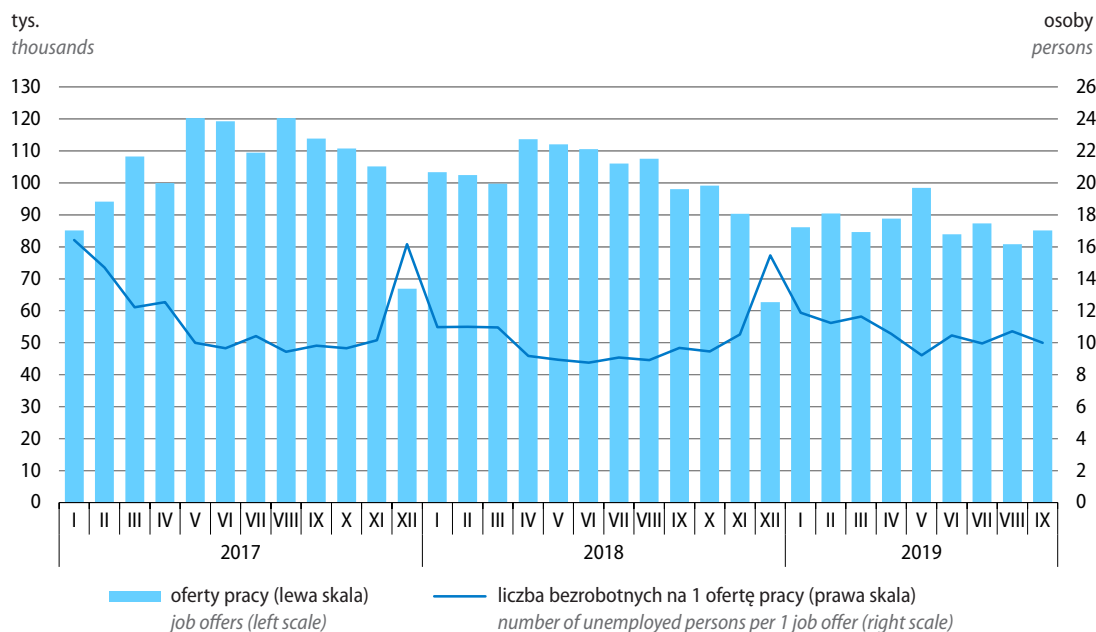
Z ewidencji bezrobotnych w okresie dziewięciu miesięcy br. **skreślono** 1236,8 tys. osób, tj. o 10,0% mniej niż przed rokiem. Główną przyczynę wyrejestrowania nadal stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru skreślono 601,0 tys. osób, tj. o 11,7% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. Mniej niż rok wcześniej było zarówno osób, które podjęły pracę niesubsydiowaną (o 10,6%), jak i tych, które podjęły pracę subsydiowaną (o 16,2%). Osoby wykreślone z ewidencji z powodu podjęcia pracy stanowiły 48,6% ogółu wykreślonych z ewidencji, tj. o 0,9 p.proc. mniej niż przed rokiem. Zmniejszył się również m.in. udział osób wyrejestrowanych z powodu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy oraz rozpoczęcia szkolenia lub stażu. Wzrósł natomiast udział osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego.

Tablica 5. Liczba bezrobotnych wyrejestrowanych z ewidencji urzędów pracy według przyczyn
Table 5. Unemployed persons removed from unemployment rolls by reasons

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	I-IX 2018		I-IX 2019		I-IX 2018	
	w tys. <i>in thousands</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	w tys. <i>in thousands</i>	w % bezrobotnych wyreje- strowanych <i>in % of unemployed persons removed from unemployment rolls</i>		
Bezrobotni wyrejestrowani ogółem <i>Unemployed persons removed from unemployment rolls – in total</i>	1373,7	83,6	90,0	1236,8	x	x
Z liczby ogółem – bezrobotni, którzy: <i>Of total – unemployed persons, who:</i>						
podjęli pracę <i>took work</i>	680,3	85,6	88,3	601,0	48,6	49,5
niesubsydiowaną <i>unsubsidised</i>	553,5	89,0	89,4	494,8	40,0	40,3
subsidiowaną <i>subsidised</i>	126,8	73,5	83,8	106,2	8,6	9,2
rozpoczęli szkolenie lub staż <i>started training or traineeship</i>	131,5	74,8	89,5	117,8	9,5	9,6
nie potwierdzili gotowości do podję- cia pracy <i>did not confirm availability for work</i>	262,0	83,5	89,3	234,0	18,9	19,1
dobrowolnie zrezygnowali ze statusu bezrobotnego <i>voluntarily resigned from the status of unemployed</i>	103,4	85,7	100,4	103,9	8,4	7,5
nabyli prawa emerytalne lub rentowe <i>acquired the right to retirement pay pension</i>	6,8	42,2	77,3	5,3	0,4	0,5
nabyli uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego <i>acquired the right to pre-retirement allowances</i>	12,2	67,8	77,2	9,4	0,8	0,9

Wykres 3. Oferty pracy stan w końcu miesiąca

Chart 3. Job offers as of the end of a month

Do urzędów pracy w okresie styczeń–wrzesień br. zgłoszono 1066,9 tys. **ofert zatrudnienia**³, tj. o 13,0% mniej niż przed rokiem. Oferty z sektora publicznego stanowiły 10,0% wszystkich ofert (wobec 9,8% w analogicznym okresie ub. roku). Zmniejszyła się zarówno liczba ofert z sektora publicznego – o 11,4%, jak i prywatnego – o 13,2%. W końcu września br. oferty zatrudnienia niewykorzystane dłużej niż jeden miesiąc stanowiły 25,5% ogółu ofert (wobec 28,0% przed rokiem). Spośród wszystkich ofert pozostających do dyspozycji w końcu września br. 4,2% skierowanych było do osób niepełnosprawnych, 2,1% dotyczyło stażu, a 0,1% adresowanych było do absolwentów.

W ramach zwolnień grupowych w okresie trzech kwartałów br. pracodawcy zadeklarowali zwolnienie większej niż przed rokiem liczby pracowników – 365 zakładów **zadeklarowało zwolnienie** 26,9 tys. pracowników, w tym 3,0 tys. z sektora publicznego (w okresie styczeń–wrzesień ub. roku odpowiednio 312 zakładów, 19,8 tys. pracowników, w tym 3,7 tys. z sektora publicznego).

W okresie styczeń–wrzesień br. zarejestrowano 9809 **strajków**, w których uczestniczyło 227,3 tys. pracowników, tj. 57,2% zatrudnionych w jednostkach, w których wystąpiły strajki (w analogicznym okresie ub. roku notowano odpowiednio 5 strajków, 1,5 tys. strajkujących pracowników, tj. 25,3% zatrudnionych). Straty czasu pracy z tytułu uczestnictwa w strajkach wyniosły 8555 tys. roboczogodzin, tj. ponad 37 godzin nieprzepracowanych na 1 strajkującego (wobec 18,4 tys. roboczogodzin, tj. blisko 12 godzin nieprzepracowanych przed rokiem).

³ Dotyczy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

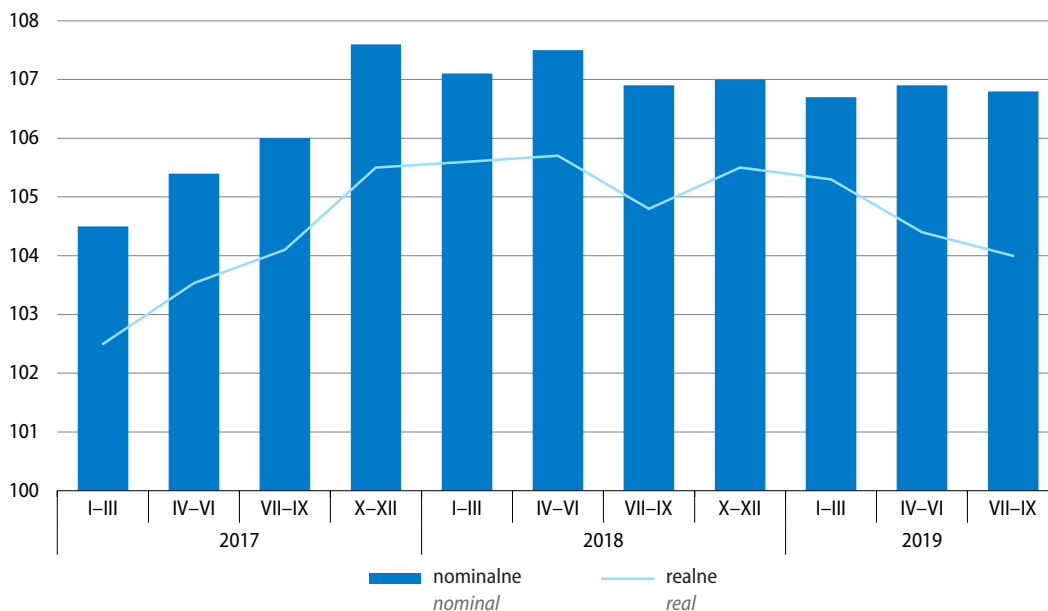
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

Wages and salaries; social benefits

W okresie styczeń–wrzesień br. przeciętne miesięczne nominalne i realne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosły w skali roku w mniejszym stopniu niż przed rokiem. W kolejnych kwartałach br. dynamika wynagrodzeń nominalnych pozostawała stabilna. Stopniowo słabło natomiast tempo wzrostu ich siły nabywczej, na co wpływała zwiększająca się skala wzrostu cen konsumpcyjnych. Nominalne emerytury i renty brutto w obu systemach w okresie styczeń–wrzesień br. wzrosły w skali roku w większym stopniu niż rok wcześniej. Tempo wzrostu siły nabywczej świadczeń z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych było podobne do notowanego przed rokiem, a rolników indywidualnych – wyższe.

Wykres 4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 4. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector corresponding period of previous year=100

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw¹ w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosło 5102,67 zł i było o 6,8% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 7,2% w analogicznym okresie ub. roku). Płace wzrosły we wszystkich sekcjach, najbardziej w administrowaniu i działalności wspierającej (o 9,5%) oraz w górnictwie i wydobywaniu (o 9,0%, w tym w wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego – 12,2%). Wyższy niż przeciętnie wzrost wynagrodzeń notowano również w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (7,1%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (6,9%). W najmniejszym stopniu wzrosły płace w informacji i komunikacji (o 4,4%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (po 4,6%).

¹ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Wzrost przeciętnych wynagrodzeń obserwowano we wszystkich działach o znaczącym udziale w zatrudnieniu, m.in. w budowie budynków (o 9,8%), handlu detalicznym (o 8,3%), produkcji mebli (o 8,1%), produkcji odzieży (o 7,8%), produkcji wyrobów z metali (o 7,7%), produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 7,4%) oraz w produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 7,2%). W najmniejszym stopniu zwiększyły się płace w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 3,8%) oraz w produkcji maszyn i urządzeń (o 5,1%).

We wrześniu br. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na poziomie 5084,56 zł i było o 6,6% wyższe niż w analogicznym miesiącu ub. roku (kiedy notowano wzrost o 6,7%).

Tablica 6. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto

Table 6. Average monthly gross wages and salaries

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2019		2018		2019	
	IX		I-IX			
	w zł <i>in PLN</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>			w zł <i>in PLN</i>	
Sektor przedsiębiorstw <i>Enterprise sector</i>	5084,56	106,6	106,7	107,2	106,8	5102,67
w tym: <i>of which:</i>						
Przemysł <i>Industry</i>	5108,38	106,5	106,9	107,2	106,9	5140,23
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	7203,46	106,9	110,5	109,3	109,0	7787,37
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	4909,17	106,6	107,0	107,3	106,9	4899,53
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	7348,58	106,1	104,4	106,6	104,6	7652,75
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	4661,65	105,0	105,3	104,9	106,1	4642,72
Budownictwo <i>Construction</i>	5177,28	105,5	108,0	108,8	106,3	5133,19
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	4732,37	106,5	106,6	107,3	107,1	4797,87
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	4608,60	105,8	105,4	105,8	105,7	4516,55
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	3786,30	105,6	108,2	108,1	105,7	3728,71
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	8678,87	106,3	106,2	107,0	104,4	8788,71
Obsługa rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>	5300,85	105,3	105,3	105,4	106,1	5282,88
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a <i>Professional, scientific and technical activities^a</i>	7213,68	104,4	104,6	107,1	104,6	7267,83
Administrowanie i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>	3739,33	109,1	109,2	107,7	109,5	3744,55

a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

a Does not include divisions: Research and experimental development and Veterinary activities.

Kwota wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw w okresie trzech kwartałów br. była o 9,8% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 11,1% przed rokiem).

Tablica 7. Dynamika przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto
Table 7. Dynamics of average monthly gross wages and salaries

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2018				2019		
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>						
Sektor przedsiębiorstw <i>Enterprise sector</i>	107,1	107,5	106,9	107,0	106,7	106,9	106,8
w tym: <i>of which:</i>							
Przemysł <i>Industry</i>	106,7	107,8	106,9	107,8	107,0	106,3	107,3
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	101,3	120,7	105,8	113,1	116,6	99,3	113,1
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	107,2	107,5	107,3	107,8	106,9	107,2	106,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	110,2	103,9	105,7	103,8	101,2	104,0	108,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	105,0	103,8	105,8	105,8	105,9	106,5	106,0
Budownictwo <i>Construction</i>	107,7	109,0	109,6	106,3	106,1	108,4	104,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	107,1	107,5	107,3	107,3	106,9	107,3	107,0
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	106,7	105,7	105,1	104,4	105,6	105,8	105,8
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	108,5	107,3	108,5	106,4	105,8	107,1	104,3
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	107,8	107,5	105,7	106,7	104,7	106,0	102,7
Obsługa rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>	106,4	102,4	107,5	104,3	104,9	107,2	106,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a <i>Professional, scientific and technical activities^a</i>	107,6	106,8	106,7	105,0	103,8	104,8	105,0
Administrowanie i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>	108,8	106,7	107,7	107,2	108,6	109,8	110,2

a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.
a Does not include divisions: Research and experimental development and Veterinary activities.

Siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie dziewięciu miesięcy br. zwiększyła się w skali roku o 4,6% (wobec wzrostu o 5,4% w analogicznym okresie ub. roku). We wrześniu br., podobnie jak w poprzednim miesiącu, przeciętna płaca realna brutto była o 4,0% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 4,7% we wrześniu ub. roku).

Tablica 8. Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto
Table 8. Number of retirees and pensioners and average monthly gross benefit

Wyszczególnienie Specification	2018		2019				
	I-IX	VII-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX
Przeciętna liczba emerytów i rencistów: Average number of retirees and pensioners:							
w tys. osób in thousand persons	9198,4	9185,0	9257,0	9265,2	9262,8	9261,6	9280,7
analogiczny okres roku poprzedniego=100 corresponding period of previous year=100	103,3	103,1	101,0	100,8	100,7	100,8	100,8
Pobierający emerytury i renty: Received retirement and other pensions:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w tys. osób from non-agricultural social security system in thousand persons	8046,1	8022,8	8123,3	8140,2	8146,3	8136,6	8167,9
rolników indywidualnych w tys. osób of farmers in thousand persons	1152,3	1162,2	1133,7	1125,0	1116,5	1125,0	1112,8
Przeciętna emerytura i renta: Average retirement and other pension:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł from non-agricultural social security system in PLN	2236,01	2214,95	2273,60	2336,77	2349,41	2319,82	2355,82
analogiczny okres roku poprzedniego=100 corresponding period of previous year=100	104,5	104,2	104,1	105,0	105,1	104,7	105,1
rolników indywidualnych w zł of farmers in PLN	1231,70	1225,14	1255,76	1305,02	1303,41	1287,97	1294,76
analogiczny okres roku poprzedniego=100 corresponding period of previous year=100	102,4	102,3	103,4	106,2	105,8	105,1	105,3

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych** w okresie trzech kwartałów br. była o 4,7% wyższa niż przed rokiem i wyniosła 2319,82 zł. We wrześniu br. ukształtowała się ona na poziomie 2355,82 zł, tj. wzrosła o 5,1% w skali roku. Siła nabywcza przeciętnego świadczenia z tego systemu w okresie dziewięciu miesięcy br. zwiększyła się o 2,3% w skali roku, a we wrześniu br. była o 2,0% wyższa od notowanej rok wcześniej.

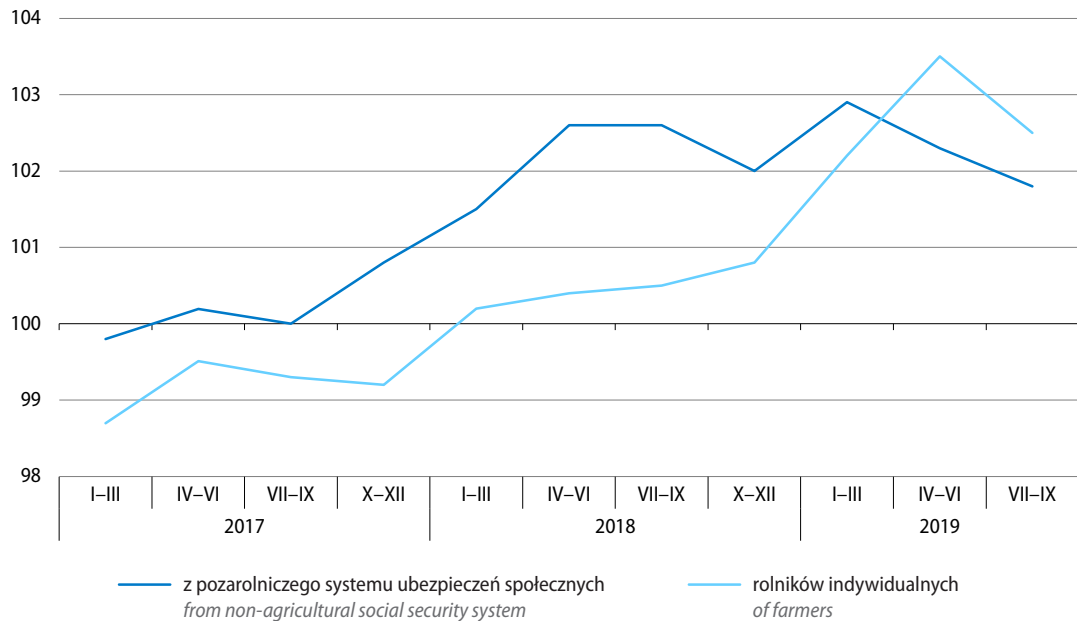
Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** w okresie trzech kwartałów br. ukształtowała się na poziomie 1287,97 zł, tj. wzrosła o 5,1% w skali roku. We wrześniu br. wyniosła 1294,76 zł, tj. o 5,3% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Siła nabywcza tych świadczeń w okresie dziewięciu miesięcy br. zwiększyła się o 2,7% w skali roku, a we wrześniu br. była o 2,2% wyższa od notowanej przed rokiem.

Kwota wypłat z tytułu **zasiłków dla bezrobotnych** (bez składki na ubezpieczenie społeczne) w okresie trzech kwartałów br. wyniosła 1011,0 mln zł, tj. o 1,8% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. bezrobotnym wypłacono 105,3 mln zł, tj. o 0,6% mniej niż przed miesiącem i o 1,6% mniej niż rok wcześniej.

Wykres 5. Przeciętna miesięczna realna emerytura i renta brutto analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 5. Average monthly real gross retirement and other pensions corresponding period of previous year=100

Wartość wypłat z tytułu **zasiłków i świadczeń przedemerytalnych** w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosła 919,8 mln zł i była o 14,5% niższa niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. wypłacono świadczenia z tego tytułu na kwotę 95,9 mln zł, tj. o 14,6% niższą niż rok wcześniej.

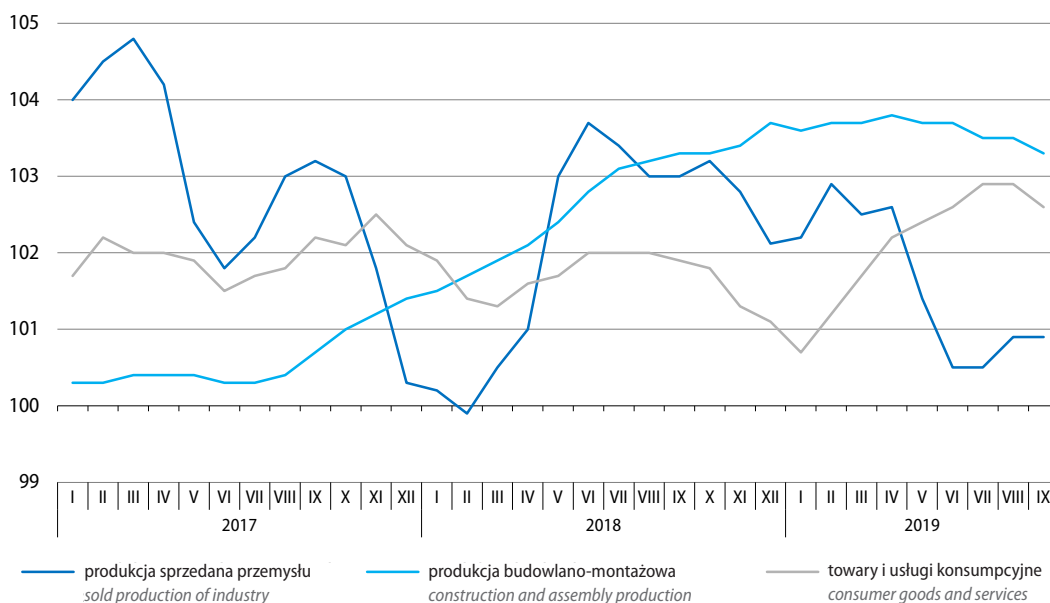
W okresie trzech kwartałów br. zrealizowano 28,5 tys. **wypłat z Funduszu Emerytur Pomostowych** (wobec 24,2 tys. przed rokiem). Łączna kwota wypłat wyniosła 736,5 mln zł i była o 26,5% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. suma wypłaconych świadczeń ukształtowała się na poziomie 87,9 mln zł, tj. o 25,8% wyższym niż przed rokiem. Przeciętna liczba osób pobierających świadczenia wyniosła 29,7 tys. (wobec 25,4 tys. rok wcześniej).

Ceny Prices

W okresie styczeń–wrzesień br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w skali roku w większym stopniu niż przed rokiem. W kolejnych kwartałach br. obserwowano stopniowe przyspieszenie tempa wzrostu cen, w tym przede wszystkim cen żywności i napojów bezalkoholowych. Umacniało się również tempo wzrostu cen towarów i usług związanych z mieszkaniem, spowolniła natomiast dynamika cen w zakresie transportu. We wrześniu br. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych był słabszy niż w poprzednim miesiącu. Ceny produkcji sprzedanej przemysłu w okresie styczeń–wrzesień br. wzrosły w skali roku w mniejszym stopniu niż rok wcześniej, a tempo ich wzrostu stopniowo słabło w kolejnych kwartałach. Wyższy niż w okresie trzech kwartałów ub. roku był natomiast wzrost cen produkcji budowlano-montażowej.

Wykres 6. Wskaźniki cen analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 6. Price indices corresponding period of previous year=100

Według wstępnych danych **ceny produkcji sprzedanej przemysłu** we wrześniu br. były o 1,7% wyższe od notowanych w grudniu ub. roku (wobec wzrostu o 3,0% przed rokiem). Wzrost cen obserwowano we wszystkich sekcjach, w tym najwyższy w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 3,5%. Ceny w sekcji górnictwo i wydobywanie wzrosły o 2,4%, w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 2,2%, a w przetwórstwie przemysłowym – o 1,5%.

W skali roku we wrześniu br. notowano wzrost cen produkcji sprzedanej przemysłu o 0,9% (tj. podobny jak w sierpniu br.). Podniesiono ceny we wszystkich sekcjach, w tym najbardziej w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 4,0%). W górnictwie i wydobywaniu ceny wzrosły o 3,9%, a w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 2,7%. Niewielki wzrost cen obserwowano w przetwórstwie przemysłowym (o 0,3%). Spośród działów tej sekcji wzrosły ceny m.in. w produkcji wyrobów tytoniowych (o 3,9%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 3,5%), wyrobów farmaceutycznych (o 2,4%), urządzeń elektrycznych (o 1,7%), artykułów spożywczych oraz pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (po 1,6%). Niższe niż przed rokiem były natomiast ceny m.in. w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej oraz chemikaliów i wyrobów chemicznych (po 1,1%), metali (o 1,3%), a także komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 1,4%). Największy spadek cen odnotowano w produkcji papieru i wyrobów z papieru (o 2,0%).

Szacuje się, że we wrześniu br. **ceny produkcji budowlano-montażowej** były o 3,3% wyższe niż przed rokiem, a w stosunku do grudnia ub. roku wzrosły o 2,2%.

Tablica 9. Wskaźniki cen w przemyśle i budownictwie
Table 9. Price indices in industry and construction

Okresy Periods	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu Prices of sold production of industry						Ceny produkcji budowlano-montażowej Prices of construction and assembly production
	ogółem total	górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	przetwórstwo przemysłowe manufacturing	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę electricity, gas, steam and air conditioning supply	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja water supply; sewerage, waste management and remediation activities		
2018	Grudzień roku poprzedniego=100 December of previous year=100						
IX	103,0	100,0	103,2	102,5	101,1	102,5	
2019	IX	101,7	102,4	101,5	103,5	102,2	102,2
2018	Miesiąc poprzedni=100 Previous month=100						
VI	100,3	101,3	100,3	100,2	100,4	100,4	
VII	100,1	97,1	100,2	100,1	100,2	100,3	
VIII	100,0	99,0	100,0	100,7	99,9	100,3	
IX	100,5	99,8	100,5	100,3	100,1	100,4	
X	100,5	101,5	100,5	99,9	100,2	100,4	
XI	99,6	100,6	99,5	100,6	100,1	100,4	
XII	99,0	99,4	98,9	100,1	100,2	100,4	
2019	I	100,2	100,7	100,0	101,5	100,5	100,2
II	100,5	103,7	100,4	100,0	100,4	100,1	
III	100,1	99,4	100,2	100,2	100,1	100,3	
IV	100,4	100,5	100,4	100,7	100,4	100,4	
V	100,2	97,5	100,2	100,4	99,9	100,3	
VI	99,5	98,6	99,4	100,7	100,3	100,3	
VII	100,1	101,0	100,1	99,9	100,2	100,2	
VIII	100,3	99,7	100,4	100,2	100,3	100,2	
IX	100,4	101,4	100,4	99,9	100,1	100,2	

Tablica 9. Wskaźniki cen w przemyśle i budownictwie (dok.)

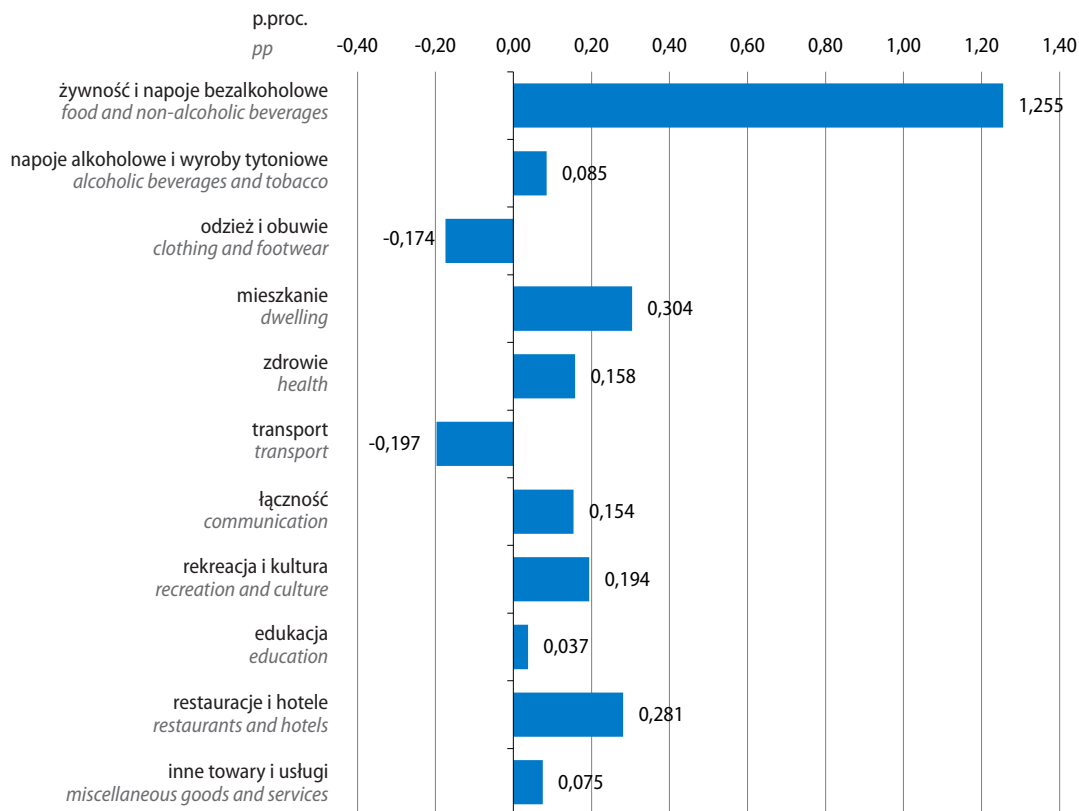
Table 9. Price indices in industry and construction (cont.)

Okresy Periods	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu Prices of sold production of industry					Ceny produkcji budowlano- montażowej Prices of construction and assembly production
	ogółem total	górnictwo i wydobywa- nie mining and quarrying	przetwórstwo przemysłowe manufacturing	wytwarzanie i zaopatrywa- nie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę electricity, gas, steam and air conditioning supply	dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja water supply; sewerage, waste mana- gement and remediation activities	
2018	Analogiczny okres roku poprzedniego=100 Corresponding period of previous year=100					
VI	103,7	111,6	103,7	100,0	101,4	102,8
VII	103,4	105,1	103,7	100,1	101,7	103,1
VIII	103,0	104,2	103,2	100,9	101,1	103,2
IX	103,0	104,7	103,1	101,4	101,1	103,3
X	103,2	101,3	103,4	101,9	101,3	103,3
XI	102,8	102,0	102,8	102,9	101,6	103,4
XII	102,1	101,5	102,1	103,1	101,6	103,7
2019						
I	102,2	102,4	102,0	104,6	101,8	103,6
II	102,9	106,6	102,6	104,6	102,2	103,7
III	102,5	104,1	102,1	104,8	102,3	103,7
IV	102,6	105,0	102,2	105,3	102,5	103,8
V	101,4	100,3	101,1	104,7	102,4	103,7
VI	100,5	97,7	100,2	105,2	102,4	103,7
VII	100,5	101,6	100,0	105,0	102,3	103,5
VIII	100,9	102,2	100,4	104,4	102,8	103,5
IX	100,9	103,9	100,3	104,0	102,7	103,3
2018						
I–III	100,2	99,3	100,2	99,2	101,1	101,7
IV–VI	102,5	106,4	102,6	99,6	101,2	102,5
VII–IX	103,2	104,7	103,3	100,8	101,3	103,2
I–IX	102,0	103,4	102,1	99,9	101,2	102,4
X–XII	102,7	101,6	102,8	102,6	101,5	103,4
2019						
I–III	102,5	104,3	102,2	104,7	102,1	103,7
IV–VI	101,5	100,9	101,1	105,1	102,4	103,7
VII–IX	100,8	102,6	100,3	104,5	102,6	103,4
I–IX	101,6	102,6	101,2	104,7	102,4	103,6

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych we wrześniu br. były o 2,2% wyższe niż w grudniu ub. roku (wobec wzrostu o 0,7% przed rokiem). Najbardziej podniesiono ceny żywności i napojów bezalkoholowych (o 5,0%) oraz towarów i usług w zakresie restauracji i hoteli (o 4,5%). Podrożały także towary i usługi związane z łącznością (o 3,9%), edukacją (o 3,4%), ze zdrowiem (o 3,1%) oraz rekreacją i kulturą (o 3,0%). Wzrosły także ceny napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (o 1,3%) oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem (o 1,2%). Mniej niż w grudniu ub. roku konsumenci płacili natomiast za odzież i obuwie (o 3,5%) oraz towary i usługi w zakresie transportu (o 1,9%). Największy wpływ na wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem miały wzrosty cen żywności oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem, które podwyższyły wskaźnik cen ogółem odpowiednio o 1,21 p.proc. oraz 0,30 p.proc. Spadek cen towarów i usług w zakresie transportu obniżył natomiast wskaźnik cen ogółem o 0,20 p.proc., a cen odzieży i obuwia – o 0,17 p.proc.

Wykres 7. Wpływ zmian cen grup towarów i usług na wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem we wrześniu 2019 r. grudzień roku poprzedniego=100

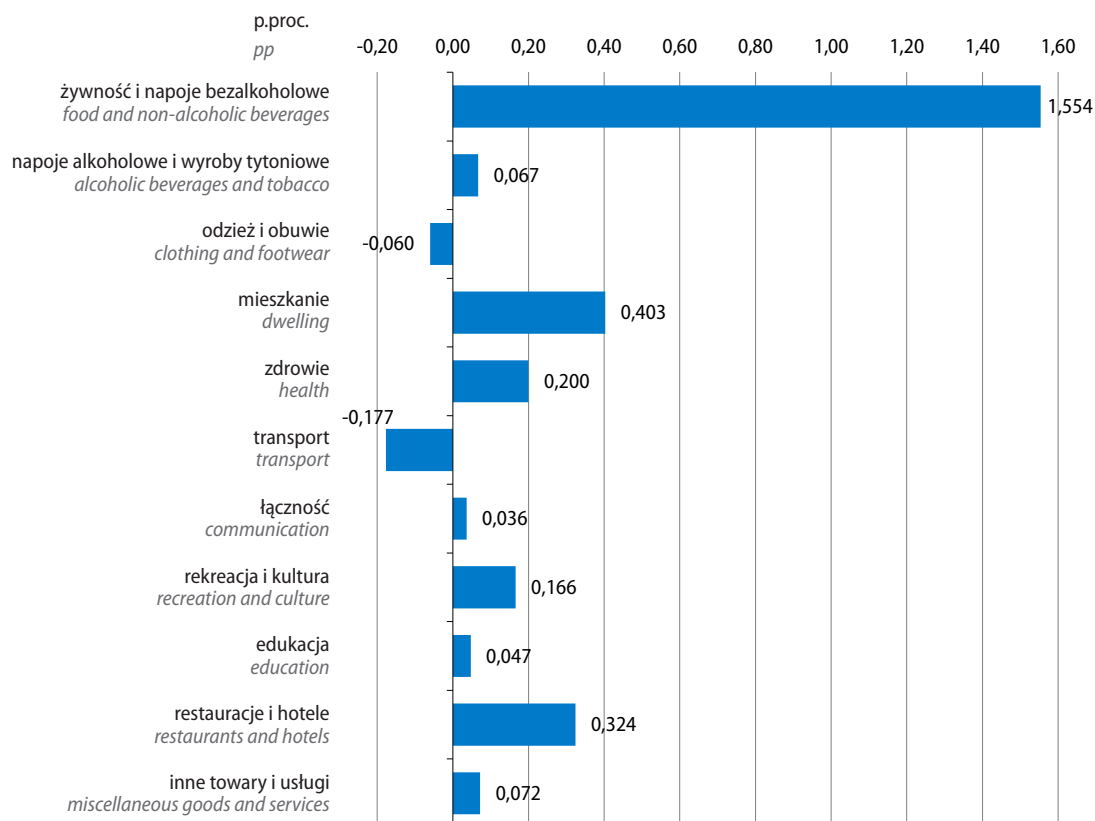
Chart 7. Impact of price changes of goods and services groups on the total consumer price index in September 2019 December of previous year=100

W skali roku wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych we wrześniu br. wyniósł 2,6% (w tym towary podrożały o 1,8%, a usługi – o 4,8%). Największy wpływ na poziom wskaźnika ogółem miały wzrosty cen żywności oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem, które wpłynęły na podwyższenie tego wskaźnika odpowiednio o 1,51 p.proc. oraz o 0,40 p.proc. Spadek cen w zakresie transportu obniżył wskaźnik ogółem o 0,18 p.proc., a cen odzieży i obuwia – o 0,06 p.proc.

Wykres 8. Wpływ zmian cen grup towarów i usług na wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem we wrześniu 2019 r. analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 8. Impact of price changes of goods and services groups on the total consumer price index in September 2019 corresponding period of previous year=100

Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych w skali roku we wrześniu br. wyniósł 6,3%, przy czym żywność podrożała o 6,8%, a napoje bezalkoholowe – o 1,7%. Więcej niż przed rokiem konsumenci płacili m.in. za warzywa (o 23,9%), cukier (o 23,4%), pieczywo i mąkę (po 8,4%), owoce (o 8,1%) oraz mięso (przeciętnie o 6,8%, w tym podrożało mięso wieprzowe – o 12,9%, wędliny – o 7,5% oraz mięso wołowe – o 0,3%, przy niewielkim spadku cen mięsa drobiowego – o 0,2%). Podniesiono również ceny ryżu (o 6,6%), ryb i owoców morza (o 4,7%), kasz i ziaren zbóż (o 4,0%) oraz makaronów i produktów makaronowych (o 3,2%). Droższe były także artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 0,6%, w tym jogurty podrożały o 2,5%, śmietana – o 1,4%, sery i twarogi – o 1,3%, spadły natomiast cen jaj – o 4,7%, a ceny mleka nie uległy zmianie). Niższe niż przed rokiem były natomiast ceny olejów i tłuszczów (przeciętnie o 4,5%, w tym ceny masła spadły o 8,8%).

Tablica 10. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych
Table 10. Price indices of consumer goods and services

Okresy Periods	Ogółem Total	żywność i napoje bezalko- holowe <i>food and non- alcoholic beverages</i>	napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe <i>alcoholic beverages and tobacco</i>	odzież i obuwie <i>clothing and footwear</i>	mieszka- nie <i>dwelling</i>	zdrowie <i>health</i>	transport <i>transport</i>	łą- czność <i>communi- cation</i>	rekreacja i kultura <i>recreation and culture</i>	edukacja <i>education</i>	resta- racje i hotele <i>resta- rants and hotels</i>
2018	Grudzień roku poprzedniego=100 <i>December of previous year=100</i>										
IX	100,7	99,8	101,7	95,1	101,3	102,0	104,4	96,6	101,5	102,0	102,4
2019	IX										
IX	102,2	105,0	101,3	96,5	101,2	103,1	98,1	103,9	103,0	103,4	104,5
2018	Miesiąc poprzedni=100 <i>Previous month=100</i>										
VI	100,1	99,8	100,1	98,6	100,1	100,1	100,9	99,9	100,9	100,0	100,3
VII	99,8	99,3	100,3	96,5	100,2	100,0	100,3	100,0	101,8	100,0	100,3
VIII	100,0	99,3	99,9	98,3	100,3	100,2	100,4	100,4	100,1	100,1	100,2
IX	100,2	100,6	100,2	102,4	100,2	100,4	99,7	97,7	99,1	101,4	100,4
X	100,4	100,4	99,7	103,9	100,2	99,9	100,7	99,9	99,5	100,6	100,2
XI	100,0	100,0	100,4	99,9	100,2	100,8	100,2	97,4	99,3	100,3	100,3
XII	100,0	100,7	99,6	98,6	100,0	100,1	98,6	99,9	100,5	100,0	100,2
2019	I										
I	99,8	101,1	100,4	95,8	99,1	100,2	97,4	101,8	101,1	100,3	100,5
II	100,4	100,9	100,2	98,3	100,4	100,3	100,4	100,9	100,2	100,1	100,3
III	100,3	100,4	100,2	103,2	100,2	100,1	100,2	99,9	100,2	100,0	100,4
IV	101,1	101,0	99,9	103,1	100,6	100,3	104,4	100,0	100,5	100,0	100,4
V	100,2	101,4	100,5	99,9	100,1	100,5	98,4	99,6	99,5	100,0	100,7
VI	100,3	100,3	100,1	98,8	100,1	100,2	100,6	101,1	101,3	100,1	100,4
VII	100,0	100,3	100,0	96,5	100,4	100,6	99,0	100,4	101,2	100,1	100,5
VIII	100,0	99,7	100,0	98,5	100,2	100,1	100,5	100,8	99,9	100,0	100,5
IX	100,0	99,8	100,0	102,6	100,2	100,7	97,4	99,3	99,1	102,6	100,9
2018	Analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>Corresponding period of previous year=100</i>										
VI	102,0	102,7	101,8	95,8	101,8	102,2	108,6	98,4	100,7	102,2	102,9
VII	102,0	102,2	101,8	95,8	101,9	101,7	110,1	98,3	101,2	102,2	102,9
VIII	102,0	102,1	101,8	96,6	102,1	101,8	108,5	99,1	101,6	102,2	102,9
IX	101,9	102,3	101,6	96,7	102,0	102,1	107,0	96,4	101,8	102,6	103,0
X	101,8	101,8	101,5	97,1	101,8	102,1	107,5	96,4	101,9	102,8	103,1
XI	101,3	100,7	101,7	97,3	101,8	102,9	106,1	94,1	100,7	103,0	103,1
XII	101,1	100,9	101,4	97,3	101,7	102,9	104,0	93,9	100,9	103,0	103,1
2019	I										
I	100,7	100,8	101,3	97,0	100,4	102,6	101,9	95,4	101,2	103,1	103,3
II	101,2	102,1	101,4	96,8	100,6	102,6	102,5	97,6	101,3	103,1	103,4
III	101,7	102,6	101,5	97,6	101,0	102,9	103,5	97,5	101,9	103,1	103,6
IV	102,2	103,3	101,1	97,8	101,4	103,0	104,8	98,1	102,4	103,0	103,8
V	102,4	105,0	101,4	98,1	101,5	103,1	101,7	97,4	102,9	103,0	104,1
VI	102,6	105,7	101,5	98,4	101,5	103,1	101,4	98,5	103,4	103,1	104,1
VII	102,9	106,8	101,2	98,5	101,7	103,7	100,3	98,9	103,0	103,1	104,4
VIII	102,9	107,2	101,3	98,6	101,6	103,6	99,8	99,3	102,8	103,1	104,7
IX	102,6	106,3	101,0	98,8	101,6	103,9	98,3	100,9	102,6	104,4	105,2

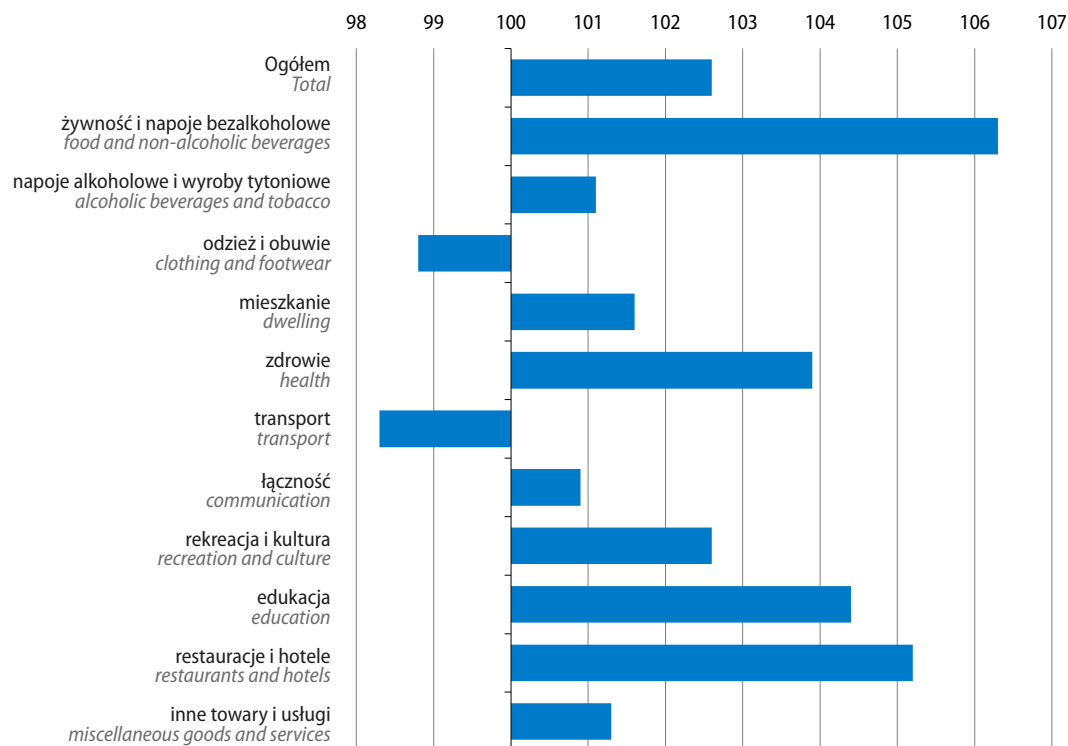
Tablica 10. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (dok)

Table 10. Price indices of consumer goods and services (cont.)

Okresy <i>Periods</i>	Ogółem <i>Total</i>	żywność i napoje bezalkoholowe <i>food and non-alcoholic beverages</i>	napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe <i>alcoholic beverages and tobacco</i>	odzież i obuwie <i>clothing and footwear</i>	mieszkanie <i>dwelling</i>	zdrowie <i>health</i>	transport <i>transport</i>	łączność <i>communication</i>	rekreacja i kultura <i>recreation and culture</i>	edukacja <i>education</i>	restauracje i hotele <i>restaurants and hotels</i>
2018											
I–III	101,5	103,9	101,1	95,9	101,7	101,7	98,3	101,1	101,7	102,1	102,9
IV–VI	101,7	103,2	101,7	96,0	101,7	102,0	104,4	98,9	100,9	102,2	102,9
VII–IX	102,0	102,2	101,8	96,4	102,0	101,9	108,5	97,9	101,5	102,3	102,9
X–XII	101,4	101,1	101,6	97,3	101,8	102,6	105,9	94,8	101,2	102,9	103,1
I–IX	101,7	103,1	101,5	96,1	101,8	101,9	103,7	99,3	101,4	102,2	102,9
2019											
I–III	101,2	101,8	101,4	97,1	100,7	102,7	102,6	96,8	101,5	103,1	103,4
IV–VI	102,4	104,7	101,3	98,1	101,5	103,1	102,6	98,0	102,9	103,0	104,0
VI–IX	102,8	106,7	101,2	98,6	101,6	103,7	99,5	99,7	102,8	103,5	104,8
I–IX	102,1	104,4	101,3	97,9	101,3	103,2	101,6	98,2	102,4	103,2	104,1

Wykres 9. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych we wrześniu 2019 r. analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 9. Price indices of consumer goods and services in September 2019 corresponding period of previous year=100

Ceny odzieży we wrześniu br. obniżyły się w skali roku o 1,6%, a ceny obuwia spadły o 0,7%.

Ceny w zakresie mieszkania wzrosły w skali roku o 1,6%. Podniesiono opłaty za wywóz śmieci (o 29,9%), usługi kanalizacyjne (o 4,2%) oraz za zaopatrzenie w wodę (o 2,4%). Niższe niż we wrześniu ub. roku były natomiast ceny nośników energii – przeciętnie o 1,6% (w tym tańsza była energia elektryczna – o 5,8% wobec droższych: energii cieplnej – o 1,9%, gazu – o 1,1% i opału – o 0,2%). Ceny związane z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego wzrosły o 0,5%.

Ceny towarów i usług związanych ze zdrowiem były o 3,9% wyższe niż przed rokiem. Wzrosły ceny usług lekarskich (o 6,2%), stomatologicznych (o 4,1%), szpitalnych (o 3,3%), jak również sanatoryjnych (o 0,8%). Droższe niż we wrześniu ub. roku były również wyroby farmaceutyczne (o 4,0%).

Towary i usługi w zakresie transportu były o 1,7% tańsze niż przed rokiem. Obniżono ceny paliw do prywatnych środków transportu – przeciętnie o 2,7% (w tym mniej płacono za gaz ciekły – o 13,9%, benzynę – o 2,0% oraz olej napędowy – o 1,0%). Spadły ceny samochodów osobowych (o 3,6%). Wyższe niż przed rokiem były natomiast opłaty za usługi transportowe (o 2,0%).

Ceny towarów i usług w zakresie łączności wzrosły w skali roku o 0,9%. Wyższe niż we wrześniu ub. roku były opłaty za usługi telekomunikacyjne – przeciętnie o 1,3% (w tym wzrosły opłaty za usługi internetowe – o 11,4%) oraz za usługi pocztowe – o 5,1%. Znacznie tańszy był sprzęt telekomunikacyjny – o 10,7%.

Opłaty związane z rekreacją i kulturą w wrześniu br. wzrosły w skali roku o 2,6%. Droższe niż przed rokiem były usługi w zakresie turystyki zorganizowanej (o 6,5%), książki (o 5,3%), gazety i czasopisma (o 4,7%) oraz bilety do kin, teatrów i na koncerty (o 1,7%). Spadły natomiast ceny sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego (o 5,1%).

W okresie styczeń-wrzesień br., w wyniku szybszego wzrostu w skali roku przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw (6,8%) niż cen konsumpcyjnych (2,1%), zwiększyła się **siła nabywcza płac** w odniesieniu do wszystkich podstawowych grup towarów i usług konsumpcyjnych. Relatywnie tańszy niż przed rokiem był m.in. sprzęt telekomunikacyjny, sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny, odzież i obuwie, usługi telekomunikacyjne, nośniki energii (w tym energia elektryczna), wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego, książki, wyroby farmaceutyczne oraz paliwa do prywatnych środków transportu. Notowano także wzrost siły nabywczej w odniesieniu do większości towarów żywnościowych, w tym owoców, olejów i tłuszczów (w tym masła), artykułów w grupie „mleko, sery i jaja”, makaronów i produktów makaronowych, kasz i ziaren zbóż, ryżu oraz mięsa. Zmniejszyła się natomiast siła nabywcza płac w odniesieniu do m.in. warzyw, cukru, pieczywa oraz mąki. Relatywnie droższy był również wywóz śmieci.

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczony metodą średniej ruchomej w okresie październik 2018 r. – wrzesień 2019 r. w stosunku do poprzednich dwunastu miesięcy wyniósł 1,9% (wobec wzrostu o 1,8% w okresie wrzesień 2018 r. – sierpień 2019 r.). Ceny konsumpcyjne według zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP)¹ wzrosły w tym okresie o 1,8%.

Rolnictwo Agriculture

Średnia temperatura powietrza w trzecim kwartale br. wyniosła 17,5°C i była o 1,6°C wyższa od średniej z lat 1971–2000, natomiast średnia suma opadów ukształtowała się na poziomie 187 mm i była o ok. 11% niższa od normy z wielolecia. We wrześniu br. średnia temperatura powietrza wyniosła 14,2°C, tj. była wyższa o ok. 1,2°C od średniej wieloletniej, a średnia suma opadów wyniosła ok. 70 mm i była o ok. 25% wyższa od średniej wieloletniej.

Ciepła pogoda we wrześniu br. stwarzała na ogół dobre warunki dla przeprowadzania zbioru upraw. Notowane w ciągu miesiąca opady deszczu, nieco większe od średniej wieloletniej, poprawiły stan uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby. Na znacznym obszarze kraju nadal jednak obserwowano przesuszenie gleby, które rejonami utrudniało wykonywanie prac polowych, głównie orek przedsięwziętych i siewów ozimin.

Na początku września br. zakończono trwające od sierpnia br. siewy rzepaku ozimego. W pierwszej dekadzie miesiąca rozpoczęto siewy żyta i pszenżyta, a w połowie września – pszenicy ozimej. Zbiór kolejnego pokosu traw łąkowych i wieloletnich roślin motylkowych na ogół zakończono w pierwszej połowie miesiąca; przystąpiono także do zbioru buraków cukrowych. W ciągu miesiąca kontynuowano, rozpoczęte w sierpniu br., wykopki ziemniaków. W całym kraju prowadzono zbiór kukurydzy na zielonkę, a w drugiej połowie września – zbiór kukurydzy na ziarno. Pod koniec miesiąca lokalnie zbierano poplony ścierniskowe.

Na rynku rolnym w okresie trzech kwartałów br. przeciętne ceny większości podstawowych produktów rolnych pochodzenia roślinnego były wyższe niż przed rokiem. Wzrosły także ceny większości produktów pochodzenia zwierzęcego, z wyjątkiem cen żywca wołowego.

Skup zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) z tegorocznych zbiorów (w okresie lipiec-wrzesień br.) był o 3,8% większy niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. skup zbóż był niższy niż w sierpniu br. (o 44,0%), ale wyższy niż przed rokiem (o 4,1%).

Tablica 11. Skup zbóż^a
Table 11. Procurement of cereals^a

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	VII 2019 – IX 2019			IX 2019		
	w tys. ton <i>in thousand tonnes</i>	VII 2018 – IX 2018=100	udział skupu w zbiorach 2018 r. w % <i>share of procurement harvests in % in 2018</i>	w tys. ton <i>in thousand tonnes</i>	IX 2018=100	VIII 2019=100
Ziarno zbóż^b <i>Cereal grains^b</i>	3021,8	103,8	12,1	700,7	104,1	56,0
w tym: <i>of which:</i>						
Pszenica <i>Wheat</i>	1850,4	96,3	17,0	472,0	95,9	59,0
Żyto <i>Rye</i>	323,8	127,4	13,2	62,8	126,8	41,6

a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. b Podstawowych z mieszankami zbożowymi bez ziarna siewnego.

a Without procurement realized by natural persons. b Basic cereals including cereal mixed and excluding cereals designated for sowing.

Skup **żywca rzeźnego** w okresie styczeń–wrzesień br. był o 2,5% mniejszy niż w analogicznym okresie ub. roku, w wyniku ograniczenia dostaw żywca wieprzowego oraz wołowego. We wrześniu br., przy zwiększonych dostawach wszystkich podstawowych gatunków żywca, skup żywca rzeźnego wzrósł zarówno w skali miesiąca (o 4,4%), jak i roku (o 8,3%).

Tablica 12. Skup podstawowych produktów zwierzęcych^a

Table 12. Procurement of major animal products^a

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	I–IX 2019		IX 2019		
	w tys. ton <i>in thousand tonnes</i>	I–IX 2018=100	w tys. ton <i>in thousand tonnes</i>	IX 2018=100	VIII 2019=100
Żywiec rzeźny ^b <i>Animal for slaughter^b</i>	3099,0	97,5	310,8	108,3	104,4
w tym: <i>of which:</i>					
wołowy (z cielęcym) <i>cattle (including calves)</i>	261,1	93,8	20,3	119,0	109,8
wieprzowy <i>pigs</i>	1113,3	94,0	101,7	102,7	106,7
drobiowy <i>poultry</i>	1720,1	100,6	188,5	110,5	102,6
Mleko <i>Milk</i>	8978,1 ^c	102,1	941,2 ^c	100,6	94,3

a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. b Obejmuje bydło, cielęta, trzodę chlewną, owce, konie i drób; w przeliczeniu na mięso łącznie z tłuszczami w wadze poubojowej ciepłej. c W milionach litrów.

a Without procurement realized by natural persons. b Includes cattle, calves, pigs, sheep, horses and poultry; in terms of meat including fats in warm post-slaughter weight. c In million litres.

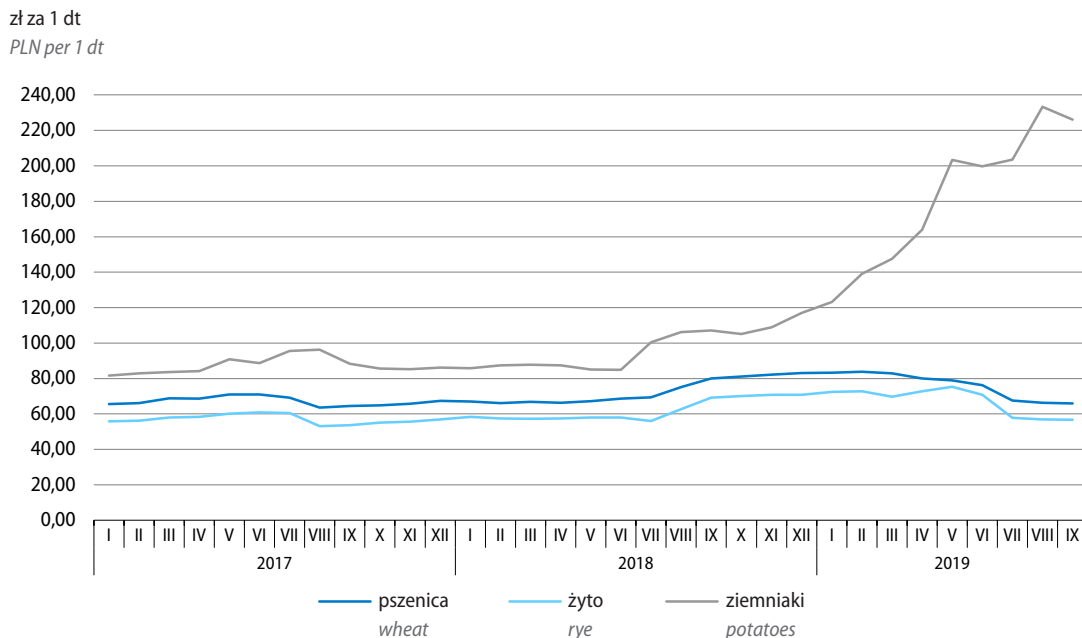
Przeciętne ceny podstawowych gatunków zbóż w skupie i na targowiskach w okresie styczeń–wrzesień br. były wyższe niż przed rokiem. We wrześniu br. utrzymał się obserwowany od kilku miesięcy sezonowy spadek **cen pszenicy i żyta** na obydwu rynkach; w porównaniu z cenami sprzed roku ceny tych zbóż w skupie były nadal niższe, a na targowiskach – wyższe.

W wyniku ograniczonej podaży **ziemniaków** (o 25,0% w porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku) przeciętne ceny skupu tego surowca znacznie wzrosły w skali roku. Wzrost cen ziemniaków notowano również na targowiskach. We wrześniu br. nasilenie dostaw wpłynęło na znaczne obniżenie cen skupu ziemniaków w skali miesiąca. Niższe niż w sierpniu br. były także ceny tego surowca w obrocie targowiskowym. Przeciętna cena ziemniaków na obydwu rynkach była jednak nadal znacznie wyższa niż przed rokiem.

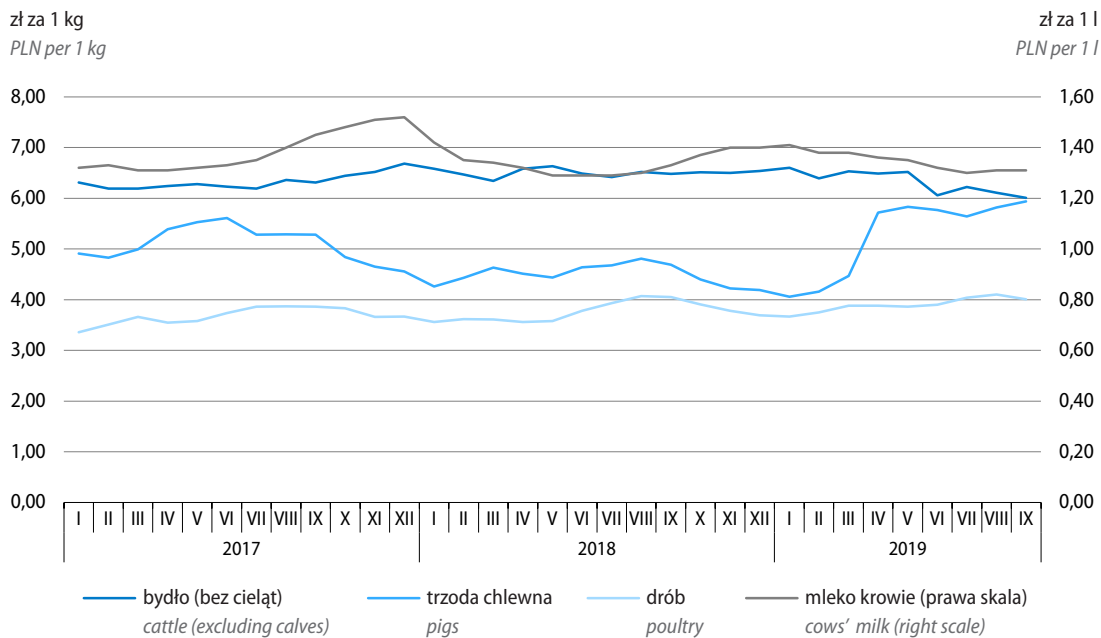
Przy zmniejszonych krajowych dostawach w okresie styczeń–wrzesień br. przeciętne ceny **żywca wieprzowego** w skupie wzrosły w skali roku; wzrost cen tego surowca notowano także na targowiskach. We wrześniu br. ceny żywca wieprzowego na obydwu rynkach nadal były wyraźnie wyższe niż rok wcześniej. Poprawiła się relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen żyta na targowiskach – do 8,2 (z 8,0 w sierpniu br. oraz 6,7 we wrześniu ub. roku), co było rezultatem spadku cen żyta i wzrostu cen wieprzowiny. Przeciętne ceny prosiąt w obrocie targowiskowym w okresie styczeń–wrzesień br. były o 5,0% wyższe niż przed rokiem. We wrześniu br. za 1 prosię płacono mniej niż przed miesiącem (o 8,1%), ale nadal więcej niż przed rokiem (o 12,5%).

Przeciętne ceny skupu **drobiu rzeźnego** w okresie trzech kwartałów br. wzrosły o 4,0% w skali roku, przy podaży zbliżonej do notowanej rok wcześniej. We wrześniu br. za żywca drobiowy płacono mniej niż przed miesiącem oraz (po raz pierwszy od marca ub. roku) mniej niż przed rokiem.

Wykres 10. Przeciętne ceny skupu zbóż i targowiskowe ceny ziemniaków
 Chart 10. Average procurement prices of cereal grain and average marketplace prices of potatoes

Wykres 11. Przeciętne ceny skupu żywca i mleka
 Chart 11. Average procurement prices of animals for slaughter and of milk

Tablica 13. Ceny podstawowych produktów rolnych
Table 13. Average prices of major agricultural products

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ceny w skupie <i>Procurement prices</i>					Ceny na targowiskach <i>Marketplace prices</i>				
	IX 2019			I–IX 2019		IX 2019			I–IX 2019	
	w zł <i>in PLN</i>	IX 2018= =100	VIII 2019= =100	w zł <i>in PLN</i>	I–IX 2018= =100	w zł <i>in PLN</i>	IX 2018= =100	VIII 2019= =100	w zł <i>in PLN</i>	I–IX 2018= =100
Pszenvica ^a za 1 dt <i>Wheat^a – per dt</i>	66,02	82,5	99,4	73,74	104,7	88,89	102,3	98,7	93,11	113,9
Żyto ^a za 1 dt <i>Rye^a – per dt</i>	56,70	81,9	99,6	62,52	104,5	72,34	103,6	99,9	74,59	113,5
Ziemniaki ^b za 1 dt <i>Potatoes^b – per dt</i>	42,18	127,4	62,2	68,40	150,7	226,05	211,0	96,9	182,20	197,0
Żywiec rzeźny za 1 kg wagi żywej: <i>Animals for slaughter (in live weight) – per kg:</i>										
w tym: <i>of which:</i>										
bydło ^c (bez cieląt) <i>cattle^c (excluding calves)</i>	6,01	92,8	98,4	6,32	97,3	6,58	93,1	101,7	6,90	97,6
w tym młode bydło <i>of which young cattle</i>	6,15	90,9	98,6	6,43	96,1	6,79	90,4	100,7	7,14	96,6
trzoda chlewna <i>pigs</i>	5,94	126,7	102,1	5,22	114,5	6,03	115,7	100,7	5,53	110,8
drób <i>poultry</i>	4,01	99,0	97,9	3,90	104,0	.	x	x	.	x
Prosię na chów za 1 szt. <i>Piglet – per head</i>	.	x	x	.	x	197,61	112,5	91,9	193,93	105,0
Mleko za 1 hl <i>Milk per hl</i>	131,26	98,9	100,5	134,57	101,6	.	x	x	.	x

a W skupie bez ziarna siewnego. b Na targowiskach – jadalne późne. c Na targowiskach średnia ważona cena bydła rzeźnego obliczona przy przyjęciu struktury ilości skupu młodego bydła i krów rzeźnych.

a In procurement excluding cereals designated for sowing. b On marketplace – late, edible. c On marketplace – average weighted price of cattle for slaughter calculated with the use of structure of procurement quantity of young cattle and cows for slaughter.

Przy zmniejszonej podaży, przeciętne ceny skupu **żywcza wołowego i młodego bydła rzeźnego** w okresie styczeń–wrzesień br. były niższe niż przed rokiem. Spadły także ceny tego surowca w obrocie targowiskowym. We wrześniu br. na obydwu rynkach wołowina była tańsza niż rok wcześniej.

Od początku br. skupiono łącznie o 2,1% więcej **mleka** niż przed rokiem. Przeciętna cena tego surowca była o 1,6% wyższa niż w okresie trzech kwartałów ub. roku. We wrześniu br. ceny mleka nieznacznie wzrosły w skali miesiąca, ale ukształtowały się poniżej poziomu sprzed roku.

Przeciętna cena **krowy dojnej** w okresie styczeń–wrzesień br. była o 9,8% wyższa niż przed rokiem i wyniosła 3347 zł, a cena **jałówki jednorocznej** wzrosła o 10,4% do 2414 zł.

W trzecim kwartale br. w porównaniu z poprzednim kwartałem odnotowano pogorszenie **relacji cen** detalicznych większości wybranych środków produkcji, przede wszystkim do cen skupu prezentowanych zbóż oraz (w mniejszym stopniu) do cen skupu żywcza wołowego. Nieznacznie poprawiła się natomiast m.in. relacja cen detalicznych saletry amonowej i oleju napędowego do cen skupu żywcza wieprzowego.

Tablica 14. Relacje cen detalicznych wybranych środków produkcji dla rolnictwa do cen skupu podstawowych produktów rolnych
Table 14. Relations between retail prices of selected means of production for agriculture and procurement prices of some agricultural products

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Lata/ Kwartaly <i>Years/ Quarters</i>	Ceny środków produkcji wyrażone w: <i>Prices of production goods expressed in:</i>					hl mleka <i>hl of cows' milk</i>
		dt <i>dt of</i>				żywca <i>slaughter</i>	
		pszenicy <i>wheat</i>	żyta <i>rye</i>	wieprzowego <i>pigs</i>	wołowego <i>cattle</i>		
Ciągnik rolniczy ^a – szt. <i>Farm tractor^a – per unit</i>	2018	2 538	3 088	411	278	1 369	
	I	2 700	3 121	405	279	1 312	
	II	2 723	3 170	405	279	1 411	
	III	2 492	3 016	392	286	1 418	
	IV	2 263	2 628	434	285	1334	
	2019						
	I	2 250	2 608	443	288	1 350	
	II	2 440	2 598	331	301	1 425	
	III	2 918	3 401	335	318	1 489	
Saletra amonowa – 1 dt <i>Ammonium nitrate – per dt</i>	2018	1,7	2,1	0,28	0,19	0,92	
	I	1,9	2,2	0,28	0,19	0,91	
	II	1,8	2,2	0,27	0,20	0,96	
	III	1,6	2,0	0,26	0,19	0,93	
	IV	1,5	1,8	0,29	0,19	0,90	
	2019						
	I	1,6	1,8	0,31	0,20	0,95	
	II	1,7	1,9	0,24	0,21	1,01	
	III	2,0	2,3	0,23	0,22	1,02	
Mieszanka paszowa dla tuczników – 1 dt <i>Compound feedingstuffs – per dt</i>	2018	2,0	2,4	0,32	0,22	1,1	
	I	2,1	2,4	0,31	0,22	1,0	
	II	2,1	2,4	0,31	0,21	1,1	
	III	1,9	2,3	0,30	0,22	1,1	
	IV	1,8	2,1	0,34	0,23	1,1	
	2019						
	I	1,8	2,0	0,34	0,22	1,1	
	II	1,9	2,0	0,26	0,23	1,1	
	III	2,3	2,6	0,26	0,25	1,2	
Olej napędowy – 1 hl <i>Diesel oil – per hl</i>	2018	6,8	8,3	1,1	0,75	3,7	
	I	6,9	8,0	1,0	0,71	3,4	
	II	7,3	8,5	1,1	0,75	3,8	
	III	6,8	8,2	1,1	0,78	3,9	
	IV	6,4	7,4	1,2	0,80	3,8	
	2019						
	I	6,1	7,1	1,2	0,78	3,7	
	II	6,7	7,1	0,90	0,82	3,9	
	III	7,6	8,9	0,87	0,83	3,9	

a Dane dotyczą ciągnika „Ursus 11054”.

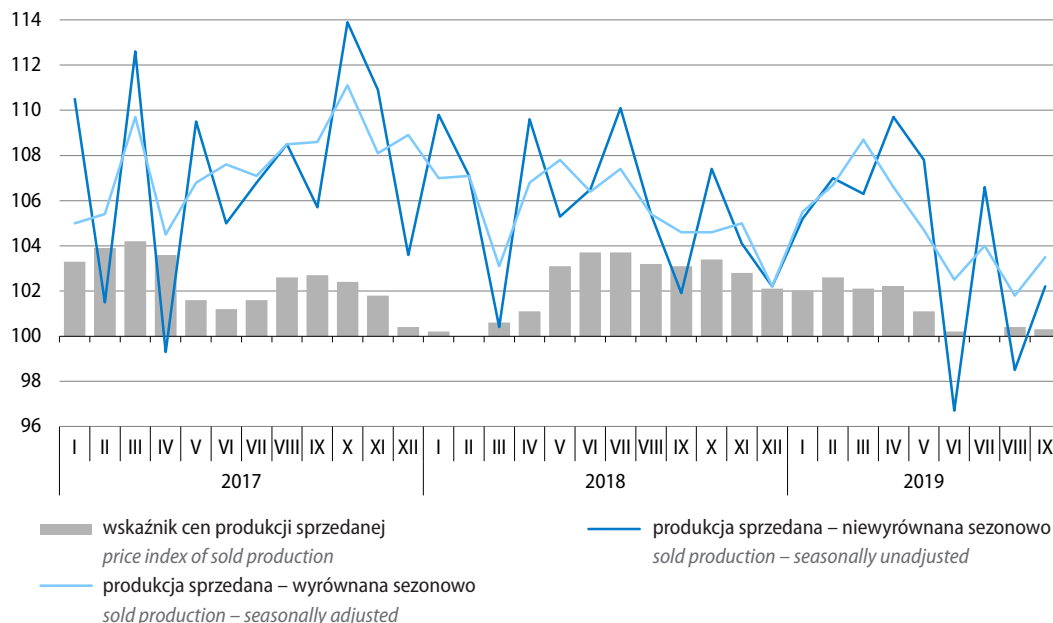
a Data concerns farm tractor „Ursus 11054”.

chodowych, przyczep i naczep (o 7,3%) oraz wyrobów z metali (o 6,1%). Spadek wystąpił natomiast m.in. w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 5,9%), oraz maszyn i urządzeń (o 1,5%).

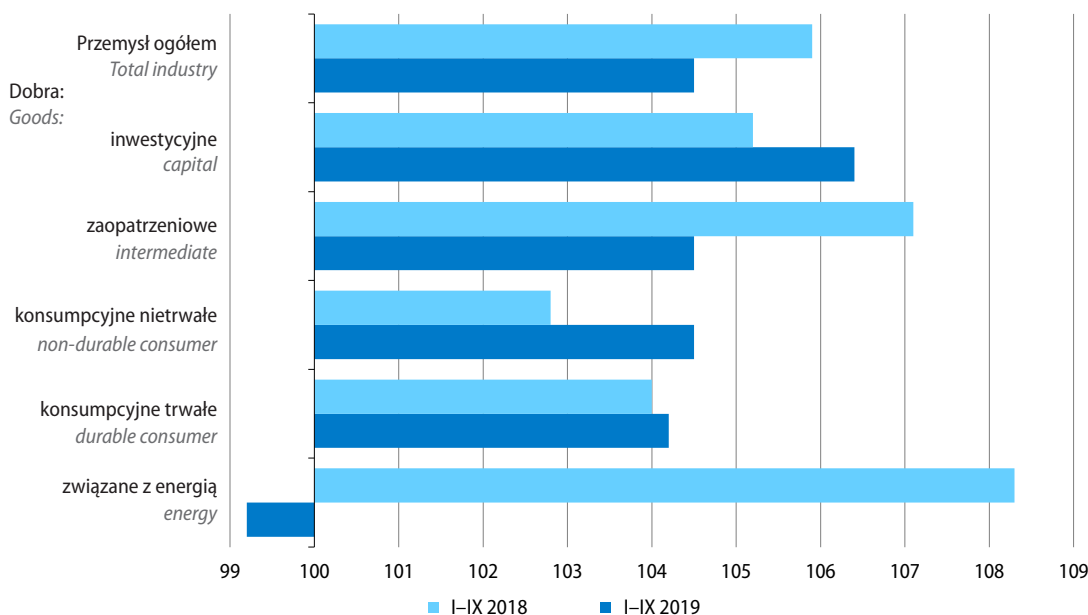
Wykres 13. Produkcja sprzedana (ceny stałe) i wskaźnik cen w przetwórstwie przemysłowym analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 13. Sold production (constant prices) and price index in manufacturing corresponding period of previous year=100

Wykres 14. Produkcja sprzedana przemysłu według głównych grupowań przemysłowych (ceny stałe) analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 14. Sold production of industry by main industrial groupings (constant prices) corresponding period of previous year=100

W okresie styczeń–wrzesień br. wyższa niż przed rokiem była produkcja sprzedana w większości **głównych grupowań przemysłowych**. Sprzedaż wzrosła w produkcji dóbr inwestycyjnych – o 6,4%, zaopatrzeniowych i konsumpcyjnych nietrwałych – po 4,5% oraz konsumpcyjnych trwałych – o 4,2%. Niewielki spadek sprzedaży obserwowano natomiast w produkcji dóbr związanych z energią – o 0,8%.

Tablica 15. Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu
Table 15. Indices (at constant prices) and structure (at current prices) of sold production of industry

Wyszczególnienie Specification	2018				2019					2018	
	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	I–III	IV–VI	VII–IX	I–IX	IX	I–IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 corresponding period of previous year =100									struktura w % structure in %	
Przemysł <i>Industry</i>	105,5	107,0	105,3	105,5	106,1	104,2	103,3	104,5	105,6	100,0	100,0
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	98,2	99,2	106,6	99,7	106,5	105,0	96,1	102,3	102,2	3,3	3,4
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	105,5	107,2	105,1	105,1	106,4	104,3	104,1	104,9	105,7	87,5	87,4
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	109,3	107,2	106,9	111,8	102,7	100,8	93,4	99,3	103,9	6,8	6,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	102,4	106,9	107,9	106,8	109,8	109,4	109,7	109,6	109,0	2,4	2,3
Z przemysłu ogółem – działy: <i>From total industry – divisions:</i>											
wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego <i>mining of coal and lignite</i>	100,0	98,3	101,8	99,2	94,0	94,3	94,4	94,2	100,4	1,5	1,6
produkcja artykułów spożywczych <i>manufacture of food products</i>	106,3	104,3	101,8	103,3	104,0	104,3	102,8	103,7	104,8	15,9	16,0
produkcja napojów <i>manufacture of beverages</i>	102,5	105,3	107,4	104,1	110,1	103,6	104,7	105,7	110,0	1,5	1,5
produkcja odzieży <i>manufacture of wearing apparel</i>	97,5	108,1	104,1	97,8	100,4	95,6	101,1	98,9	96,2	0,5	0,5
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny <i>manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	107,3	107,9	107,6	102,8	102,8	103,1	98,0	101,3	103,9	2,6	2,7
produkcja papieru i wyrobów z papieru <i>manufacture of paper and paper products</i>	110,7	110,2	108,6	108,1	103,1	103,7	101,5	102,8	102,3	3,1	3,2
produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej <i>manufacture of coke and refined petroleum products</i>	114,3	114,1	107,6	102,7	100,2	102,1	98,6	100,2	94,1	5,9	6,0
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych <i>manufacture of chemicals and chemical products</i>	99,4	106,6	102,6	103,6	110,3	103,5	104,0	105,9	104,0	4,5	4,5
produkcja wyrobów farmaceutycznych <i>manufacture of pharmaceutical products</i>	79,9	79,2	82,7	77,4	101,9	101,6	99,9	101,1	109,1	0,7	0,8

Tablica 15. Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu (dok.)
Table 15. Indices (at constant prices) and structure (at current prices) of sold production of industry (cont.)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2018				2019					2018	
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>									struktura w % <i>structure in %</i>	
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych <i>manufacture of rubber and plastic products</i>	105,2	108,8	103,9	106,8	109,7	104,9	108,7	107,7	107,6	6,6	6,5
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych <i>manufacture of other non-metallic mineral products</i>	107,9	108,3	109,0	107,5	109,6	103,2	100,3	104,0	100,8	4,2	4,1
produkcja metali <i>manufacture of basic metals</i>	105,6	101,4	106,8	101,1	99,8	99,4	95,8	98,3	98,7	4,0	4,3
produkcja wyrobów z metali <i>manufacture of metal products</i>	111,9	112,1	110,6	104,7	108,3	104,7	105,2	106,0	106,1	7,3	7,2
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych <i>manufacture of computer, electronic and optical products</i>	98,1	99,9	97,1	104,3	111,7	104,7	107,6	108,0	110,0	2,6	2,5
produkcja urządzeń elektrycznych <i>manufacture of electrical equipment</i>	109,4	114,0	110,7	119,3	114,2	112,5	114,7	113,8	114,4	4,6	4,3
produkcja maszyn i urządzeń <i>manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	108,9	108,4	116,9	101,9	105,3	103,1	100,0	102,8	98,5	3,3	3,3
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep <i>manufacture of motor vehicles, trailers and semitrailers</i>	99,4	106,5	101,9	104,1	106,3	102,3	105,2	104,5	107,3	10,6	10,6
produkcja pozostałego sprzętu transportowego <i>manufacture of other transport equipment</i>	101,6	106,2	115,5	125,9	125,4	126,8	121,0	124,3	144,1	1,7	1,4
produkcja mebli <i>manufacture of furniture</i>	108,0	109,5	103,0	103,5	103,3	103,0	105,0	103,8	108,3	3,0	3,0

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, w okresie styczeń–wrzesień br. była o 2,5% wyższa niż przed rokiem, przy wzroście przeciętnego zatrudnienia o 2,0% oraz przeciętnego miesięcznego nominalnego wynagrodzenia brutto – o 6,9%.

W okresie styczeń–wrzesień br. wzrost produkcji sprzedanej w skali roku notowano w 27 (spośród 34) działach przemysłu, m.in. w produkcji:

- pozostałego sprzętu transportowego – o 24,3% (w tym lokomotyw kolejowych oraz taboru szynowego – o 39,6%);
- urządzeń elektrycznych – o 13,8% (m.in. baterii i akumulatorów – o 108,6%);
- komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych – o 8,0% (m.in. komputerów i urządzeń peryferyjnych – o 14,8% oraz instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych i nawigacyjnych, zegarków i zegarów – o 14,6%);
- wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – o 7,7% (w tym wyrobów z tworzyw sztucznych – o 8,7%);
- wyrobów z metali – o 6,0% (m.in. metalowych elementów konstrukcyjnych – o 8,2%);

- chemikaliów i wyrobów chemicznych – o 5,9% (m.in. pestycydów i pozostałych środków agrochemicznych – o 10,5% oraz pozostałych wyrobów chemicznych – o 7,1%);
- napojów – o 5,7%.

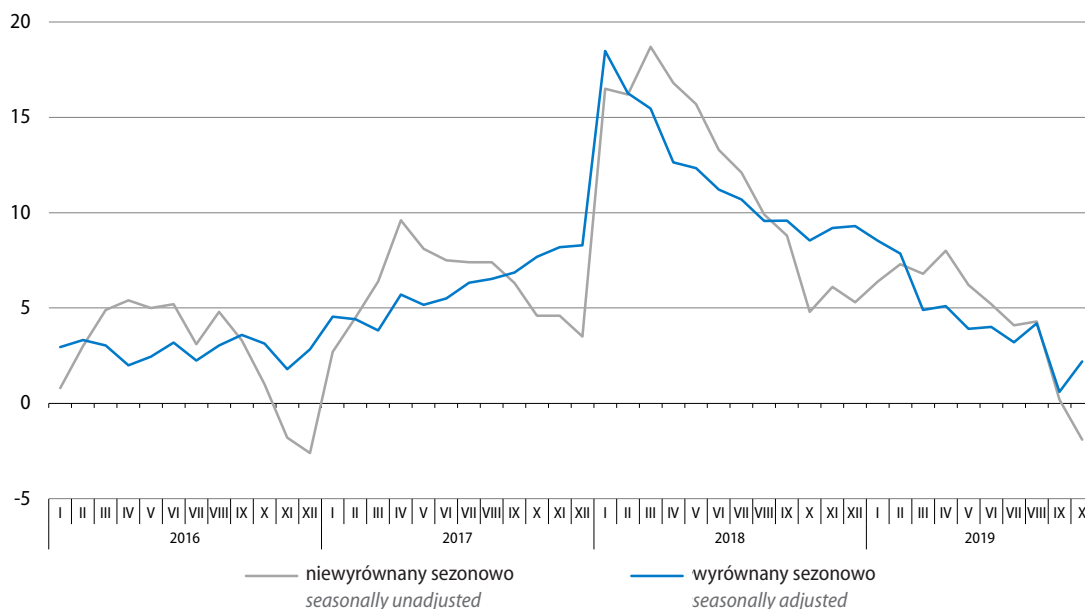
Wzrost notowano także m.in. w gospodarce odpadami; odzysku surowców – o 17,4% oraz naprawie, konserwacji i instalowaniu maszyn i urządzeń – o 9,1% (w tym w instalowaniu maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia – o 22,9%).

Spadek sprzedaży w porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku obserwowano natomiast m.in. w wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego – o 5,8% oraz w produkcji metali – o 1,7%.

Sprzedaż w produkcji artykułów spożywczych (stanowiąca 15,9% produkcji sprzedanej przemysłu) w okresie styczeń–wrzesień br. była o 3,7% wyższa niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 4,1%). Produkcja sprzedana zwiększyła się w większości grup tego działu, tj. w produkcji pozostałych artykułów spożywczych – o 14,7%, produkcji olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego – o 6,0%, przetwarzaniu i konserwowaniu ryb, skorupiaków i mięczaków – o 4,0%, przetwarzaniu i konserwowaniu mięsa oraz produkcji wyrobów z mięsa – o 3,9%, wytwarzaniu wyrobów mleczarskich – o 3,8%, produkcji wyrobów piekarskich i mącznych – o 1,2% oraz przetwarzaniu i konserwowaniu owoców i warzyw – o 0,8%. Mniejsza niż przed rokiem była natomiast sprzedaż w produkcji gotowych pasz i karmy dla zwierząt – o 8,2% oraz w wytwarzaniu produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 0,6%.

Z obserwowanych w okresie styczeń–wrzesień br. 298 **wyrobów i grup wyrobów przemysłowych** produkcja 142 była wyższa niż przed rokiem, w tym znacznie wzrosła m.in. produkcja: pojazdów do transportu publicznego, komputerów, silników spalinowych do pojazdów mechanicznych, miedzi rafinowanej, soków z owoców i warzyw, produktów uboju bydła i cieląt, chłodziarek i zamrażarek, pestycydów, tworzyw sztucznych, samochodów ciężarowych i ciągników drogowych do ciągnięcia naczep, okien z tworzyw sztucznych, rowerów, nawozów mineralnych lub chemicznych fosforowych oraz zmywarek do naczyń. Niższa niż w okresie trzech pierwszych kwartałów ub. roku była natomiast produkcja 153 wyrobów i grup wyrobów, w tym znacznie zmniejszyła się m.in. produkcja: aluminium niestopowego, węgla brunatnego, odkurzaczy, obuwia, cukru, stali surowej, akumulatorów kwasowo-ołowiowych do pojazdów samochodowych, tarcicy liściastej, olejów opałowych, wyrobów walcowanych na gorąco (bez półwyrobów) oraz ciągników rolniczych.

Wykres 15. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w przetwórstwie przemysłowym
 Chart 15. General business climate indicators in manufacturing

Ogólny klimat koniunktury w przetwórstwie przemysłowym w październiku br. oceniany jest niekorzystnie, gorzej niż przed miesiącem. Utrzymują się negatywne diagnozy w zakresie krajowego i zagranicznego portfela zamówień; nadal negatywnie, choć lepiej niż we wrześniu br., oceniana jest bieżąca produkcja. Prognozy w wymienionych obszarach są pesymistyczne wobec optymistycznych przed miesiącem. Opinie dotyczące bieżącej sytuacji finansowej przedsiębiorstw są negatywne, podobne jak we wrześniu br., a dotyczące jej przewidywania – bardziej pesymistyczne niż przed miesiącem. Planowane są dalsze redukcje zatrudnienia; nadal zapowiadany jest wzrost cen wyrobów przemysłowych.

Stan zapasów wyrobów gotowych w przetwórstwie przemysłowym jest uznawany przez przedsiębiorców za zbliżony do wystarczającego, podobnie jak przed miesiącem. Nadmiar zapasów nadal zgłaszają m.in. producenci wyrobów tekstylnych, a ich niedobór – m.in. producenci wyrobów farmaceutycznych. W porównaniu z wrześniem br. nadmierne zapasy zwiększyły się m.in. w produkcji pozostałego sprzętu transportowego oraz wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny, a zmalały – m.in. w produkcji skór i wyrobów skórzanych oraz pozostałej produkcji wyrobów.

Jednostki przetwórstwa przemysłowego zgłaszają w październiku br. wykorzystanie mocy produkcyjnych na poziomie 81,2%, tj. o 1,3 p.proc. niższym niż w analogicznym miesiącu ub. roku. Mniejsze niż przed rokiem wykorzystywanie mocy produkcyjnych deklarują m.in. producenci metali, papieru i wyrobów z papieru, skór i wyrobów skórzanych oraz pozostałego sprzętu transportowego, a większe – m.in. producenci wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych oraz mebli.

Do głównych barier ograniczających działalność w przetwórstwie przemysłowym zaliczane są w październiku br. m.in. koszty zatrudnienia, wysokie obciążenia na rzecz budżetu oraz niedobór wykwalifikowanych pracowników. Częściej niż przed rokiem przedsiębiorcy wskazują jako bariery m.in. niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej oraz niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne, a rzadziej – m.in. niedobór pracowników.

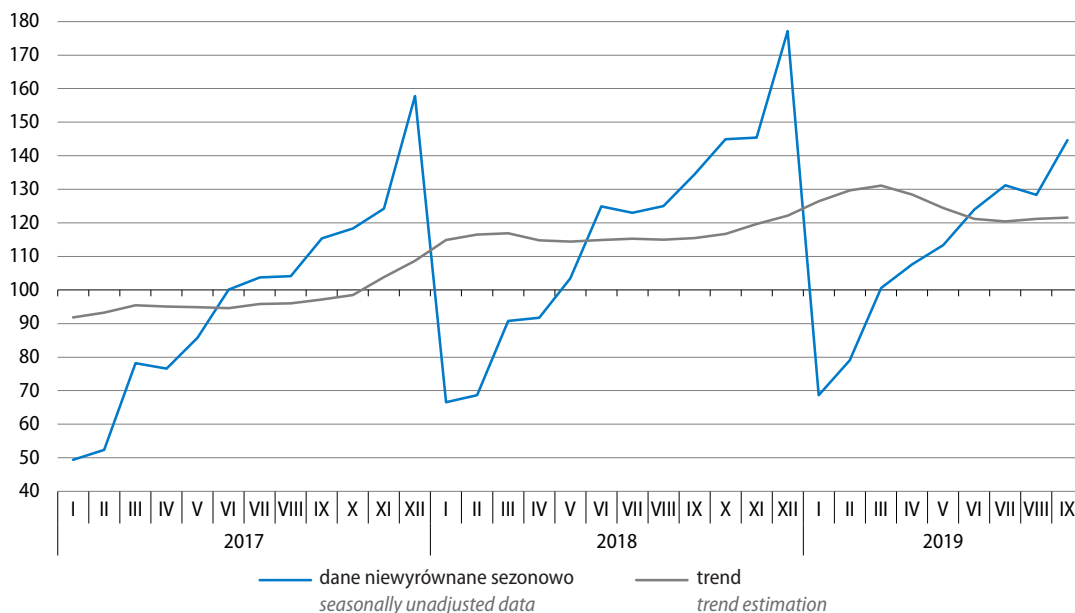
Budownictwo

Construction

W okresie styczeń–wrzesień br. **produkcja budowlano-montażowa**¹ zrealizowana na terenie kraju była o 5,3% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 19,8% w analogicznym okresie ub. roku). W kolejnych kwartałach br. obserwowano stopniowe osłabienie dynamiki produkcji.

Wykres 16. Produkcja budowlano-montażowa (ceny stałe) przeciętna miesięczna 2015=100

Chart 16. Construction and assembly production (constant prices) monthly average of 2015=100

Wzrost produkcji budowlano-montażowej w stosunku do okresu styczeń–wrzesień ub. roku notowano we wszystkich działach budownictwa, tj. w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 8,7%, budową budynków – o 4,1% oraz robotami budowlanymi specjalistycznymi – o 1,7%.

Wśród podmiotów specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej najwyższy wzrost produkcji w stosunku do okresu styczeń–wrzesień ub. roku notowano w jednostkach zajmujących się głównie budową rurociągów, linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych – o 19,3%; w przedsiębiorstwach specjalizujących się w budowie dróg kołowych i szynowych wzrost wyniósł 6,4%, a w podmiotach zajmujących się głównie budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej – 2,4%. W dziale budowa budynków produkcja znacznie zwiększyła się w podmiotach specjalizujących się w realizacji projektów związanych ze wznoszeniem budynków – o 36,6%, a w niewielkim stopniu w jednostkach zajmujących się głównie robotami związanymi ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieskalnych (główna grupa działu) – o 0,5%.

W dziale robót budowlanych specjalistycznych produkcja wzrosła w jednostkach wykonujących głównie instalacje elektryczne, wodno-kanalizacyjne i pozostałe instalacje budowlane – o 9,9% oraz roboty budowlane wykończeniowe – o 7,3%; spadek produkcji obserwowano natomiast w podmiotach specjalizujących się w rozbiórce i przygotowaniu terenu pod budowę – o 17,1% oraz pozostałych specjalistycznych robotach budowlanych – o 6,3%.

Tablica 16. Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej
Table 16. Indices (at constant prices) and structure (at current prices) of construction and assembly production

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2018				2019				2018	
	I-III	I-VI	I-IX	IX	I-III	I-VI	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>								struktura w % <i>structure in %</i>	
Ogółem <i>Total</i>	126,1	123,7	119,8	116,5	109,4	106,6	105,3	107,6	100,0	100,0
roboty budowlane o charakterze: <i>construction work with:</i>										
inwestycyjnym <i>investment character</i>	128,6	123,3	117,4	110,9	109,1	106,7	105,1	103,8	62,2	62,3
remontowym <i>restoration character</i>	121,5	124,4	124,1	126,7	110,0	106,3	105,6	113,8	37,8	37,7
Budowa budynków <i>Construction of buildings</i>	123,6	125,1	117,9	118,6	103,9	104,2	104,1	105,3	33,9	34,1
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej <i>Civil engineering</i>	141,3	132,3	126,7	123,2	119,0	107,5	108,7	115,8	41,1	39,9
Roboty budowlane specjalistyczne <i>Specialised construction activities</i>	115,8	111,7	112,8	103,5	106,7	108,5	101,7	95,5	25,0	26,0

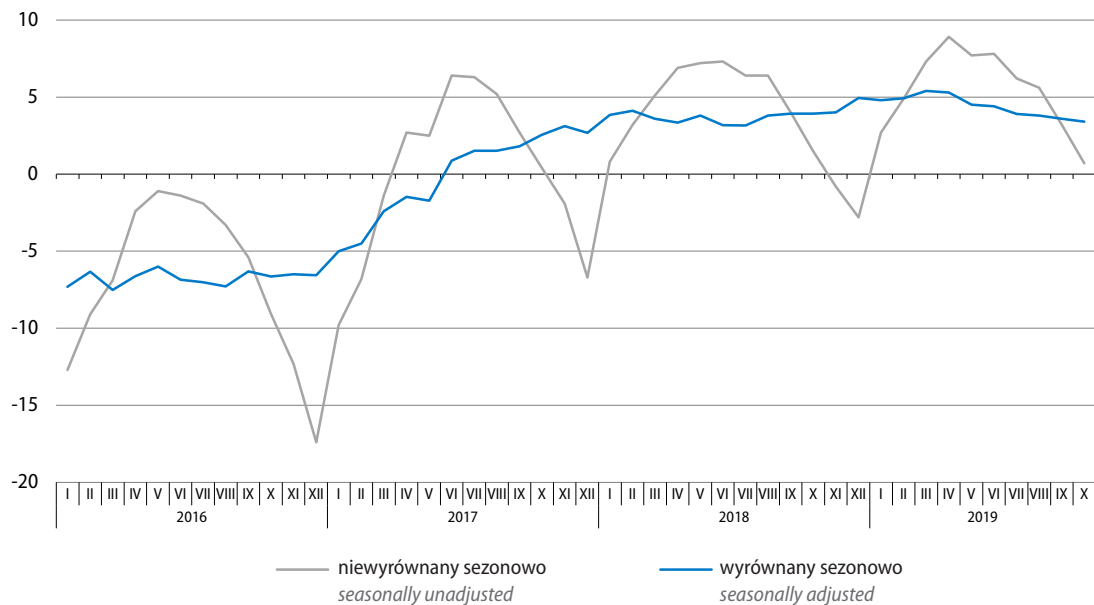
We wrześniu br. produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się w skali roku o 7,6% (wobec wzrostu o 2,6% w sierpniu br. oraz o 16,5% we wrześniu ub. roku). W większym stopniu wzrosła sprzedaż robót o charakterze remontowym niż robót inwestycyjnych. Wzrost produkcji notowały przedsiębiorstwa specjalizujące się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 15,8% oraz budynków – o 5,3%, natomiast w jednostkach realizujących głównie roboty budowlane specjalistyczne zaobserwowano spadek – o 4,5%. Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym produkcja budowlano-montażowa we wrześniu br. wzrosła o 6,0% w skali roku oraz o 0,3% w skali miesiąca.

W strukturze produkcji budowlano-montażowej **według rodzajów obiektów budowlanych** w okresie styczeń-wrzesień br. zwiększył się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku udział budynków mieszkalnych, a zmniejszył – obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Wśród budynków niemieszkalnych, których łączny udział w produkcji ogółem utrzymał się na poziomie sprzed roku, notowano m.in. wzrost udziału budynków handlowo-usługowych, przy spadku udziału m.in. ogólnodostępnych obiektów kulturalnych, budynków o charakterze edukacyjnym, budynków szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynków kultury fizycznej. Wśród obiektów inżynierii lądowej i wodnej odnotowano m.in. zmniejszenie udziału autostrad, dróg ekspresowych, ulic i dróg pozostałych, przy wzroście udziału dróg szynowych, dróg kolei napowietrznych lub podwieszanych.

Tablica 17. Struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych

Table 17. Structure (at current prices) of construction and assembly production by types of constructions

Rodzaje obiektów <i>Types of constructions</i>	Struktura w % <i>Structure in %</i>	
	I-IX 2018	I-IX 2019
Ogółem <i>Grand total</i>	100,0	100,0
Budynki razem <i>Buildings total</i>	50,9	51,5
Budynki mieszkalne <i>Residential buildings</i>	17,1	17,7
w tym: <i>of which:</i>		
mieszkalne jednorodzinne <i>one-dwelling buildings</i>	1,5	1,6
o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe <i>two- and more dwelling buildings</i>	14,7	14,8
Budynki niemieszkalne <i>Non-residential buildings</i>	33,8	33,8
w tym: <i>of which:</i>		
biurowe <i>office buildings</i>	4,2	3,9
handlowo-usługowe <i>wholesale and retail trade buildings</i>	7,3	8,0
przemysłowe i magazynowe <i>industrial buildings and warehouses</i>	12,8	13,4
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej <i>buildings for public entertainment, education, hospital or institutional care and sports halls</i>	7,0	6,2
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej <i>Civil engineering works</i>	49,1	48,5
w tym: <i>of which:</i>		
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe <i>highways, streets and roads</i>	20,1	17,7
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych <i>railways, suspension and elevated railways</i>	5,0	6,2
mosty, wiadukty i estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne <i>bridges, elevated highways, tunnels and subways</i>	2,4	2,4
budowle wodne <i>harbours, waterways, dams and other waterworks</i>	0,9	1,2
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe <i>long-distance pipelines, communication and electricity lines</i>	5,5	5,9
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze <i>local pipelines and cables</i>	7,6	8,1
w tym oczyszczalnie wód i ścieków <i>of which waste water treatment plants</i>	1,5	1,5
kompleksowe budowle na terenach przemysłowych <i>complex constructions on industrial sites</i>	5,4	4,9
budowle sportowe i rekreacyjne <i>sport and recreation constructions</i>	1,2	0,9

Wykres 17. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w budownictwie Chart 17. *General business climate indicators in construction*

W październiku br. **ogólny klimat koniunktury** w budownictwie oceniany jest nieznacznie pozytywnie, gorzej niż przed miesiącem. Zarówno oceny bieżące, jak i przewidywania w zakresie portfela zamówień krajowych, produkcji budowlano-montażowej oraz sytuacji finansowej przedsiębiorstw są bardziej negatywne niż formułowane we wrześniu br. Pogorszyły się także niekorzystne prognozy dotyczące portfela zamówień zagranicznych. Firmy budowlane zapowiadają zmniejszenie zatrudnienia w najbliższych trzech miesiącach; nadal spodziewają się wzrostu cen robót budowlano-montażowych.

Jako główne utrudnienia w prowadzeniu działalności budowlanej, podobnie jak przed miesiącem, wskazywane są koszty zatrudnienia, niedobór wykwalifikowanych pracowników oraz wysokie obciążenia na rzecz budżetu. W skali roku wzrosła dotkliwość m.in. bariery związanej z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej, a zmalało znaczenie m.in. niedoboru wykwalifikowanych pracowników oraz kosztów materiałów.

Przedsiębiorstwa budowlane oceniają wykorzystanie mocy produkcyjnych na 86,3%, tj. o 0,7 p.proc. mniej niż w analogicznym miesiącu ub. roku.

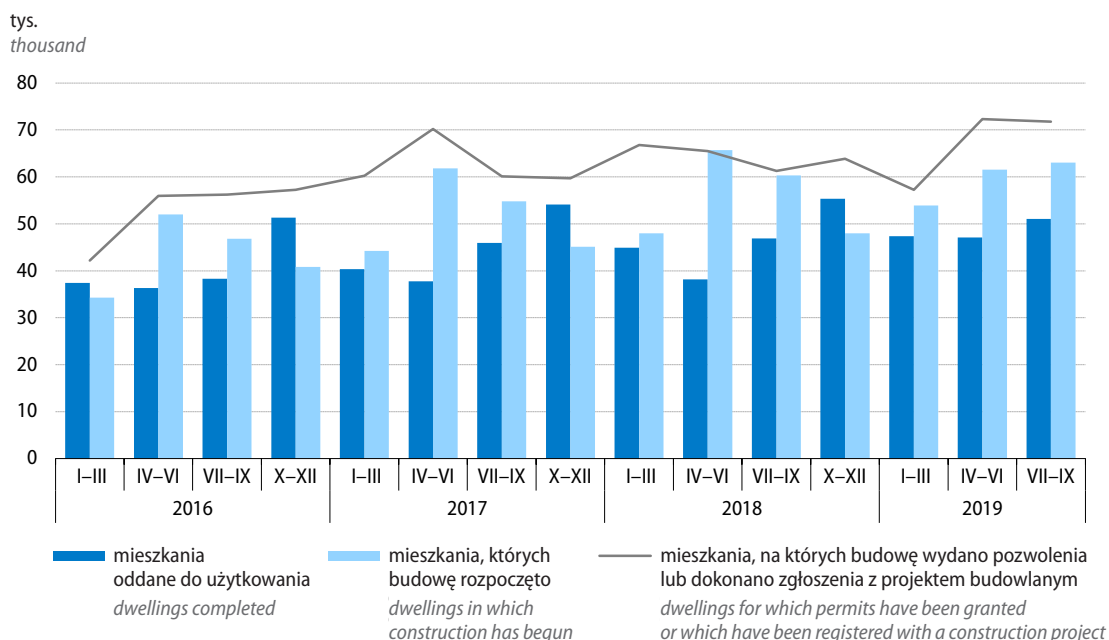

Budownictwo mieszkaniowe

Housing construction

W okresie styczeń–wrzesień br. oddano do użytkowania więcej mieszkań niż przed rokiem. Wzrosła także liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz mieszkań, których budowę rozpoczęto.

Wykres 18. Ruch budowlany mieszkań
Chart 18. Dwellings construction activity

Według wstępnych danych¹ w okresie trzech kwartałów br. **oddano do użytkowania** 145,6 tys. mieszkań, tj. o 12,2% więcej niż rok wcześniej (kiedy notowano wzrost o 4,4%). Zwiększyła się liczba mieszkań oddanych do eksploatacji w obu głównych formach budownictwa, tj. w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 16,8% do 90,8 tys.) oraz w budownictwie indywidualnym (o 3,9% do 50,0 tys.). Więcej mieszkań niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku oddano też w budownictwie społecznym czynszowym, komunalnym i zakładowym, natomiast mniej – w budownictwie spółdzielczym.

We wrześniu br. oddano do użytkowania 17,7 tys. mieszkań, tj. o 27,4% więcej niż przed rokiem (kiedy notowano spadek o 2,1%). Znaczny wzrost obserwowano zarówno w budownictwie indywidualnym (o 20,8% do 5,7 tys.), jak i przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 37,3% do 11,3 tys.). Więcej mieszkań niż we wrześniu ub. roku zrealizowano też w budownictwie społecznym czynszowym (415 wobec 406), natomiast mniej – m.in. w budownictwie spółdzielczym (174 wobec 350) i komunalnym (92 wobec 174).

¹ Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

Tablica 18. Mieszkania oddane do użytkowania
Table 18. Dwellings completed

Formy budownictwa <i>Forms of construction</i>	I–IX 2018				I–IX 2019			
	w liczbach bezwzględ- nych <i>in absolute numbers</i>	struktura w % <i>structure in %</i>	analogiczny okres roku poprzed- niego= =100 <i>correspon- ding period of previous year=100</i>	przeciętna powierz- chnia 1 mieszkania w m ² <i>average floor area of 1 dwelling in m²</i>	w liczbach bezwzględ- nych <i>in absolute numbers</i>	struktura w % <i>structure in %</i>	analogiczny okres roku poprzed- niego= =100 <i>correspon- ding period of previous year=100</i>	przeciętna powierz- chnia 1 mieszkania w m ² <i>average floor area of 1 dwelling in m²</i>
Ogółem <i>Total</i>	129752	100,0	104,4	91,6	145554	100,0	112,2	89,7
Indywidualne ^a <i>Private^a</i>	48166	37,1	99,3	144,9	50021	34,3	103,9	144,0
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b <i>For sale or rent^b</i>	77754	59,9	107,9	60,5	90798	62,4	116,8	61,7
Spółdzielcze <i>Cooperative</i>	1775	1,4	115,5	54,4	1511	1,0	85,1	56,1
Spółeczne czynszowe <i>Public building society</i>	1057	0,8	92,3	50,1	1868	1,3	176,7	51,8
Komunalne <i>Municipal</i>	909	0,7	100,6	44,5	1128	0,8	124,1	43,4
Zakładowe <i>Company</i>	91	0,1	94,8	77,5	228	0,2	250,5	61,2

a Realizowane na użytek własny inwestora. b łącznie z budownictwem osób fizycznych przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku.

a Realised for the own use of the investor. b Including construction realised by natural persons designated for sale or rent in order to achieve a profit.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosła 89,7 m² i była o 1,9 m² mniejsza niż przed rokiem.

W okresie trzech kwartałów br. liczba mieszkań, na których budowę **wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym** wyniosła 201,3 tys. (o 4,2% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku), natomiast liczba mieszkań, których **budowę rozpoczęto** – 178,4 tys. (odpowiednio o 2,6% więcej). We wrześniu br. wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na budowę 24,9 tys. mieszkań (o 26,9% więcej niż przed rokiem) oraz rozpoczęto budowę 21,6 tys. mieszkań (odpowiednio o 10,8% więcej).

Szacuje się, że na koniec września br. **w budowie** pozostawało 828,6 tys. mieszkań, tj. o 3,2% więcej niż na koniec września ub. roku.

Tablica 19. Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym i których budowę rozpoczęto

Table 19. Dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project and dwellings in which construction has begun

Formy budownictwa <i>Forms of construction</i>	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym <i>Dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project</i>			Mieszkania, których budowę rozpoczęto <i>Dwellings in which construction has begun</i>		
	I–IX 2019					
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	struktura w % <i>structure in %</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	struktura w % <i>structure in %</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>
Ogółem <i>Total</i>	201254	100,0	104,2	178444	100,0	102,6
Indywidualne ^a <i>Private^a</i>	74852	37,2	105,1	72532	40,7	104,4
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b <i>For sale or rent^b</i>	123234	61,3	104,8	102279	57,3	101,9
Spółdzielcze <i>Cooperative</i>	1255	0,6	93,1	1550	0,9	79,9
Spółeczne czynszowe <i>Public building society</i>	635	0,3	28,9	967	0,5	96,7
Komunalne <i>Municipal</i>	1047	0,5	117,8	1115	0,6	109,9
Zakładowe <i>Company</i>	231	0,1	435,8	1	0,0	x ^c

a Realizowane na użytek własny inwestora. b łącznie z budownictwem osób fizycznych przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku. c W okresie I–IX 2018 r. rozpoczęto budowę 194 mieszkań.

a Realised for the own use of the investor. b Including construction realised by natural persons designated for sale or rent in order to achieve a profit. c In the period I–IX 2018 construction of 194 dwellings has begun.

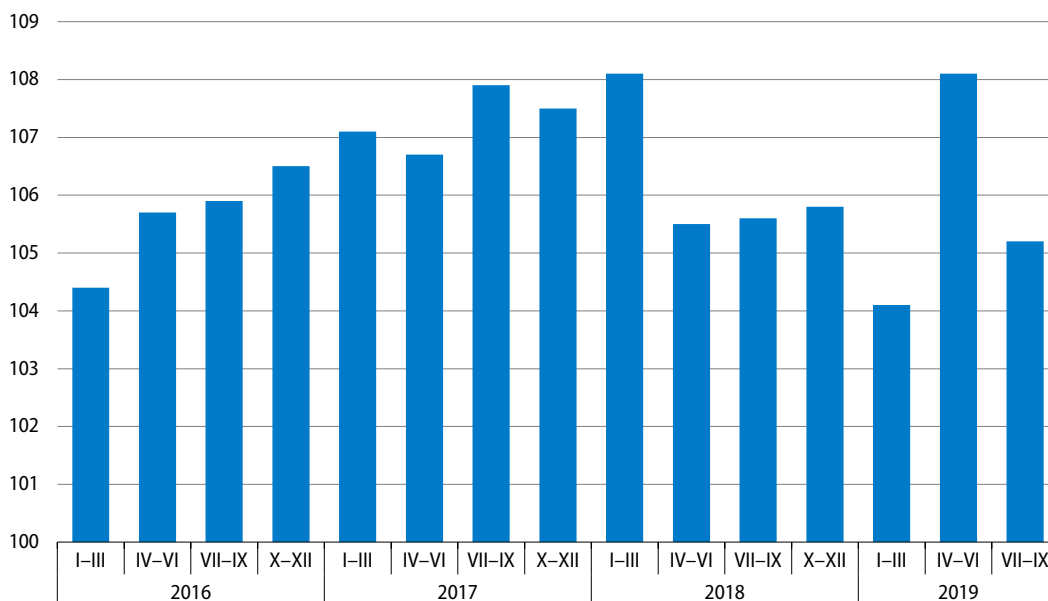
Rynek wewnętrzny

Domestic market

W okresie styczeń–wrzesień br. **sprzedaż detaliczna**¹ była o 5,8% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku. W trzecim kwartale br. tempo wzrostu było wolniejsze od notowanego w poprzednim okresie, ale szybsze niż w pierwszym kwartale.

Wykres 19. Sprzedaż detaliczna towarów (ceny stałe) analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 19. Retail sales of goods (constant prices) corresponding period of previous year=100

Większa niż w okresie trzech kwartałów ub. roku była sprzedaż we wszystkich grupach. Spośród grup o istotnym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem znaczny wzrost notowano w grupach: pojazdy samochodowe, motocykle, części (o 11,1%) i pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach (o 8,7%). W jednostkach handlujących paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi sprzedaż detaliczna zwiększyła się o 3,0%, w grupie pozostałe — o 1,6%, a w firmach handlujących żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi — o 1,1%.

We wrześniu br. sprzedaż detaliczna była o 4,3% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 4,4% w sierpniu br. oraz o 3,6% we wrześniu ub. roku). Wśród grup o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem wysoki wzrost obserwowano w grupach: pojazdy samochodowe, motocykle, części (o 10,7%) oraz pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach (o 7,4%). Wyższa niż przed rokiem była również sprzedaż w jednostkach handlujących paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi (o 2,8%). Spadek zanotowały natomiast firmy handlujące żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi (o 2,9%) oraz zaklasyfikowane do grupy pozostałe (o 1,4%).

Tablica 20. Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) sprzedaży detalicznej
Table 20. Indices (at constant prices) and structure (at current prices) of retail sales

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2018				2019					2018	
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>									struktura w % <i>structure in %</i>	
Ogółem^a <i>Total^a</i>	108,1	105,5	105,6	105,8	104,1	108,1	105,2	105,8	104,3	100,0	100,0
w tym: <i>of which:</i>											
Pojazdy samochodowe, motocykle, części <i>Motor vehicles, motorcycles, parts</i>	105,0	109,4	105,2	104,8	109,6	111,5	112,4	111,1	110,7	9,4	9,4
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe <i>Solid, liquid and gaseous fuels</i>	106,3	108,5	106,9	109,4	102,6	103,1	103,5	103,0	102,8	15,9	16,1
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe <i>Food, beverages and tobacco products</i>	106,4	98,1	99,4	100,5	97,6	105,3	100,2	101,1	97,1	25,2	25,7
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewy- specjalizowanych sklepach <i>Other retail sale in non-specialised stores</i>	111,5	102,6	107,7	102,3	103,3	116,3	106,6	108,7	107,4	11,5	11,3
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt orto- pedyczny <i>Pharmaceuticals, cosmetics, orthopaedic equipment</i>	113,2	108,6	111,1	112,9	105,8	111,6	108,8	108,8	110,9	6,8	6,6
Tekstylia, odzież, obuwie <i>Textiles, clothing, footwear</i>	116,7	109,6	113,1	109,9	106,3	112,0	108,3	109,0	109,1	6,4	6,4
Meble, rtv, agd <i>Furniture, radio, TV and household appliances</i>	108,7	107,9	105,2	106,8	115,4	116,6	113,8	115,2	111,3	8,7	8,1
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wy- specjalizowanych sklepach <i>Newspapers, books, other sale in specia- lised stores</i>	101,4	103,6	100,8	99,4	105,6	100,1	105,1	103,5	105,0	4,9	5,1
Pozostałe <i>Others</i>	108,6	111,7	110,1	113,2	104,4	101,5	99,2	101,6	98,6	9,7	10,1

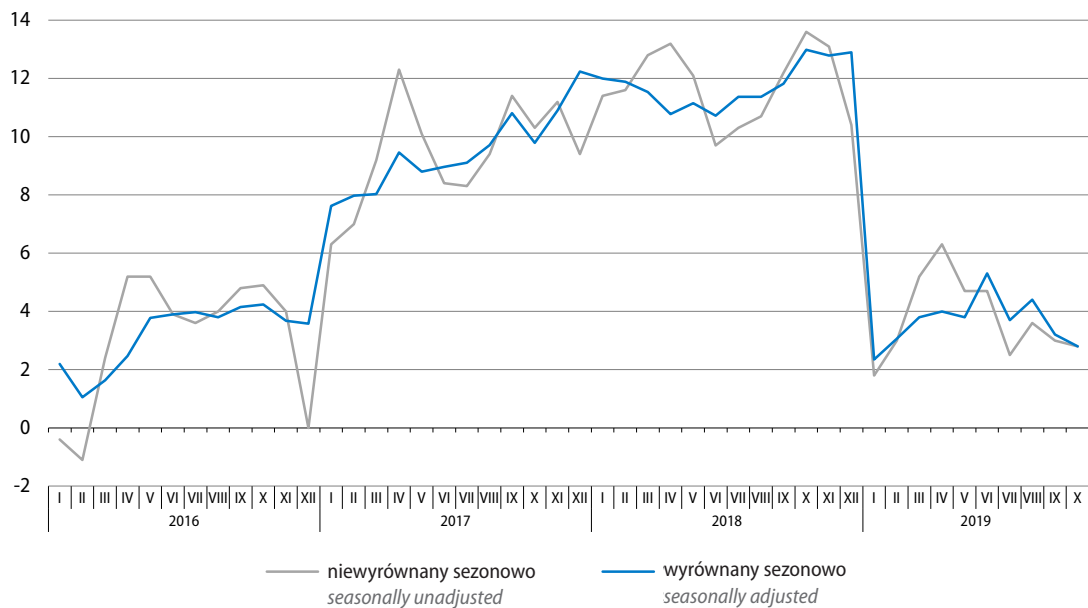
a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii wg przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wolumenu sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

a Groups of enterprises were created based on the Polish Classification of Activities – PKD 2007. A given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The recorded changes of rise or fall of the volume of retail sales in particular groups of enterprises activity may result from a change in the predominating kind of activity and organisational changes (e.g. a merger of enterprises). This does not have impact on the dynamics of the total retail sales.

Sprzedaż hurtowa² w przedsiębiorstwach handlowych w okresie styczeń–wrzesień br. wzrosła w skali roku o 7,5%, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się o 5,8% (wobec wzrostu przed rokiem odpowiednio o 11,1% oraz o 8,7%). Wysoki wzrost notowano w grupach: agd, rtv, artykuły użytku domowego (o 14,1%), żywność (o 11,3%), kosmetyki i wyroby farmaceutyczne (o 7,2%) oraz narzędzia technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyny, urządzenia i dodatkowe wyposażenie (o 6,5%). We wrześniu br. sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych była o 8,3% większa niż rok wcześniej, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych wzrosła o 6,1% (wobec wzrostu przed rokiem odpowiednio o 7,5% i o 6,5%).

2 W cenach bieżących; w przedsiębiorstwach handlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Wykres 20. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w handlu detalicznym
 Chart 20. General business climate indicators in retail trade

W październiku br. **ogólny klimat koniunktury** w handlu detalicznym oceniany jest pozytywnie, podobnie jak przed miesiącem. Najkorzystniejsze oceny koniunktury formułują jednostki duże, nieco mniej korzystne – jednostki średnie. Pogorszyły się negatywne wskazania firm małych. Najgorsze, negatywne od początku br., są oceny podmiotów mikro. Pozytywne opinie w zakresie koniunktury są zgłaszane przez przedsiębiorstwa we wszystkich badanych branżach, w tym najlepsze – w tekstyliach, odzieży, obuwiu. Przedsiębiorstwa ogółem nieznacznie pozytywnie oceniają bieżącą sprzedaż, przy bardziej optymistycznych przewidywaniach w tym obszarze. Utrzymują się negatywne oceny bieżącej sytuacji finansowej; firmy nie spodziewają się zmian w tym obszarze w najbliższych trzech miesiącach. Przedsiębiorcy oczekują wzrostu cen oraz zwiększonego popytu na towary.

Wśród barier ograniczających działalność przedsiębiorstw w październiku br. najbardziej uciążliwe pozostają koszty zatrudnienia oraz zbyt duża konkurencja na rynku. W skali roku najbardziej zmniejszyła się dotkliwość niedoboru pracowników, a zwiększyła – niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej.

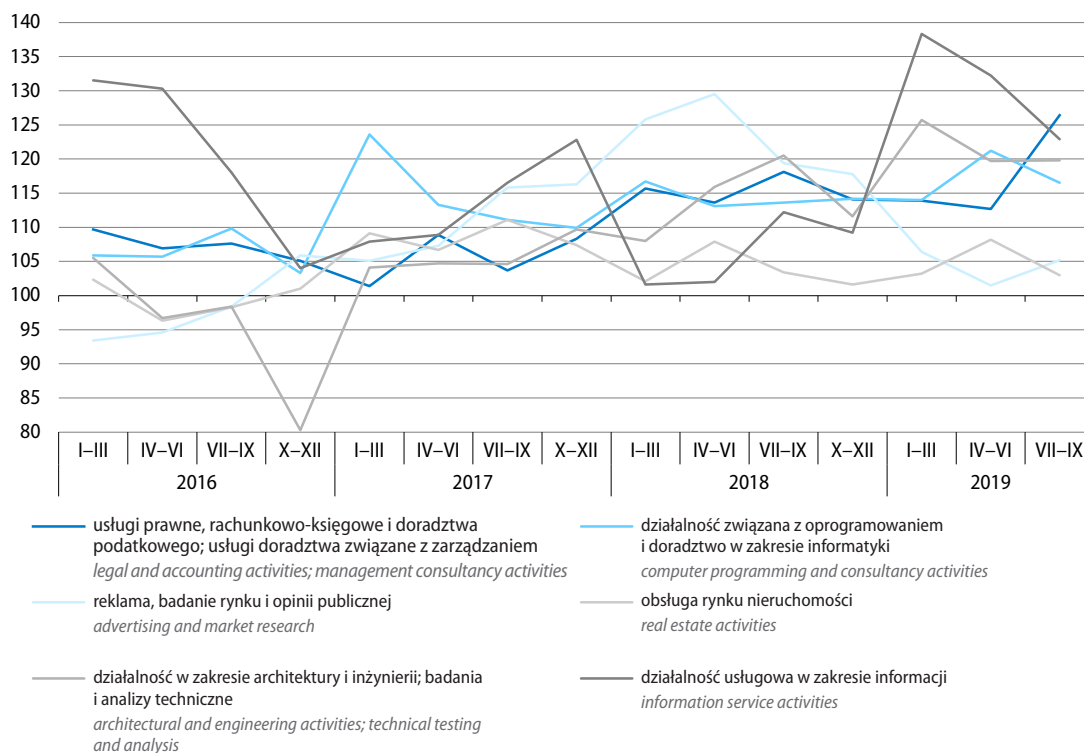
Usługi biznesowe

Business services

W okresie styczeń–wrzesień br. we wszystkich badanych grupowaniach z obszaru **usług biznesowych**¹ odnotowano wyższe obroty² niż przed rokiem.

Wykres 21. Dynamika obrotów w wybranych usługach biznesowych (ceny bieżące) analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 21. Indices of turnover in selected business services (current prices)
corresponding period of previous year=100

W okresie trzech kwartałów br. najwyższy wzrost w skali roku, szybszy niż w analogicznym okresie ub. roku, obserwowano w działalności usługowej w zakresie informacji (30,7%). W większym stopniu niż rok wcześniej wzrosły również obroty w pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (25,3%), działalności związanej z architekturą inżynierii; badaniami i analizami technicznymi (21,5%), w usługach prawnych, rachunkowo-księgowych i doradztwie podatkowym; usługach doradztwa związanych z zarządzaniem (17,6%), działalności związanej z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalności powiązanej (17,3%) oraz działalności detektywistycznej i ochroniarskiej (12,6%).

Nieznacznie poprawiło się również tempo wzrostu obrotów w działalności związanej z administracyjną obsługą biura i pozostałą działalnością wspomagającą prowadzenie działalności gospodarczej (do 13,0%) oraz w działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (do 4,8%).

Wolniejszy niż przed rokiem był natomiast wzrost w sprzątnięciu obiektów (10,6%), reklamie, badaniu rynku i opinii publicznej (4,2%), a także w działalności związanej z zatrudnieniem (3,3%). Po spadku w okresie trzech kwartałów ub. roku (o 7,8%), wzrosły obroty w działalności wydawniczej (o 2,8%).

Bilans płatniczy

Balance of payments

Według wstępnych danych **saldo rachunku bieżącego bilansu płatniczego**¹ w sierpniu br. wyniosło minus 2,6 mld zł (wobec minus 4,5 mld zł w sierpniu ub. roku). **Saldo obrotów towarowych** ukształtowało się na poziomie minus 0,2 mld zł (wobec minus 2,3 mld zł rok wcześniej); eksport zwiększył się o 1,5% do 76,6 mld zł, a import zmniejszył się o 1,2% do 76,9 mld zł. **Saldo usług** wyniosło 7,0 mld zł i było o 0,5 mld zł wyższe niż w sierpniu ub. roku; złożyły się na nie salda: podróży zagranicznych (1,2 mld zł), usług transportowych (2,5 mld zł) i pozostałych usług (3,3 mld zł). Przychody z tytułu eksportu usług ukształtowały się na poziomie 21,7 mld zł (wzrost o 4,2% w skali roku), a rozchody z tytułu importu usług wyniosły 14,7 mld zł (wzrost o 3,0%). **Saldo dochodów pierwotnych** wyniosło minus 8,6 mld zł i w porównaniu z sierpniem ub. roku pogłębiło się o 1,8 mld zł. Na wysokość salda dochodów pierwotnych w największym stopniu wpłynęło saldo dochodów z inwestycji w kwocie minus 8,3 mld zł. Dochody uzyskane przez bezpośrednich inwestorów zagranicznych z tytułu ich zaangażowania kapitałowego w polskich podmiotach ukształtowały się na poziomie 7,1 mld zł, a dochody nierezydentów z inwestycji portfelowych wyniosły 1,9 mld zł. **Saldo dochodów wtórnych** wyniosło minus 0,8 mld zł (wobec minus 1,9 mld zł rok wcześniej), przy czym wartość przychodów zmniejszyła się o 0,3 mld zł do 2,0 mld zł, a wartość rozchodów spadła o 1,4 mld zł do 2,7 mld zł.

Rachunek kapitałowy zamknął się dodatnim saldem w wysokości 1,9 mld zł (wobec 2,2 mld zł w sierpniu ub. roku), przy czym kwoty przychodów i rozchodów ukształtowały się odpowiednio na poziomie 2,4 mld zł oraz 0,4 mld zł (wobec odpowiednio 2,7 mld zł oraz 0,6 mld zł przed rokiem).

Saldo rachunku finansowego bilansu płatniczego w sierpniu br. wyniosło 2,4 mld zł (wobec minus 2,1 mld zł rok wcześniej). **Saldo inwestycji zagranicznych** w Polsce ukształtowało się na poziomie minus 1,0 mld zł, przy czym inwestycje bezpośrednie nierezydentów wzrosły o 5,8 mld zł. **Saldo polskich inwestycji za granicą** wyniosło 1,4 mld zł, a inwestycje bezpośrednie rezydentów zwiększyły się o 1,3 mld zł. Na wielkość salda rachunku finansowego wpływały również **inwestycje portfelowe**, dla których aktywa zagraniczne rezydentów zmniejszyły wartość o 0,2 mld zł oraz wystąpił odpływ kapitału nierezydentów w kwocie 7,5 mld zł. W **pozostałych inwestycjach** aktywa rezydentów zwiększyły się o 0,3 mld zł oraz wystąpił napływ kapitału nierezydentów w kwocie 0,7 mld zł. Saldo pochodnych instrumentów finansowych ukształtowało się na poziomie 0,6 mld zł.

Wartość **oficjalnych aktywów rezerwowych** w sierpniu br. zmniejszyła się o 0,6 mld zł do 463,1 mld zł na koniec miesiąca.

¹ Opracowano na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego (NBP).

Tablica 21. Bilans płatniczy
Table 21. Balance of payments

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	VIII 2018	VIII 2019	IX 2018 – VIII 2019 ^a
	w mln zł <i>in million PLN</i>		
Rachunek bieżący <i>Current account</i>	-4537	-2632	-6521
Saldo obrotów towarowych <i>Balance on goods</i>	-2348	-241	-7105
eksport <i>exports</i>	75506	76649	969640
import <i>imports</i>	77854	76890	976745
Saldo usług <i>Balance on services</i>	6562	7021	97226
przychody <i>credit</i>	20851	21733	264277
rozchody <i>debit</i>	14289	14712	167051
Saldo dochodów pierwotnych <i>Balance on primary income</i>	-6859	-8634	-87617
przychody <i>credit</i>	5009	3919	52913
rozchody <i>debit</i>	11868	12553	140530
Saldo dochodów wtórnych <i>Balance on secondary income</i>	-1892	-778	-9025
przychody <i>credit</i>	2235	1957	25004
rozchody <i>debit</i>	4127	2735	34029
Rachunek kapitałowy <i>Capital account</i>	2162	1921	46673
Przychody <i>Credit</i>	2737	2370	53767
Rozchody <i>Debit</i>	575	449	7094
Rachunek finansowy <i>Financial account</i>	-2133	2404	33707
Inwestycje bezpośrednie – aktywa <i>Direct investment – assets</i>	-2627	1289	6927
akcje i inne formy udziałów kapitałowych <i>equity and investment fund shares</i>	418	115	-2952
instrumenty dłużne <i>debt instruments</i>	-3045	1174	9879
Inwestycje bezpośrednie – pasywa <i>Direct investment – liabilities</i>	6322	5774	44076
akcje i inne formy udziałów kapitałowych <i>equity and investment fund shares</i>	6181	6656	49536
instrumenty dłużne <i>debt instruments</i>	141	-882	-5460

a Dane skumulowane są prezentowane krocząco w ujęciu 12 m-cy.

a Cumulated data presented as 12-month moving data.

Tablica 21. Bilans płatniczy (dok.)
Table 21. Balance of payments (cont.)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	VIII 2018	VIII 2019	IX 2018 – VIII 2019 ^a
	w mln zł <i>in million PLN</i>		
Inwestycje portfelowe – aktywa <i>Portfolio investment – assets</i>	529	-178	-227
udziałowe papiery wartościowe <i>equity securities</i>	124	-625	-4575
dłużne papiery wartościowe <i>debt securities</i>	405	447	4348
Inwestycje portfelowe – pasywa <i>Portfolio investment – liabilities</i>	-1903	-7489	-32691
udziałowe papiery wartościowe <i>equity securities</i>	-59	-1632	1469
dłużne papiery wartościowe <i>debt securities</i>	-1844	-5857	-34160
Pozostałe inwestycje – aktywa <i>Other investment – assets</i>	2469	273	11247
NBP <i>monetary authorities</i>	0	2721	2917
sektor rządowy <i>general government</i>	78	11	4973
Monetarne Instytucje Finansowe <i>Monetary Financial Institutions</i>	2523	940	-1834
pozostałe sektory <i>other sectors</i>	-132	-3399	5191
Pozostałe inwestycje – pasywa <i>Other investment – liabilities</i>	2842	738	-19526
NBP <i>monetary authorities</i>	4503	3630	-7393
sektor rządowy <i>general government</i>	180	-2254	-8422
Monetarne Instytucje Finansowe <i>Monetary Financial Institutions</i>	-637	-2236	-18071
pozostałe sektory <i>other sectors</i>	-1204	1598	14360
Pochodne instrumenty finansowe <i>Financial derivatives</i>	-1366	602	-8743
Oficjalne aktywa rezerwowe <i>Official reserve assets</i>	6123	-559	16362
Saldo błędów i opuszczeń <i>Net errors and omissions</i>	242	3115	-6445

a Dane skumulowane są prezentowane krocząco w ujęciu 12 m-cy.

a Cumulated data presented as 12-month moving data.

Handel zagraniczny

Foreign trade

W okresie styczeń–sierpień br. obroty towarowe z zagranicą wyrażone w złotych wzrosły w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku w większym stopniu po stronie eksportu niż importu. Saldo obrotów ogółem było dodatnie wobec ujemnego przed rokiem. Zwiększyła się wymiana z większością grup krajów, z wyjątkiem importu z krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Obroty w cenach stałych w okresie styczeń–lipiec br. wzrosły w skali roku, a wskaźnik terms of trade kształtował się neutralnie.

Eksport liczony w złotych (**w cenach bieżących**) w okresie styczeń–sierpień br. wzrósł w skali roku o 6,2% do 657,6 mld zł, a import zwiększył się o 4,1% do 657,3 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 0,4 mld zł (wobec ujemnego 12,3 mld zł przed rokiem).

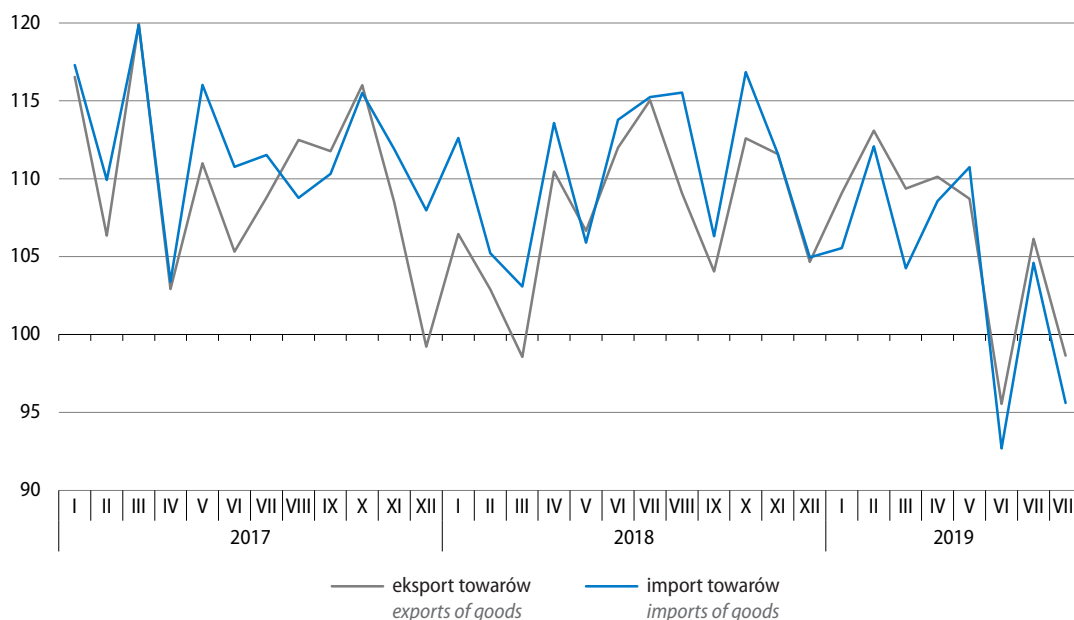
Eksport **w cenach stałych** w okresie styczeń–lipiec br. zwiększył się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 4,4%, a import wzrósł o 2,4%. Wyższy niż przed rokiem był wolumen eksportu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej (o 10,8%), krajów UE (o 4,3%) oraz krajów rozwijających się (o 2,9%). W imporcie wzrósł wolumen towarów sprowadzanych z krajów rozwijających się (o 11,1%) oraz krajów UE (o 0,6%), natomiast obniżył się z krajów Europy Środkowo-Wschodniej (o 8,8%).

Ceny transakcyjne towarów eksportowanych (liczone w złotych), jak również towarów importowanych wzrosły w stosunku do okresu siedmiu miesięcy ub. roku po 2,8%.

Wskaźnik terms of trade w obrotach ogółem w okresie styczeń–lipiec br. kształtował się na poziomie 100,0 (wobec 99,2 przed rokiem). W wymianie z krajami UE wyniósł 99,6 (wobec 99,2 w analogicznym okresie ub. roku), w obrotach z krajami Europy Środkowo-Wschodniej – 98,3 (w porównaniu z 89,3), a z krajami rozwijającymi się – 102,1 (wobec 98,6).

Wykres 22. Obroty handlu zagranicznego (ceny bieżące) analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 22. Foreign trade turnover (current prices)
corresponding period of previous year=100

Tablica 22. Obroty towarowe handlu zagranicznego
 Table 22. Foreign trade turnover of goods

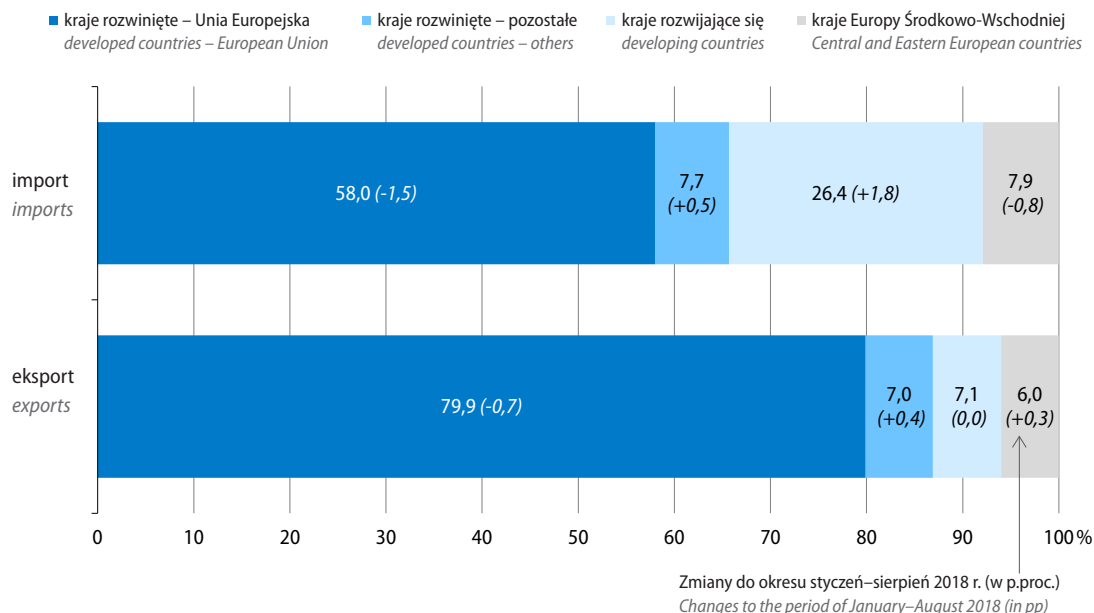
Wyszczególnienie Specification	I–VIII 2019						I–VIII 2018	I–VIII 2019
	w mln zł in million PLN	w mln EUR in million EUR	w mln USD in million USD	I–VIII 2018=100				
				zł PLN	EUR EUR	USD USD	struktura w % structure in %	
Eksport <i>Exports</i>	657628,2	153344,1	173042,2	106,2	104,8	98,5	100,0	100,0
Kraje rozwinięte <i>Developed countries</i>	571303,6	133211,6	150336,6	105,8	104,4	98,1	87,2	86,9
w tym Unia Europejska <i>of which European Union</i>	525166,7	122453,5	138198,3	105,3	103,8	97,6	80,6	79,9
w tym strefa euro <i>of which euro area</i>	378708,0	88303,9	99658,9	105,5	104,1	97,8	58,0	57,6
Kraje rozwijające się <i>Developing countries</i>	47034,9	10969,8	12372,9	106,7	105,3	99,0	7,1	7,1
Kraje Europy Środkowo-Wschodniej <i>Central and Eastern European countries</i>	39289,7	9162,6	10332,8	111,6	110,2	103,6	5,7	6,0
Import^a <i>Imports^a</i>	657230,2	153255,1	172938,3	104,1	102,7	96,5	100,0	100,0
Kraje rozwinięte <i>Developed countries</i>	431964,2	100718,3	113669,0	102,5	101,1	95,0	66,7	65,7
w tym Unia Europejska <i>of which European Union</i>	381080,7	88853,0	100282,2	101,4	100,1	94,0	59,5	58,0
w tym strefa euro <i>of which euro area</i>	303792,4	70833,3	79942,3	100,8	99,4	93,4	47,7	46,2
Kraje rozwijające się <i>Developing countries</i>	173381,3	40439,2	45619,7	111,8	110,4	103,8	24,6	26,4
Kraje Europy Środkowo-Wschodniej <i>Central and Eastern European countries</i>	51884,7	12097,6	13649,5	94,1	92,9	87,4	8,7	7,9
Saldo <i>Balance</i>	398,0	89,0	103,9	x	x	x	x	x
Kraje rozwinięte <i>Developed countries</i>	139339,4	32493,3	36667,6	x	x	x	x	x
w tym Unia Europejska <i>of which European Union</i>	144086,0	33600,5	37916,1	x	x	x	x	x
w tym strefa euro <i>of which euro area</i>	74915,6	17470,6	19716,6	x	x	x	x	x
Kraje rozwijające się <i>Developing countries</i>	-126346,4	-29469,4	-33246,8	x	x	x	x	x
Kraje Europy Środkowo-Wschodniej <i>Central and Eastern European countries</i>	-12595,0	-2935,0	-3316,7	x	x	x	x	x

a Dane dot. importu w podziale na grupy krajów prezentowane są wg kraju pochodzenia. Dane dot. importu wg kraju wysyłki dostępne są w informacji bieżącej o wynikach wstępnych „Obroty towarowe handlu zagranicznego ogółem i według krajów w okresie styczeń–sierpień 2019” na stronie internetowej GUS: https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5466/1/85/1/obroty_towarowe_handlu_zagranicznego_w_okresie_styczen-sierpien_2019.pdf

a Imports data by groups of countries are presented by country of origin. Data on imports by country of consignment are available in current information on preliminary results 'Foreign trade turnover of goods in total and by countries in January–August 2019' at Statistics Poland's website: https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/en/defaultaktualnosci/3285/1/87/1/foreign_trade_turnover_of_goods_in_total_and_by_countries_in_january-august_2019.pdf

Wykres 23. Struktura geograficzna obrotów handlu zagranicznego według grup krajów w okresie styczeń–sierpień 2019 r.

Chart 23. Geographical structure of foreign trade turnover by the groups of countries in the period of January–August 2019

W strukturze geograficznej obrotów w okresie styczeń–sierpień br., w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, po obu stronach wymiany obniżył się udział krajów rozwiniętych (w tym krajów UE). Udział krajów rozwijających się w eksporcie ogółem utrzymał się na poziomie sprzed roku, przy wzroście w imporcie ogółem, natomiast udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej zwiększył się po stronie eksportu, a obniżył po stronie importu.

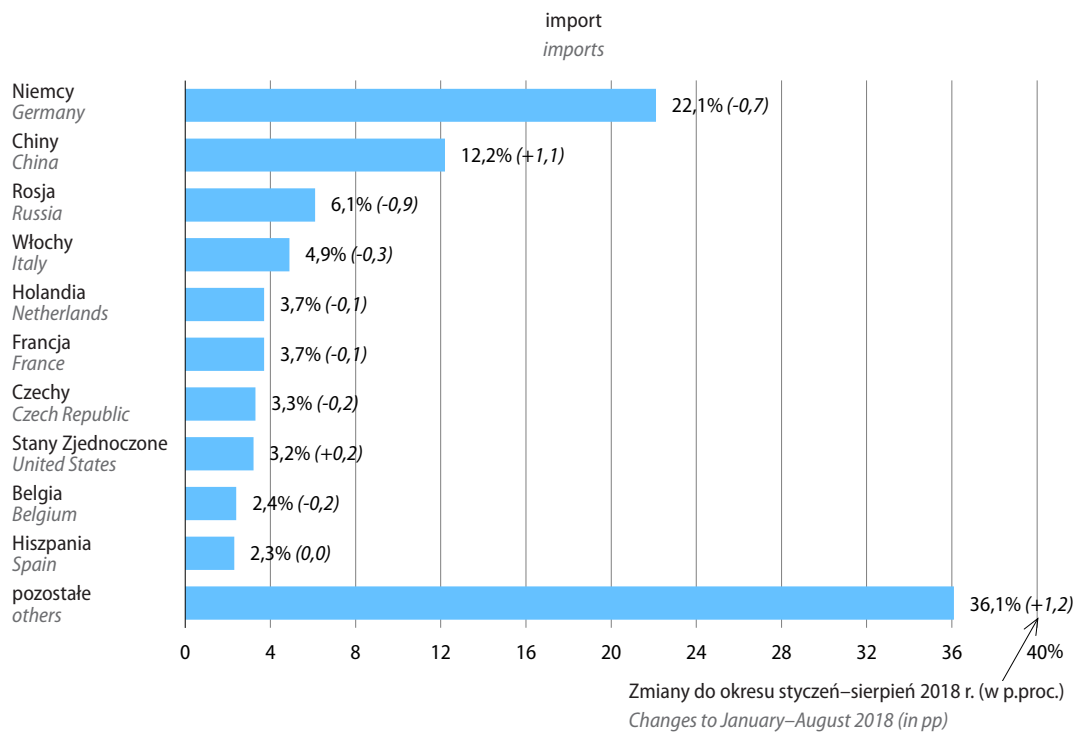
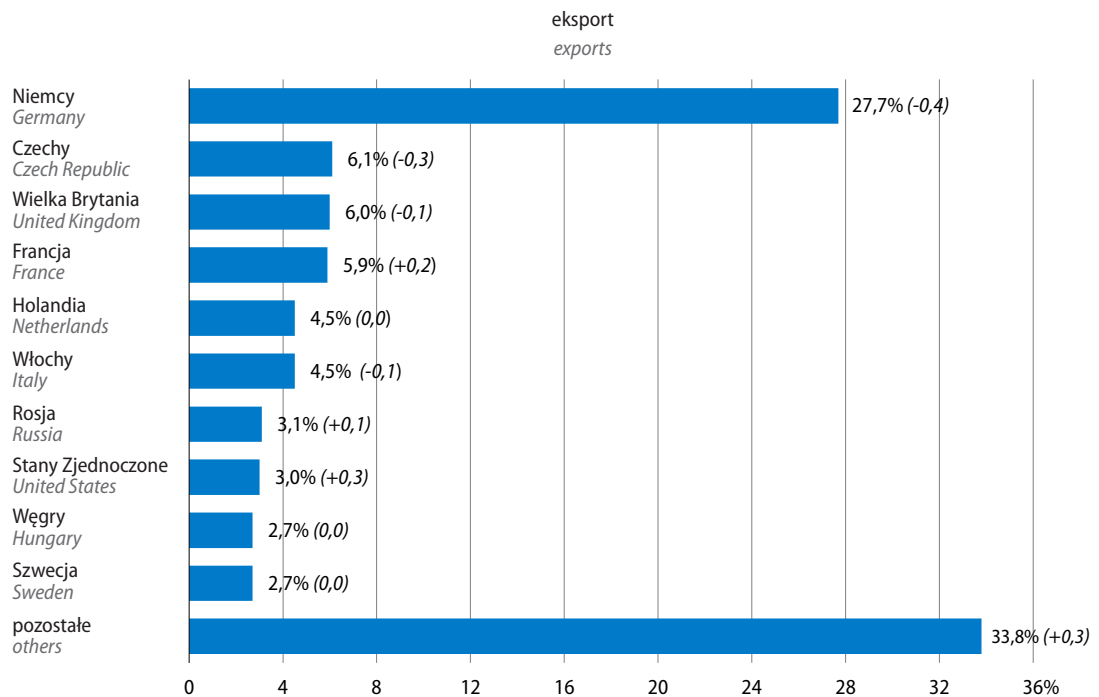
Eksport do krajów **Unii Europejskiej** wzrósł w stosunku do okresu styczeń–sierpień ub. roku o 5,3% do 525,2 mld zł, a import zwiększył się o 1,4% do 381,1 mld zł. Dodatnie saldo wyniosło 144,1 mld zł (wobec 123,3 mld zł w analogicznym okresie ub. roku). Eksport do krajów UE stanowił 79,9% wartości eksportu ogółem (spadek w skali roku o 0,7 p.proc.), a import z tych krajów – 58,0% wartości importu ogółem (spadek odpowiednio o 1,2 p.proc.).

Wartość obrotów z **Niemcami** wzrosła w skali roku: po stronie eksportu o 4,6% do 182,1 mld zł, a po stronie importu o 0,5% do 145,0 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 37,1 mld zł (wobec 30,0 mld zł w okresie styczeń–sierpień ub. roku). Udział Niemiec obniżył się po obu stronach wymiany – w eksporcie ogółem o 0,4 p.proc. do 27,7%, natomiast w imporcie ogółem o 0,7 p.proc. do 22,1%.

W wymianie z Niemcami wg grup towarowych SITC odnotowano wzrost eksportu m.in. sprzętu do telekomunikacji, urządzeń elektrycznych i nieelektrycznych typu domowego, gdzie indziej niewymienionych, ani niewłączonych oraz mebli i ich części. Zmniejszył się natomiast eksport m.in. pojazdów samochodowych do przewozu osób. W imporcie zwiększyła się wartość m.in. spalinowych silników tłokowych i ich części oraz części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych, a obniżyła się – wyrobów z metali nieszlachetnych gdzie indziej niewymienionych.

Wykres 24. Struktura geograficzna obrotów handlu zagranicznego według krajów w okresie styczeń–sierpień 2019 r.

Chart 24. Geographical structure of foreign trade turnover by countries in the period of January–August 2019

Wielka Brytania w okresie styczeń–sierpień br. była naszym trzecim partnerem handlowym w eksporcie, natomiast w imporcie zajmowała jedenaste miejsce. Wartość eksportu do Wielkiej Brytanii zwiększyła się w skali roku o 3,1% do 39,2 mld zł, a importu z tego kraju obniżyła się o 5,9% do 14,3 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 24,9 mld zł (wobec 22,9 mld zł w analogicznym okresie ub. roku). Udział Wielkiej Brytanii w obrotach ogółem obniżył się nieznacznie po obu stronach wymiany i wyniósł 6,0% w eksporcie i 2,2% w imporcie.

W wymianie z Wielką Brytanią wg grup towarowych SITC po stronie eksportu odnotowano wzrost wartości m.in. maszyn do automatycznego przetwarzania danych, srebra, platyny i pozostałych platynowców oraz urządzeń elektrycznych i nonelektrycznych typu domowego. Po stronie importu zwiększyła się wartość m.in. części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych oraz pigmentów, farb, pokostów i materiałów pokrewnych, a obniżyła – leków.

Obroty towarowe z krajami **Europy Środkowo-Wschodniej** były wyższe niż w okresie styczeń–sierpień ub. roku. Eksport zwiększył się o 11,6% do 39,3 mld zł, a import spadł o 5,9% do 51,9 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w kwocie 12,6 mld zł (wobec minus 19,9 mld zł przed rokiem). Udział Europy Środkowo-Wschodniej w eksporcie ogółem zwiększył się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 0,3 p.proc. do 6,0%, a w imporcie ogółem obniżył się o 0,8 p.proc. do 7,9%.

Rosja w rankingu naszych partnerów handlowych w eksporcie uplasowała się na siódmej pozycji, a w imporcie – na trzeciej. Eksport do Rosji wzrósł o 9,0% do 20,1 mld zł, natomiast import z tego kraju obniżył się o 9,6% do 40,0 mld zł. Saldo obrotów wyniosło minus 19,9 mld zł (wobec minus 25,8 mld zł w analogicznym okresie ub. roku). Udział Rosji w eksporcie ogółem wzrósł z 3,0% przed rokiem do 3,1%, natomiast w imporcie ogółem zmniejszył się odpowiednio z 7,0% do 6,1%.

W obrotach z Rosją wg grup towarowych SITC, w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, odnotowano znaczny wzrost eksportu m.in. części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych, mechanicznych urządzeń transportowych oraz ich części a także maszyn rolniczych. Zmniejszył się natomiast eksport preparatów perfumeryjnych, kosmetycznych i toaletowych. W imporcie zwiększyła się wartość m.in. nawozów, przetworzonych olejów ropy naftowej i otrzymanych z minerałów bitumicznych, a zmniejszyła – węgla oraz surowych olejów ropy naftowej.

W okresie styczeń–sierpień br. obroty z krajami **rozwijającymi się** wzrosły w skali roku zarówno po stronie eksportu (o 6,7% do 47,0 mld zł), jak i importu (o 11,8% do 173,4 mld zł). Ujemne saldo wyniosło 126,4 mld zł (wobec minus 110,9 mld zł przed rokiem).

Chiny w rankingu partnerów handlowych Polski zajmowały dwudzieste miejsce w eksporcie oraz drugie w imporcie. Eksport do tego kraju zwiększył się w skali roku o 31,2% do 7,2 mld zł, natomiast import wzrósł o 13,9% do 80,2 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w kwocie 73,0 mld zł (wobec minus 64,9 mld zł w okresie styczeń–sierpień ub. roku). Udział Chin w eksporcie ogółem wzrósł z 0,9% przed rokiem do 1,1%, a w imporcie zwiększył się odpowiednio z 11,1% do 12,2%.

W obrotach z Chinami wg nomenklatury SITC odnotowano wzrost eksportu m.in. drewna surowego, części i akcesoriów (innych niż pokrowce, futerały i tym podobne) nadających się do stosowania wyłącznie lub głównie do maszyn oraz miedzi. W imporcie zwiększyła się wartość m.in. monitorów i rzutników, mebli i ich części oraz części oraz urządzeń elektrycznych i nonelektrycznych, typu domowego, gdzie indziej niewymienionych, ani niewłączonych, zmniejszyła natomiast – wózków dziecięcych, zabawek, gier i artykułów sportowych.

W wymianie towarowej ogółem wg nomenklatury SITC obroty w większości sekcji były wyższe niż w okresie styczeń–sierpień ub. roku. W eksporcie największy wzrost wystąpił w sekcjach: oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne oraz napoje i tytoń. Po stronie importu w największym stopniu wzrosła wartość sprowadzanych: napojów i tytoniu oraz różnych wyrobów przemysłowych. W strukturze towarowej obrotów po obu stronach wymiany najbardziej wzrósł udział sekcji maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy, a zmniejszył się sekcji towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca.

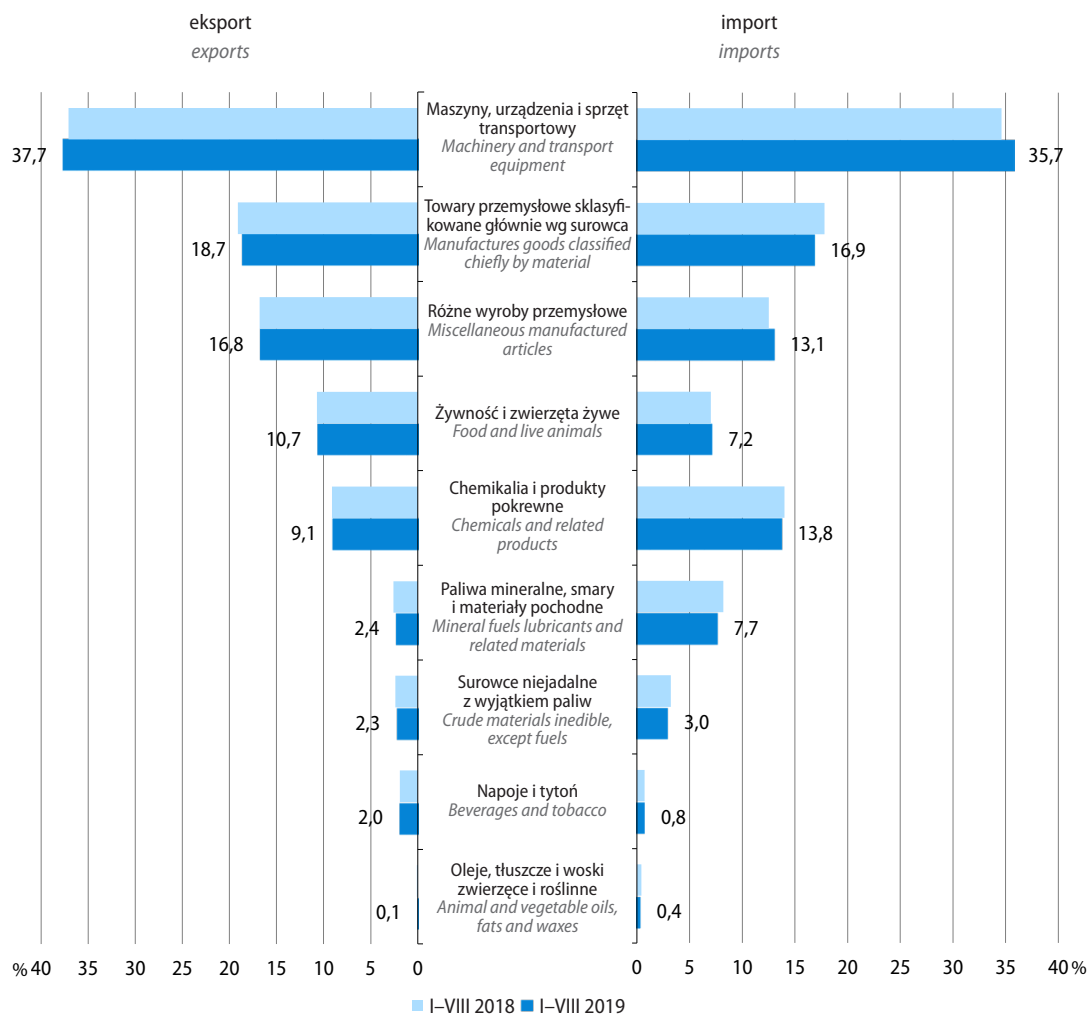

Tablica 23. Dynamika i struktura obrotów handlu zagranicznego ogółem według sekcji SITC
 Table 23. Foreign trade indices and structure by SITC sections

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	I–VIII 2019			I–VIII 2018
	w mln zł <i>in million PLN</i>	I–VIII 2018=100	struktura w % <i>structure in %</i>	
Eksport <i>Exports</i>	657628,2	106,2	100,0	100,0
w tym: <i>of which:</i>				
Żywność i zwierzęta żywe <i>Food and live animals</i>	70132,2	105,7	10,7	10,7
Napoje i tytoń <i>Beverages and tobacco</i>	12911,9	110,7	2,0	1,9
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw <i>Crude materials inedible, except fuels</i>	14863,7	100,1	2,3	2,4
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne <i>Mineral fuels lubricants and related materials</i>	15784,2	98,4	2,4	2,6
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne <i>Animal and vegetable oils, fats and waxes</i>	870,1	122,5	0,1	0,1
Chemikalia i produkty pokrewne <i>Chemicals and related products</i>	59935,6	106,3	9,1	9,1
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca <i>Manufactures goods classified chiefly by material</i>	122921,7	103,8	18,7	19,1
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy <i>Machinery and transport equipment</i>	247680,3	107,8	37,7	37,1
Różne wyroby przemysłowe <i>Miscellaneous manufactured articles</i>	110727,7	106,5	16,8	16,8
Import <i>Imports</i>	657230,2	104,1	100,0	100,0
w tym: <i>of which:</i>				
Żywność i zwierzęta żywe <i>Food and live animals</i>	46997,2	106,0	7,2	7,0
Napoje i tytoń <i>Beverages and tobacco</i>	4952,5	115,4	0,8	0,7
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw <i>Crude materials inedible, except fuels</i>	19645,4	97,8	3,0	3,2
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne <i>Mineral fuels lubricants and related materials</i>	50517,8	97,0	7,7	8,2
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne <i>Animal and vegetable oils, fats and waxes</i>	2291,9	103,3	0,4	0,4
Chemikalia i produkty pokrewne <i>Chemicals and related products</i>	90601,7	102,8	13,8	14,0
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca <i>Manufactures goods classified chiefly by material</i>	111182,1	98,8	16,9	17,8
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy <i>Machinery and transport equipment</i>	234558,5	107,2	35,7	34,6
Różne wyroby przemysłowe <i>Miscellaneous manufactured articles</i>	86315,2	109,0	13,1	12,5

Wykres 25. Udział wybranych sekcji SITC w obrotach towarowych handlu zagranicznego ogółem w okresie styczeń–sierpień 2019 r.

Chart 25. Share of selected SITC sections in total foreign trade turnover in the period of January–August 2019

Eksport **produktów rolno-spożywczych** (wg CN) w okresie styczeń–sierpień br. był wyższy niż przed rokiem o 6,9% i wyniósł 87,3 mld zł, a import wzrósł o 5,8% do 59,0 mld zł. Obroty zamknęły się dodatnim saldem w wysokości 28,3 mld zł (wobec 25,9 mld zł w analogicznym okresie ub. roku). Udział towarów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem wzrósł w skali roku o 0,1 p.proc. do 13,3%, a w imporcie ogółem – o 0,2 p.proc. do 9,0%. Wzrosły obroty towarami rolno-spożywczymi ze wszystkimi grupami krajów – najbardziej z krajami Europy Środkowo-Wschodniej: po stronie eksportu o 17,5%, a po stronie importu – o 20,6%.

Tablica 24. Obroty towarowe produktami rolno-spożywczymi (według CN)
 Table 24. Foreign trade turnover of agri-food products (by CN)

Wyszczególnienie Specification	I–VIII 2019						I–VIII 2018	I–VIII 2019
	w mln zł in million PLN	w mln EUR in million EUR	w mln USD in million USD	I–VIII 2018=100				
				zł PLN	EUR EUR	USD USD	struktura w % structure in %	
Eksport <i>Exports</i>	87332,3	20366,3	22978,6	106,9	104,8	98,5	100,0	100,0
Przetwory spożywcze <i>Prepared foodstuffs</i>	45968,5	10720,4	12094,7	109,8	108,4	102,0	51,2	52,6
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego <i>Live animals; animal products</i>	27452,7	6401,9	7223,5	103,4	102,0	95,9	32,5	31,4
Produkty pochodzenia roślinnego <i>Vegetable products</i>	12701,2	2961,9	3342,0	104,7	103,4	97,2	14,9	14,6
Oleje i tłuszcze <i>Fats and oils</i>	1209,9	282,1	318,4	107,2	105,8	99,5	1,4	1,4
Import <i>Imports</i>	59044,7	13769,2	15539,8	105,8	104,4	98,0	100,0	100,0
Przetwory spożywcze <i>Prepared foodstuffs</i>	24082,4	5616,6	6337,3	106,8	105,5	99,1	40,4	40,8
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego <i>Live animals; animal products</i>	16554,9	3861,0	4356,6	105,0	103,6	97,3	28,2	28,0
Produkty pochodzenia roślinnego <i>Vegetable products</i>	15821,6	3688,5	4165,7	105,9	104,3	97,9	26,8	26,8
Oleje i tłuszcze <i>Fats and oils</i>	2585,8	603,1	680,2	101,0	99,7	93,6	4,6	4,4
Saldo <i>Balance</i>	28287,6	6597,1	7438,8	x	x	x	x	x
Przetwory spożywcze <i>Prepared foodstuffs</i>	21886,1	5103,8	5757,4	x	x	x	x	x
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego <i>Live animals; animal products</i>	10897,8	2540,9	2866,9	x	x	x	x	x
Produkty pochodzenia roślinnego <i>Vegetable products</i>	-3120,4	-726,6	-823,7	x	x	x	x	x
Oleje i tłuszcze <i>Fats and oils</i>	-1375,9	-321,0	-361,8	x	x	x	x	x

W strukturze **rozdysponowania importu według głównych kategorii ekonomicznych** w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku zwiększył się udział dóbr inwestycyjnych (z 15,1% do 15,4%) oraz towarów konsumpcyjnych (z 24,7% do 26,0%), natomiast obniżył się udział towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie (z 60,1% do 58,6%).

Wyższy niż przed rokiem był import dóbr w ramach wszystkich kategorii ekonomicznych: towarów konsumpcyjnych – o 9,5%, dóbr inwestycyjnych – o 6,0% oraz towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie – o 1,4%.

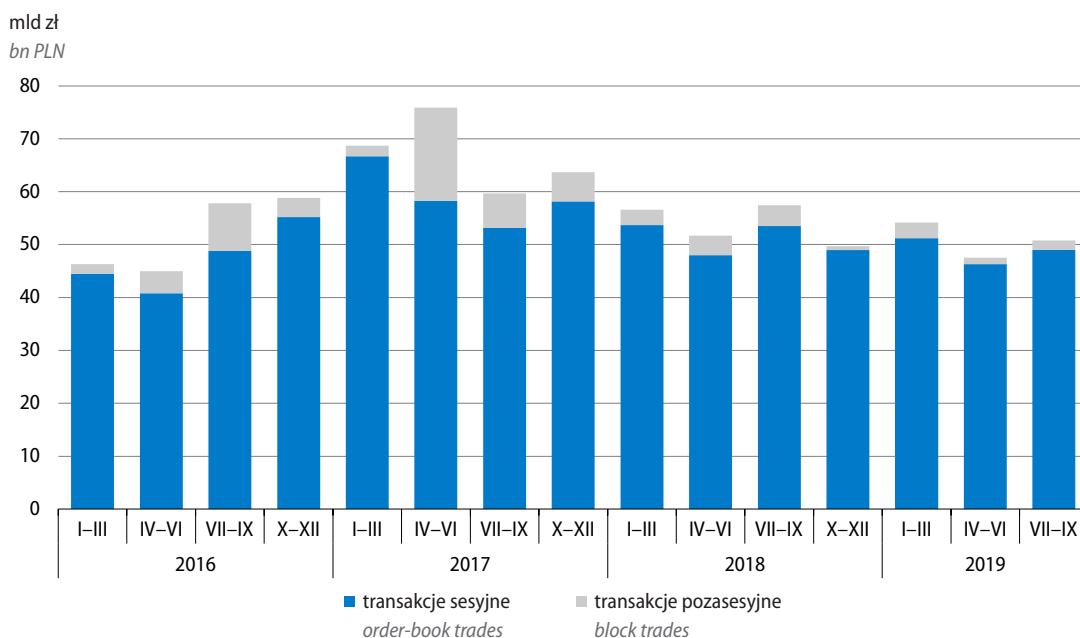
Giełdowy rynek papierów wartościowych Stock exchange market

W okresie styczeń–wrzesień br. na **Rynku Głównym** Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie debiutowało 6 spółek, 12 wycofało się i w rezultacie w końcu września br. notowano 458 spółek (w tym 49 spółek zagranicznych). **Kapitalizacja** na ostatniej sesji we wrześniu br. wyniosła 1112,7 mld zł (spadek o 85,9 mld zł, tj. o 7,2% w stosunku do ostatniej sesji we wrześniu ub. roku).

Łączna wartość obrotów **akcjami** w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosła 152,5 mld zł (o 8,0% mniej niż przed rokiem). W systemie transakcji sesyjnych obroty zmniejszyły się o 5,6% do 146,5 mld zł, natomiast w systemie transakcji pakietowych spadły o 43,2% do 5,9 mld zł. Wartość obrotów **prawami do akcji** wyniosła 51,3 mln zł (wobec 21,8 mln zł rok wcześniej). Obroty **certyfiakami inwestycyjnymi** ukształtowały się na poziomie 42,0 mln zł, tj. o 27,8% niższym niż przed rokiem. Zwiększyły się obroty transakcji sesyjnych **produktami strukturyzowanymi** – o 53,9% do 919,0 mln zł oraz **ETF-ami** – o 7,7% do 118,9 mln zł.

Wykres 26. Wartość obrotów akcjami w segmencie kasowym Rynku Głównego GPW

Chart 26. Value of shares turnover for cash segment on the Main Market of the Warsaw Stock Exchange

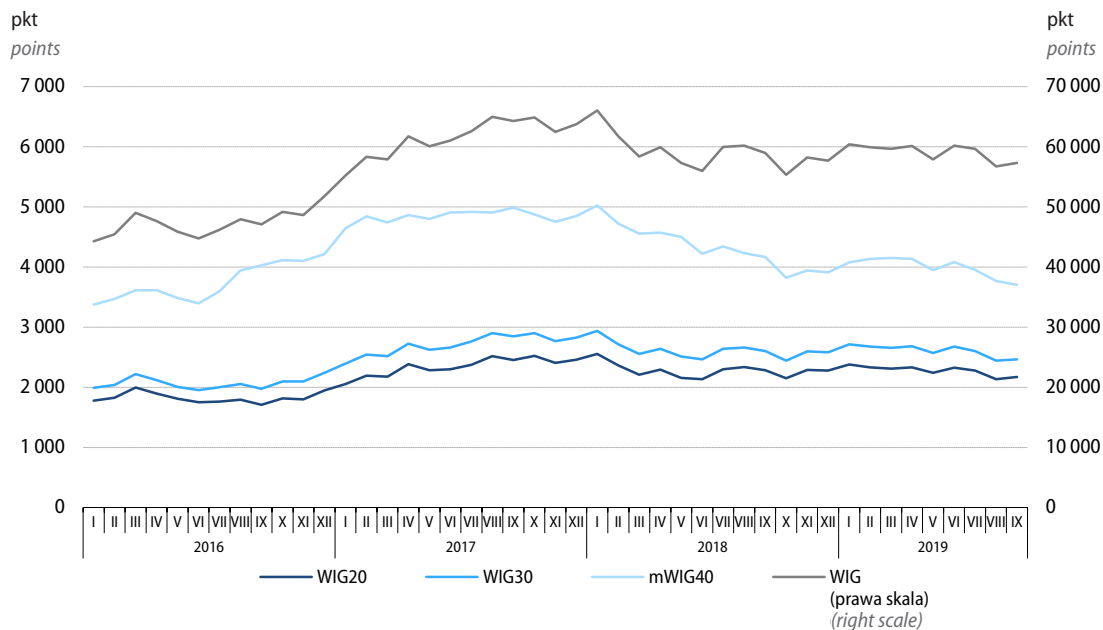
Na zamknięciu ostatniej sesji we wrześniu br. większość indeksów giełdowych była niższa od notowanych w analogicznym okresie ub. roku. Indeksy WIG i WIG-Poland obniżyły się odpowiednio o 2,8% i o 2,7%. W sektorze średnich spółek indeks mWIG40 był niższy o 11,2%, a w sektorze dużych spółek indeks WIG20 zmniejszył się o 4,9%. Wśród indeksów sektorowych najgłębszy spadek notowano w branży górniczej (o 23,0%) oraz motoryzacyjnej (o 15,7%). Wzrost indeksów obserwowano m.in. w sektorze telekomunikacyjnym (o 26,5%) i informatycznym (o 17,4%).

Tablica 25. Wartość indeksów giełdowych

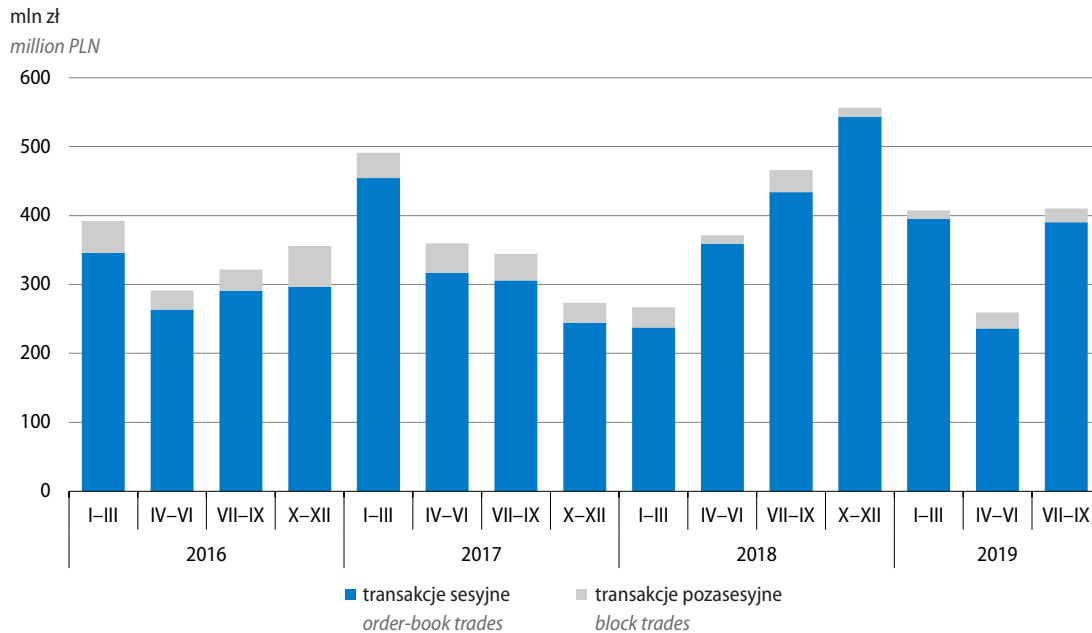
Table 25. Values of stock indices

Wyszczególnienie Specification	2018				2019			
	stan na zamknięcie ostatniej sesji w miesiącu value at the closing of the last session of the month							
	III	VI	IX	XII	III	VI	IX	IX 2018=100
WIG	58377,4	55954,4	58974,8	57690,5	59668,0	60187,4	57320,3	97,2
WIG-POLAND	59533,0	57060,4	60176,5	58889,9	60917,8	61462,3	58544,6	97,3
WIG-UKRAINE	498,1	431,3	436,3	415,1	434,4	420,4	376,65	86,3
WIG-BANKI	7841,4	7219,4	7876,3	7453,7	7586,3	7908,3	7142,19	90,7
WIG-BUDOW	2688,2	2143,1	1895,9	1915,0	2197,2	2092,9	1880,09	99,2
WIG-CHEMIA	13639,5	11891,5	9829,9	9350,9	11569,4	10645,2	8665,92	88,2
WIG-NRCHOM	2202,4	2088,3	2033,9	1911,7	2213,0	2245,5	2300,65	113,1
WIG-ENERG	2457,6	2344,5	2208,1	2410,7	2335,9	2239,3	1946,72	88,2
WIG-INFO	1971,6	1894,2	2033,6	1991,9	2243,2	2396,2	2387,55	117,4
WIG-LEKI	5102,9	5781,0	5863,4	5106,0	5158,2	5410,9	5345,73	91,2
WIG-GORNIC	3509,0	3509,3	3439,6	3423,4	3864,4	3580,9	2647,44	77,0
WIG-MEDIA	5031,1	4845,2	4524,7	4513,1	4953,9	5312,9	5205,8	115,1
WIG-MOTO	4500,9	4332,5	4100,8	3541,0	3721,0	3695,3	3458,26	84,3
WIG-ODZIEŻ	6886,7	6485,3	6681,3	6021,7	6513,4	5716,4	5870,39	87,9
WIG-PALIWA	5946,6	6011,4	7362,8	7998,2	7312,8	6745,6	7260,24	98,6
WIG-SPOŻYW	3792,6	3463,2	3441,5	3383,2	3483,8	3293,7	3124,23	90,8
WIG-TELKOM	744,3	651,4	597,5	619,9	691,4	873,4	755,55	126,5
WIG-CEE	1014,5	1063,1	1101,4	1091,1	1133,0	1161,36	1141,42	103,6
RESPECT	2754,8	2596,4	2725,5	2792,6	2815,7	2752,4	2481,06	91,0
WIG30	2556,7	2464,9	2602,5	2581,5	2655,1	2675,6	2463,49	94,7
WIG20	2210,4	2135,5	2285,1	2276,6	2312,1	2327,7	2173,29	95,1
mWIG40	4554,9	4219,7	4169,0	3909,4	4149,5	4082,5	3701,37	88,8
sWIG80	14179,6	12689,0	11483,6	10571,1	11897,4	11821,2	11484,02	100,0
WIGdiv	1095,2	1045,2	1098,3	1069,6	1098,5	1053,5	1033,45	94,1

Wykres 27. Indeksy giełdowe
Chart 27. Stock indices

Wykres 28. Wartość obrotów akcjami na rynku NewConnect
Chart 28. Value of shares turnover on the NewConnect

Na rynku **NewConnect** w okresie styczeń–wrzesień br. debiutowało 12 spółek, a 18 wycofało się; w rezultacie na koniec września br. notowano 382 spółki. **Kapitalizacja** tego rynku na ostatniej wrześniowej sesji br. ukształtowała się na poziomie 9,0 mld zł, tj. o 16,0% wyższym niż przed rokiem. Wartość obrotów **akcjami** w transakcjach sesyjnych zmniejszyła się o 0,8% do 1,0 mld zł, przy spadku w systemie transakcji pozasesyjnych o 24,6% do 55,0 mln zł. W okresie styczeń–wrzesień br. nie odnotowano obrotów **prawami do akcji i prawami poboru**. Wskaźnik NCIIndex na ostatniej sesji we wrześniu br. wzrósł do 238,06 pkt (z 226,53 pkt przed rokiem).

W ramach **rynku Catalyst** obroty obligacjami Skarbu Państwa na GPW w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosły 829,7 mln zł (tj. o 79,7% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku). Zwiększyły się obroty obligacjami korporacyjnymi o 5,3% do 1,3 mld zł. Wzrosły także obroty obligacjami komunalnymi – do 24,0 mln zł (z 8,7 mln zł przed rokiem). Zmniejszyły się natomiast obroty obligacjami spółdzielczymi (o 38,1% do 11,2 mln zł) oraz listami zastawnymi (o 31,2% do 10,9 mln zł).

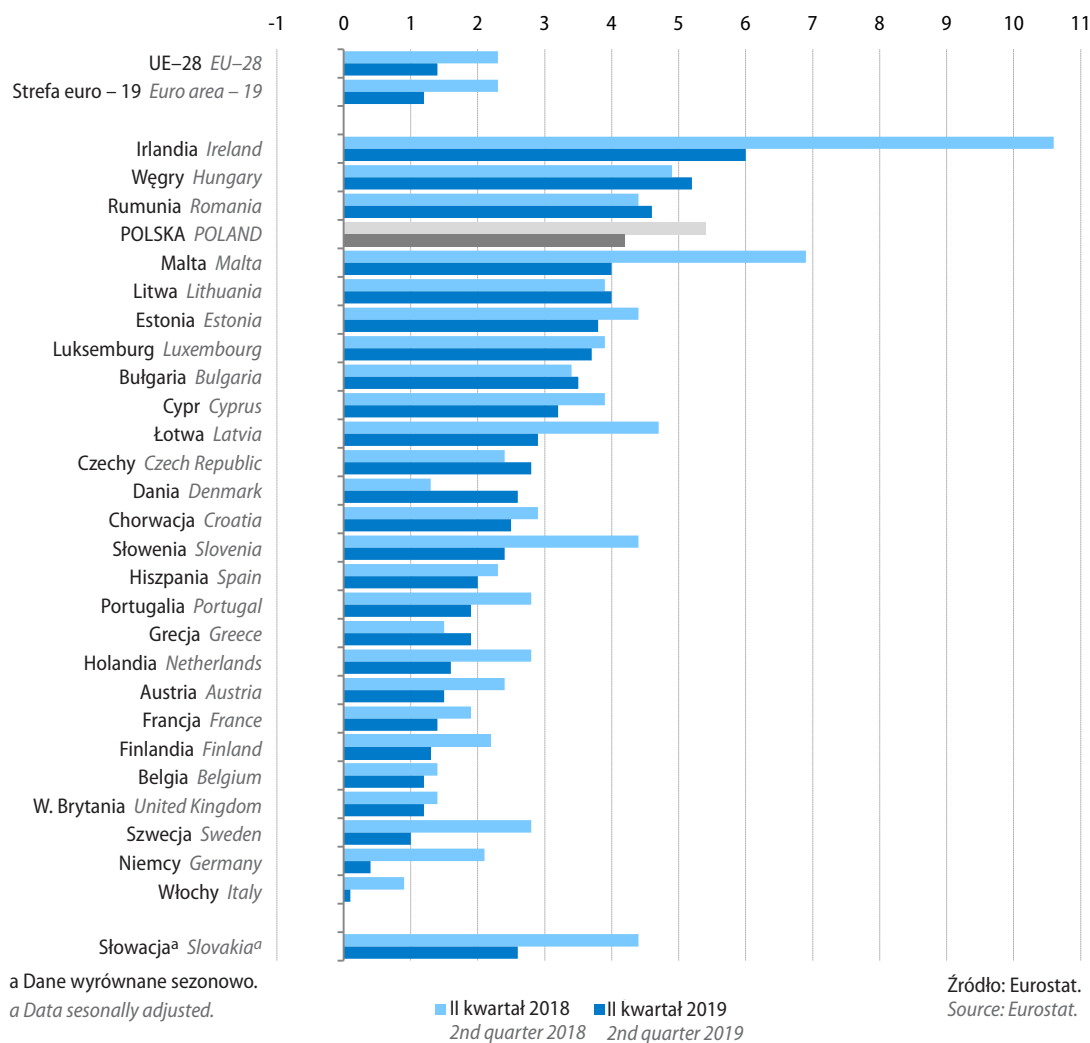
W ramach rynku Catalyst w okresie styczeń–wrzesień br. nie zanotowano obrotów obligacjami komunalnymi, spółdzielczymi oraz listami zastawnymi na **BondSpot**. Obroty obligacjami Skarbu Państwa wyniosły 17,6 mln zł (o 14,2% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku), a obroty obligacjami korporacyjnymi – 17,3 mln zł (wobec 273,7 mln zł przed rokiem).

Sytuacja społeczno-gospodarcza na świecie i w wybranych krajach

Socio-economic situation in the world and in selected countries

Według najnowszych prognoz Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW)¹ wzrost **globalnego produktu krajowego brutto** w 2019 r. wyniesie 3,0% (wobec 3,6% w 2018 r.). Na tempo wzrostu gospodarczego na świecie będzie wpływać głównie wysoka dynamika w rozwijających się gospodarkach azjatyckich (wzrost PKB o 5,9%), w tym w Chinach i Indiach (po 6,1%) oraz krajach należących do ASEAN-5² (o 4,8%). Wśród znaczących pozaeuropejskich gospodarek relatywnie znaczny wzrost PKB prognozowany jest w Stanach Zjednoczonych (2,4%) oraz Korei Południowej (2,0%), przy czym w obu krajach jego tempo będzie niższe niż w roku poprzednim.

Wykres 29. Produkt krajowy brutto (zmiana w %, r/r, wyrównany sezonowo i dniami roboczymi)
Chart 29. Gross domestic product (change in %, y/y, seasonally and working days adjusted)

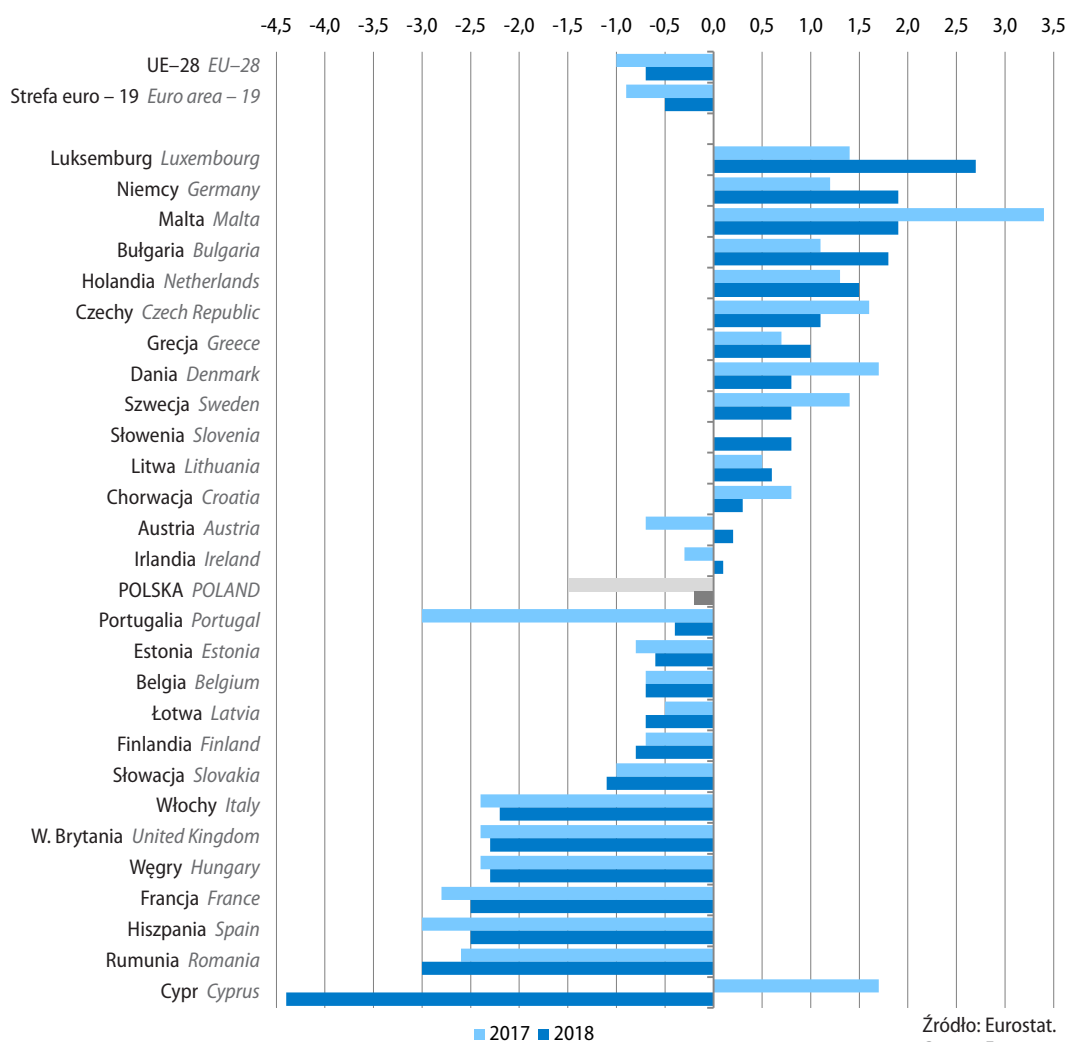

1 World Economic Outlook, 15 października 2019 r., International Monetary Fund.
2 Filipiny, Indonezja, Malezja, Tajlandia oraz Wietnam.

Zwiększenie produktu krajowego brutto przewidywane jest również w Australii (o 1,7%), Kanadzie (o 1,5%), Rosji (o 1,1%) oraz Japonii (o 0,9%). W Unii Europejskiej ogółem prognozowany wzrost PKB wyniesie 1,5% (wobec 2,2% w 2018 r.). Produkt krajowy brutto wzrośnie w większości krajów ugrupowania, w tym najbardziej na Malcie (o 5,1%), Węgrzech (o 4,6%) oraz w Irlandii (o 4,3%). Relatywnie wysoka dynamika PKB spodziewana jest także w Polsce i Rumunii (wzrost po 4,0%), Bułgarii (o 3,7%), na Litwie (o 3,4%), w Estonii (o 3,2%) oraz na Cyprze (o 3,1%). Spośród największych gospodarek UE produkt krajowy brutto zwiększy się w Hiszpanii (o 2,2%), Holandii (o 1,8%), we Francji i w Wielkiej Brytanii (po 1,2%) oraz w Niemczech (o 0,5%), natomiast we Włoszech – nie ulegnie on znaczącej zmianie.

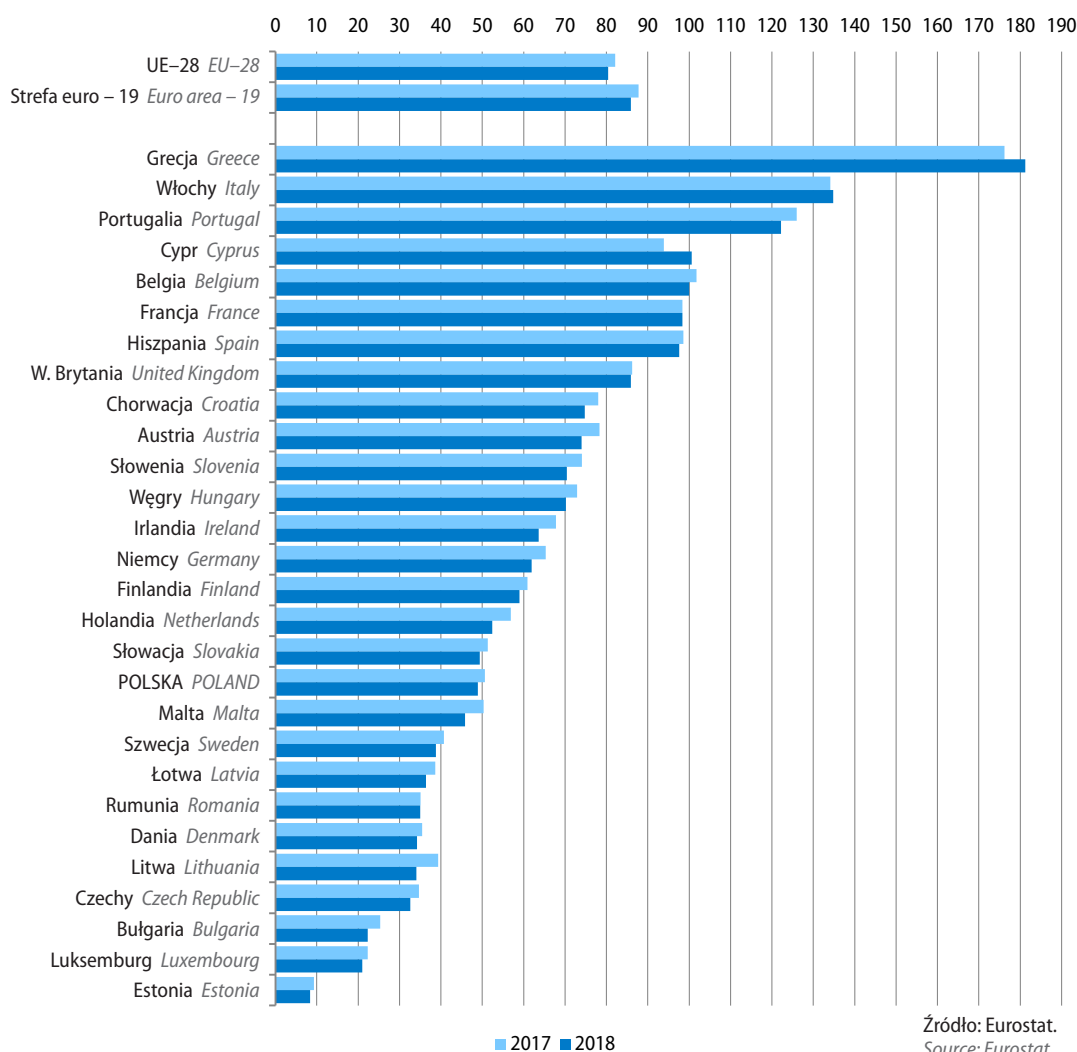
Wykres 30. Nadwyżka / deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w % PKB
 Chart 30. General government deficit / surplus in % of GDP

W 2018 r. w Unii Europejskiej³ obserwowano poprawę relacji **deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych** do produktu krajowego brutto w porównaniu z rokiem poprzednim (z -1,0% do -0,7%). Spośród państw członkowskich, w siedemnastu (w tym w Polsce) relacja deficytu do PKB poprawiła się, w Belgii nie uległa zmianie, a w przypadku dziesięciu krajów: Cypru, Malty, Danii, Szwecji, Czech, Chorwacji, Rumunii, Łotwy, Słowacji i Finlandii pogorszyła się. W 2018 r. najgłębszy deficyt notowano na Cyprze (-4,4% wobec 1,7% nadwyżki rok wcześniej) oraz w Rumunii (-3,0% wobec -2,6%). W pozostałych dwudziestu sześciu krajach UE deficyt nie przekroczył ustalonego kryterium konwergencji (-3,0% PKB). W Polsce deficyt wyniósł -5 036 mln zł, co stanowiło -0,2% PKB (wobec -1,5% PKB w 2017 r.). Nadwyżkę sektora instytucji rządowych i samorządowych notowano w czternastu krajach członkowskich, w tym największą w Luksemburgu (2,7% PKB) oraz w Niemczech i na Malcie (po 1,9%). Relatywnie wysoką nadwyżką (w granicach 1,8%–1,1% PKB) charakteryzowały się także Bułgaria, Holandia oraz Czechy.

Wykres 31. Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych w % PKB

Chart 31. General government debt in % of GDP

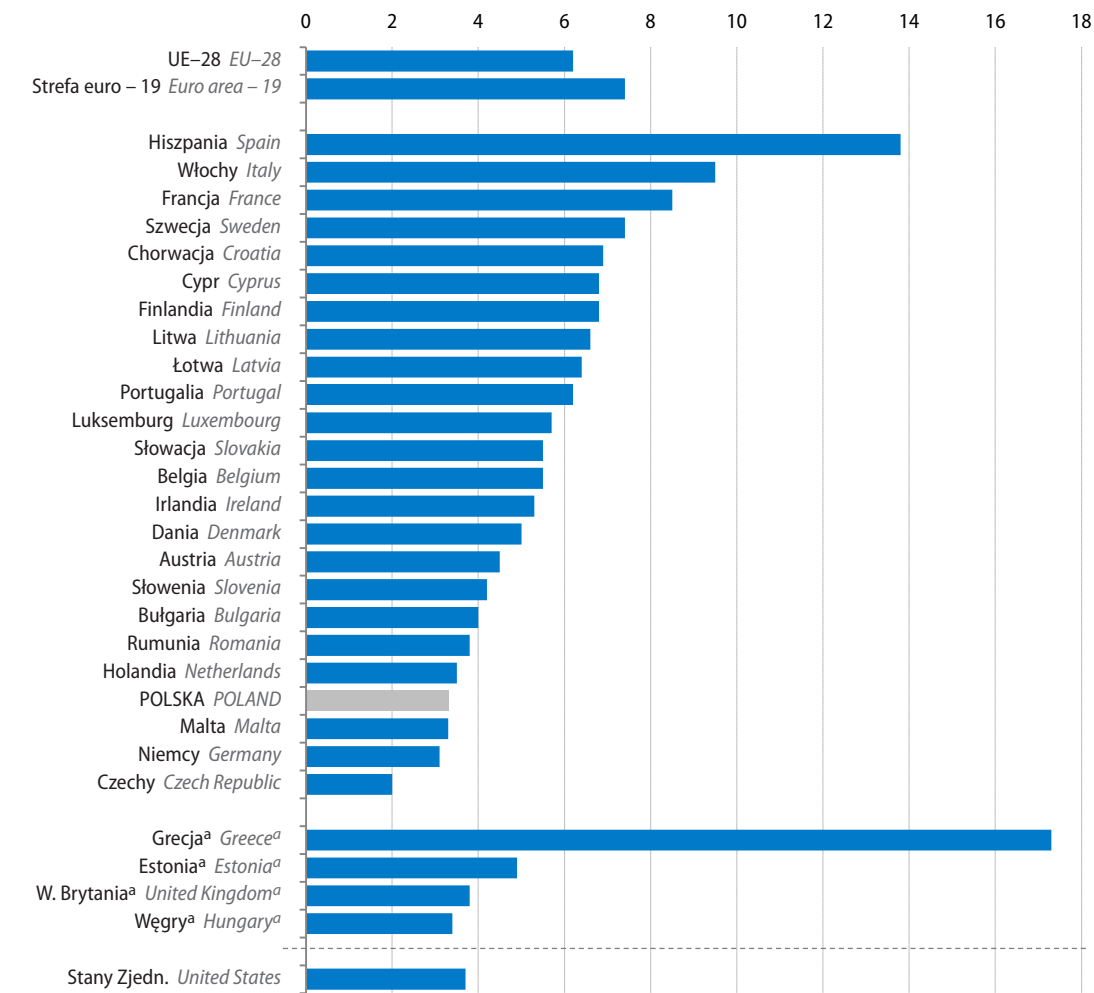
3 Według notyfikacji fiskalnej opublikowanej przez Eurostat w dn. 21.10.2019 r.

Relacja **długu sektora instytucji rządowych i samorządowych** do produktu krajowego brutto w Unii Europejskiej poprawiła się z 82,1% w 2017 r. do 80,4% w 2018 r. Ustalony próg (60,0% PKB) przekroczyło czternaście państw członkowskich. W najtrudniejszej sytuacji była Grecja, gdzie dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniósł 181,2% PKB, tj. o 5,0 p.proc. więcej niż rok wcześniej. Wysoki poziom długu obserwowano we Włoszech (134,8% PKB), w Portugalii (122,2% PKB), na Cyprze (100,6% PKB) oraz w Belgii (100,0% PKB). Relację długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do produktu krajowego brutto powyżej przeciętnej w UE notowano ponadto we Francji, w Hiszpanii oraz Wielkiej Brytanii (w granicach od 98,4% do 85,9% PKB). Dopuszczalne kryterium długu przekroczone także w Chorwacji, Austrii, Słowenii, na Węgrzech, w Irlandii oraz Niemczech; w krajach tych kształtował się on w granicach od 74,8% do 61,9% PKB. W Polsce w 2018 r. dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniósł 1035254 mln zł, tj. 48,9% PKB (wobec 50,6% PKB w 2017 r.). Podobnie jak w latach poprzednich, najniższą relację długu do produktu krajowego brutto notowano w Estonii (8,4%), Luksemburgu (21,0%) oraz Bułgarii (22,3%).

Zharmonizowana stopa bezrobocia⁴ w Unii Europejskiej ogółem w sierpniu br. wyniosła 6,2% (wobec 6,7% w sierpniu ub. roku). Podobnie jak w poprzednich miesiącach najwyższą stopę bezrobocia notowano w Grecji (16,9%⁵) oraz Hiszpanii (13,8%), przy czym w obu krajach wskaźnik ten był niższy niż przed rokiem. Relatywnie wysoki poziom bezrobocia obserwowano także we Włoszech (9,5%), Francji (8,5%) i w Szwecji (7,4%). Wyższą niż przeciętna dla UE stopą bezrobocia charakteryzowały się ponadto Chorwacja, Cypr, Finlandia, Litwa oraz Łotwa (w granicach 6,9%–6,4%). Najniższy wskaźnik bezrobocia notowano w Czechach (2,0%), Niemczech (3,1%), w Polsce i na Malcie (po 3,3%), w Holandii (3,5%) oraz Rumunii (3,8%). Spadek stopy bezrobocia w porównaniu z sierpniem ub. roku obserwowano w większości krajów członkowskich UE, najgłębszy na Cyprze (o 1,4 p.proc.) oraz w Bułgarii, Chorwacji i Hiszpanii (po 1,2 p.proc.). W Polsce stopa bezrobocia obniżyła się w skali roku o 0,5 p.proc. Wyższą niż przed rokiem stopą bezrobocia charakteryzowały się natomiast Szwecja (wzrost o 1,0 p.proc.), Litwa (o 0,5 p.proc.) oraz Dania (o 0,1 p.proc.). W Stanach Zjednoczonych wskaźnik bezrobocia w sierpniu br. był nieznacznie niższy niż rok wcześniej i wyniósł 3,7%.

4 Dane wyrównane sezonowo; brak danych za sierpień br. dla Estonii, Grecji, Węgier i Wielkiej Brytanii, przy czym wartość dla UE ogółem uwzględnia szacunki dla tych krajów.

5 Dane za lipiec br.

Wykres 32. Zharmonizowana stopa bezrobocia w sierpniu 2019 r. (w %, wyrównana sezonowo) Chart 32. *Harmonized unemployment rate in August 2019 (in %, seasonally adjusted)*

a Dane za II kwartał 2019 r.

a Data for the 2nd quarter 2019.

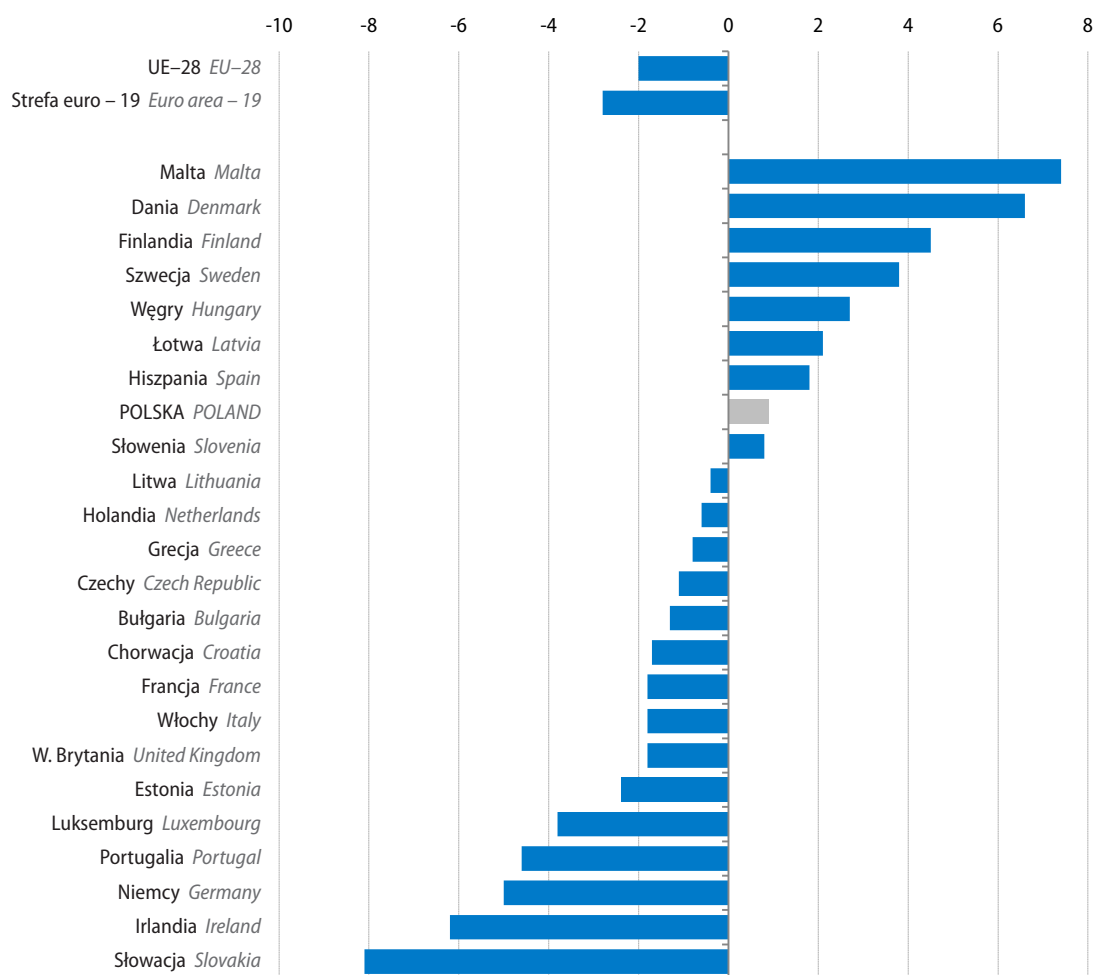
Źródło: Eurostat.

Source: Eurostat.

Produkcja przemysłowa⁶ w Unii Europejskiej ogółem w sierpniu br. zmniejszyła się w skali roku o 2,0% (wobec wzrostu o 1,2% przed rokiem). Spadek produkcji obserwowano w piętnastu krajach członkowskich, w tym największy na Słowacji (o 8,1% wobec wzrostu o 7,2% przed rokiem) oraz w Irlandii (o 6,2% wobec wzrostu odpowiednio o 15,9%). Spośród największych gospodarek europejskich najbardziej obniżyła się produkcja przemysłowa w Niemczech (o 5,0%), a także we Francji, Włoszech oraz Wielkiej Brytanii (po 1,8%). W Hiszpanii notowano wzrost produkcji o 1,8%. W Polsce produkcja przemysłowa zwiększyła się w skali roku o 0,9% (wobec wzrostu o 5,0% w analogicznym okresie ub. roku). Wzrost produkcji przemysłowej obserwowano również na Malcie, w Danii, Finlandii, Szwecji, na Węgrzech, Łotwie oraz w Słowenii (w granicach 7,4%–0,8%).

⁶ Dane wyrównane dniami roboczymi; brak danych dla Austrii, Belgii, Cypru i Rumunii, przy czym wartość dla UE ogółem uwzględnia szacunki dla tych krajów.

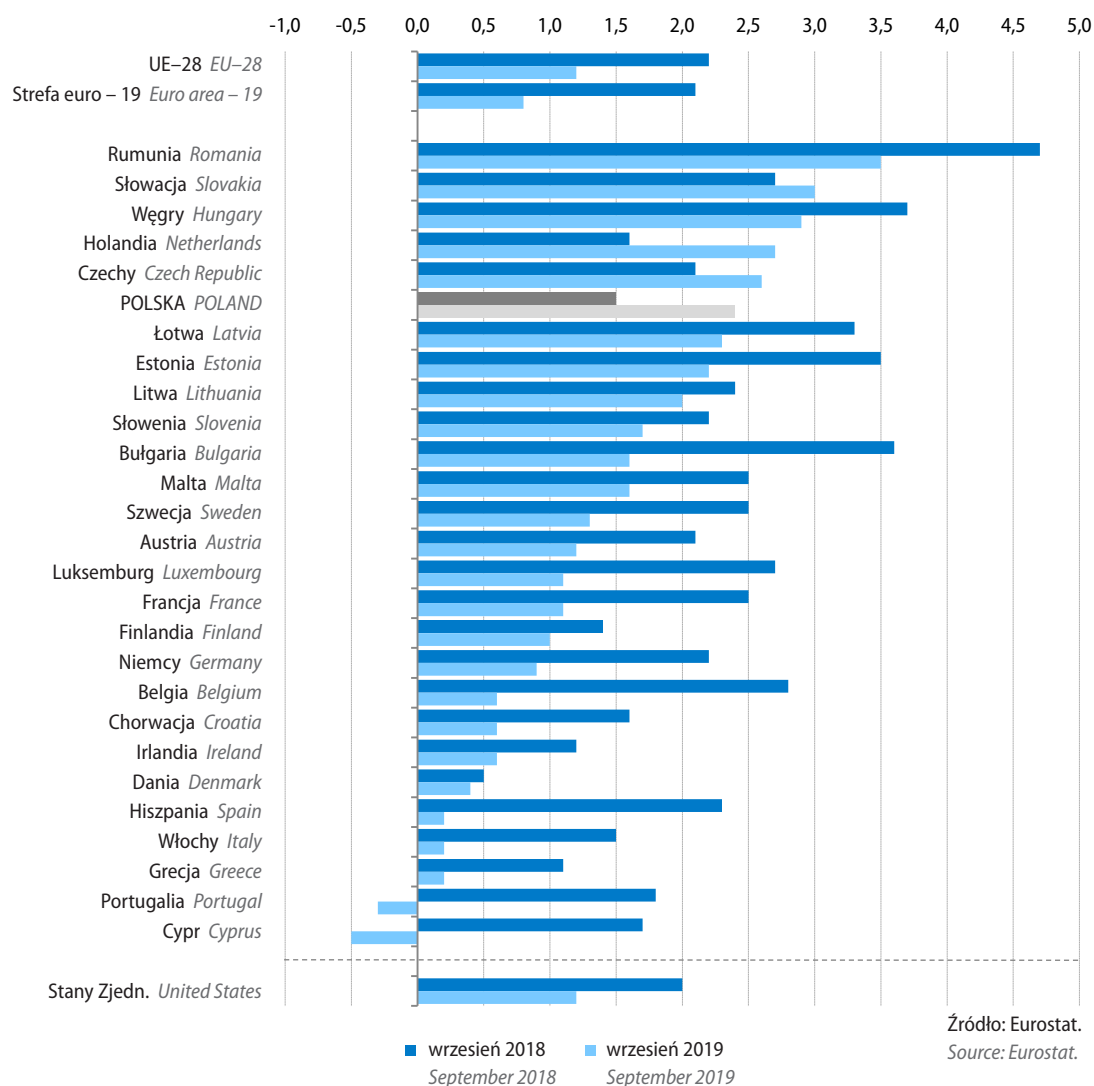
**Wykres 33. Produkcja przemysłowa w sierpniu 2019 r.
(zmiana w %, r/r, wyrównana dniami roboczymi)**

 Chart 33. Industrial production in August 2019
(change in %, y/y, working days adjusted)

 Źródło: Eurostat.
Source: Eurostat.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych (HICP)⁷ we wrześniu br. w Unii Europejskiej ogółem były o 1,2% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 2,2% w analogicznym okresie ub. roku). Wzrost notowano w większości krajów członkowskich, w tym największy w Rumunii (o 3,5%) oraz na Słowacji (o 3,0%). Relatywnie wysoki wzrost (w granicach 2,9%–2,6%) obserwowano również na Węgrzech, w Holandii oraz Czechach. Spośród największych gospodarek europejskich ceny konsumpcyjne wzrosły we Francji (o 1,1%) oraz w Niemczech (o 0,9%), a także – nieznacznie – we Włoszech i w Hiszpanii (po 0,2%). Spadek cen konsumpcyjnych notowano na Cyprze (o 0,5%) oraz w Portugalii (o 0,3%). W Polsce we wrześniu br. wzrost cen konsumpcyjnych w skali roku wyniósł 2,4% (wobec 1,5% przed rokiem), w tym najbardziej podrożały żywność i napoje bezalkoholowe (o 6,5%), towary i usługi w zakresie restauracji i hoteli (o 5,9%) oraz zdrowia (o 4,1%).

Wykres 34. Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) (zmiana w %, r/r)

Chart 34. Harmonized index of consumer prices (HICP) (change in %, y/y)

⁷ Brak danych dla Wielkiej Brytanii, przy czym wartość dla UE ogółem uwzględnia szacunki dla tego kraju.

W okresie styczeń–lipiec br. w większości krajów Unii Europejskiej notowano wzrost **wartości obrotów towarowych w handlu zagranicznym** w skali roku. **Import** najbardziej zwiększył się na Malcie (o 22,5%). Relatywnie wysoką dynamiką charakteryzowały się również Słowenia (wzrost o 11,0%) oraz Luksemburg (o 10,0%). Spadek wartości towarów sprowadzanych z zagranicy notowano w pięciu krajach członkowskich, w tym największy na Cyprze (o 9,5%). **Eksport** w najwyższym stopniu wzrósł w skali roku w Luksemburgu (o 14,1%) oraz w Irlandii (o 11,9%), natomiast jego znaczny spadek obserwowano na Cyprze (o 36,1%). W dwunastu państwach członkowskich w okresie styczeń–lipiec br. notowano dodatnie saldo wymiany handlowej; największe w Niemczech (133,6 mld EUR), gdzie import wzrósł w skali roku o 2,4%, a eksport – o 0,9%. Podobnie jak przed rokiem, wysokie saldo obserwowano również w Irlandii (39,8 mld EUR) i Holandii (36,4 mld EUR). Największy deficyt w wymianie towarowej, podobnie jak rok wcześniej, wystąpił w Wielkiej Brytanii (minus 106,5 mld EUR) oraz we Francji (minus 42,1 mld EUR), przy czym w Wielkiej Brytanii uległ on pogłębieniu. W Polsce, przy wyższej dynamice eksportu niż importu (wzrost odpowiednio o 6,6% i o 4,6%), wymiana handlowa zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 0,4 mln EUR (wobec minus 2,1 mln EUR w okresie styczeń–lipiec ub. roku).

Według danych Banku Światowego we wrześniu br. ceny większości **podstawowych surowców** na rynkach światowych wzrosły w skali miesiąca, a obniżyły się w skali roku. Baryłka ropy naftowej (APSP⁸) kosztowała 60,0 USD, tj. o 4,1% więcej niż przed miesiącem i o 20,3% mniej niż przed rokiem. Cena gazu ziemnego wzrosła o 14,4% w skali miesiąca, natomiast w skali roku spadła o 55,8% do 4,2 USD za mln BTU⁹. Węgiel kamienny był o 0,3% droższy niż w sierpniu br., ale o 42,4% tańszy niż we wrześniu ub. roku – za tonę tego surowca trzeba było zapłacić 65,8 USD. Ceny większości **podstawowych metali**¹⁰ na rynkach światowych wzrosły w skali miesiąca, w tym najbardziej niklu (o 12,1%). Wzrost cen cynku, cyny, ołowiu, miedzi i aluminium kształtował się w granicach od 2,6% do 0,7%, a cena rud żelaza była podobna do notowanej w sierpniu br. W skali roku notowano spadek cen większości podstawowych metali. Mniej płacono za aluminium (o 13,5%), cynę (o 11,3%), miedź (o 4,8%) oraz cynk (o 4,2%). Znacznie wzrosły natomiast ceny niklu (o 41,1%) oraz rud żelaza (o 36,0%), w niewielkim stopniu – ołowiu (o 2,4%). Na rynkach zbóż w porównaniu z sierpniem br. podrożała pszenica (o 4,7%), potaniały natomiast jęczmień (o 15,0%), kukurydza (o 3,9%) oraz ryż (o 0,7%). W skali roku mniej płacono za pszenicę (o 10,7%) oraz jęczmień (o 3,8%), a więcej za ryż (o 5,4%) oraz kukurydzę (o 1,6%). Kilogram bawełny na rynkach światowych we wrześniu br. kosztował o 0,7% więcej niż poprzednim miesiącu i o 21,1% mniej niż przed rokiem. Cena złota wzrosła zarówno w skali miesiąca (o 0,7%), jak i roku (o 26,1%) i we wrześniu br. uncja tego kruszcu kosztowała 1510,6 USD. Za uncję srebra płacono 18,2 USD, tj. o 5,4% więcej niż w sierpniu br. i o 27,2% więcej niż przed rokiem.

8 Average Petroleum Spot Price – przeciętna ważona liczona dla agregatu składającego się z następujących typów ropy naftowej: Brent, Dubai i West Texas Intermediate.

9 BTU [British Thermal Unit] – brytyjska jednostka ciepła.

10 Aluminium, cyna, cynk, miedź, nikiel, ołów i rudy żelaza.

Tablica 26. Ceny wybranych surowców na rynkach światowych na podstawie danych Banku Światowego (Commodity Price Data)

Table 26. Prices of selected raw materials on the world markets based on the World Bank data (Commodity Price Data)

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	IX 2018	2019			
				VIII		IX	
				w USD in USD			
Ropa naftowa (APSP) [za baryłkę] Crude oil (APSP) [per barrel]	52,8	68,3	75,4	57,7	60,0	104,1	79,7
Gaz ziemny [za mln BTU] Natural gas [per mln BTU]	5,7	7,7	9,5	3,7	4,2	114,4	44,2
Węgiel eksportowany z Australii [za tonę] Coal, Australian [per tonne]	88,5	107,0	114,2	65,6	65,8	100,3	57,6
Bawełna [za kilogram] Cotton [per kilogram]	1,8	2,0	2,0	1,6	1,6	100,7	78,9
Miedź [za tonę] Copper [per tonne]	6169,9	6529,8	6050,8	5709,4	5759,3	100,9	95,2
Aluminium [za tonę] Aluminum [per tonne]	1967,7	2108,5	2026,5	1740,7	1753,5	100,7	86,5
Rudy żelaza [za tonę] Iron ore [per tonne]	71,8	69,8	68,4	93,1	93,1	100,0	136,0
Cyna [za tonę] Tin [per tonne]	20061,2	20145,2	18967,1	16609,0	16830,6	101,3	88,7
Nikiel [za tonę] Nickel [per tonne]	10409,6	13114,1	12510,4	15748,6	17656,9	112,1	141,1
Cynk [za tonę] Zinc [per tonne]	2890,9	2922,4	2434,7	2273,0	2331,6	102,6	95,8
Ołów [za tonę] Lead [per tonne]	2314,7	2240,4	2022,9	2044,6	2071,9	101,3	102,4
Pszenica [za tonę] Wheat [per tonne]	174,2	209,9	212,4	181,1	189,6	104,7	89,3
Kukurydza [za tonę] Maize [per tonne]	154,5	164,4	154,8	163,6	157,3	96,1	101,6
Ryż [za tonę] Rice [per tonne]	398,9	420,7	405,0	430,0	427,0	99,3	105,4
Jęczmień [za tonę] Barley [per tonne]	97,6	125,9	119,4	135,0	114,8	85,0	96,2
Złoto [za uncję] Gold [per ounce]	1257,6	1269,2	1198,4	1500,4	1510,6	100,7	126,1
Srebro [za uncję] Silver [per ounce]	17,1	15,7	14,3	17,2	18,2	105,4	127,2

Tablice
Tables

Tablica 27. Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju
 Table 27. Selected indicators regarding the socio-economic situation of the country

Wyszczególnienie a – 2018 b – 2019		I	II	III	IV	V	VI
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ¹ w tys. osób	a	6187	6197	6205	6212	6210	6222
	b	6368	6378	6394	6392	6380	6394
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu) w tys. osób	a	1134	1127	1092	1043	1002	968
	b	1023	1017	985	938	906	877
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w %	a	6,8	6,8	6,6	6,3	6,1	5,8
	b	6,1	6,1	5,9	5,6	5,4	5,3
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ :							
w złotych	a	4588,58	4599,72	4886,56	4840,44	4696,59	4848,16
	b	4931,80	4949,42	5164,53	5186,12	5057,82	5104,46
poprzedni miesiąc=100	a	92,3	100,2	106,2	99,1	97,0	103,2
	b	93,5	100,4	104,3	100,4	97,5	100,9
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	107,3	106,8	106,7	107,8	107,0	107,5
	b	107,5	107,6	105,7	107,1	107,7	105,3
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ – analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	105,5	105,5	105,4	106,2	105,3	105,5
	b	106,6	106,2	103,9	104,8	105,3	102,6
Przeciętna miesięczna emerytura i renta realna brutto:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych							
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	100,5	100,9	103,0	102,6	102,5	102,5
	b	103,3	103,0	102,6	102,3	102,8	101,7
rolników indywidualnych							
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	100,0	100,0	100,7	100,5	100,3	100,2
	b	101,5	101,2	103,9	103,9	103,3	103,0
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych:							
poprzedni miesiąc=100	a	100,3	99,8	99,9	100,5	100,2	100,1
	b	99,8	100,4	100,3	101,1	100,2	100,3
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	101,9	101,4	101,3	101,6	101,7	102,0
	b	100,7	101,2	101,7	102,2	102,4	102,6
grudzień poprzedniego roku=100	a	100,3	100,1	100,0	100,5	100,6	100,7
	b	99,8	100,2	100,5	101,6	101,9	102,2
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu:							
poprzedni miesiąc=100	a	100,1	99,8	100,6	100,3	101,3	100,3
	b	100,2	100,5	100,1	100,4	100,2	99,5
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	100,2	99,9	100,5	101,0	103,0	103,7
	b	102,2	102,9	102,5	102,6	101,4	100,5
Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej:							
poprzedni miesiąc=100	a	100,1	100,1	100,3	100,3	100,3	100,4
	b	100,2	100,1	100,3	100,4	100,3	100,3
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	101,5	101,7	101,9	102,1	102,4	102,8
	b	103,6	103,7	103,7	103,8	103,7	103,7

1 Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

1 Data concern economic entities employing more than 9 persons.

VII	VIII	IX	X	XI	XII	Specification a – 2018 b – 2019
6231	6229	6225	6227	6232	6233	a Average paid employment in the enterprise sector ¹ in thousand persons
6397	6390	6386				b
962	959	947	937	951	969	a Registered unemployed persons (end of period) in thousand persons
868	866	851				b
5,8	5,8	5,7	5,7	5,7	5,8	a Unemployment rate (end of period) in %
5,2	5,2	5,1				b
						Average monthly nominal gross wage and salary in the enterprise sector ¹ :
4825,02	4798,27	4771,86	4921,39	4966,61	5274,95	a in zlotys
5182,43	5125,26	5084,56				b
99,5	99,4	99,4	103,1	100,9	106,2	a previous month=100
101,5	98,9	99,2				b
107,2	106,8	106,7	107,6	107,7	106,1	a corresponding month of previous year=100
107,4	106,8	106,6				b
105,1	104,6	104,7	105,7	106,3	104,9	a Average monthly real gross wage and salary in the enterprise sector ¹ – corresponding month of previous year=100
104,5	104,0	104,0				b
						Average monthly real gross retirement pay and pension:
						from non-agricultural social security system
102,4	102,7	102,7	101,9	101,2	102,8	a corresponding month of previous year=100
101,5	101,9	102,0				b
						of farmers
100,5	100,2	100,9	100,7	100,7	101,0	a corresponding month of previous year=100
102,8	102,6	102,2				b
						Price indices of consumer goods and services:
99,8	100,0	100,2	100,4	100,0	100,0	a previous month=100
100,0	100,0	100,0				b
102,0	102,0	101,9	101,8	101,3	101,1	a corresponding month of previous year=100
102,9	102,9	102,6				b
100,6	100,5	100,7	101,1	101,1	101,1	a December of previous year=100
102,2	102,2	102,2				b
						Price indices of sold production of industry:
100,1	100,0	100,5	100,5	99,6	99,0	a previous month=100
100,1	100,3	100,4				b
103,4	103,0	103,0	103,2	102,8	102,1	a corresponding month of previous year=100
100,5	100,9	100,9				b
						Price indices of construction and assembly production:
100,3	100,3	100,4	100,4	100,4	100,4	a previous month=100
100,2	100,2	100,2				b
103,1	103,2	103,3	103,3	103,4	103,7	a corresponding month of previous year=100
103,5	103,5	103,3				b

Tablica 27. Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju (dok.)

Table 27. Selected indicators regarding the socio-economic situation of the country (cont.)

Wyszczególnienie a – 2018 b – 2019		I	II	III	IV	V	VI
Produkcja sprzedana przemysłu ¹ (ceny stałe ²):							
poprzedni miesiąc=100	a	104,1	97,7	111,2	93,2	101,4	104,2
	b	107,3	98,5	109,9	96,4	100,0	94,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	108,7	107,3	101,6	109,3	105,2	106,7
	b	106,0	106,9	105,6	109,2	107,7	97,4
Produkcja budowlano-montażowa ¹ (ceny stałe ²):							
poprzedni miesiąc=100	a	42,2	103,3	132,1	101,0	112,9	120,6
	b	38,8	115,1	127,2	107,1	105,3	109,3
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	134,7	131,3	116,1	119,7	120,7	124,7
	b	103,2	115,1	110,8	117,4	109,5	99,3
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	a	15005	29926	44634	58495	70467	82786
	b	17324	32380	47425	65085	80053	94533
Sprzedaż detaliczna towarów ¹ (ceny stałe ³):							
poprzedni miesiąc=100	a	79,5	97,2	117,9	94,1	102,2	103,5
	b	81,2	96,8	113,5	103,5	96,5	101,6
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	107,7	107,7	108,8	104,0	106,1	108,2
	b	106,1	105,6	101,8	111,9	105,6	103,7
Wynik budżetu państwa – od początku roku (w mln zł)	a	8562,2	4460,8	3127,6	9325,2	9585,3	9535,5
	b	6587,4	-792,9	-4489,8	-75,1	-1935,3	-5040,4
Średnie kursy walut w zł – NBP:							
100 dolarów amerykańskich	a	341,41	337,01	341,58	341,88	361,83	368,76
	b	376,17	380,23	380,52	381,45	383,93	378,11
100 euro	a	416,36	416,83	421,01	419,48	428,20	430,54
	b	429,54	431,57	429,96	428,74	429,65	426,60
100 franków szwajcarskich	a	355,11	361,15	360,62	353,05	362,83	372,70
	b	380,33	379,75	380,19	378,60	379,78	382,00
Handel zagraniczny ⁴ w mln zł:							
eksport	a	74484,7	71882,0	80730,5	76642,3	78234,1	82355,7
	b	81255,1	81283,1	88292,5	84409,4	85053,3	78692,0
import	a	76630,5	74282,5	82427,2	76700,3	78075,6	84072,5
	b	80886,9	83246,9	85928,2	83272,8	86457,6	77928,0
saldo	a	-2145,8	-2400,5	-1696,7	-58,0	158,5	-1716,8
	b	368,2	-1963,8	2364,3	1136,6	-1404,3	764,0

1 Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Średnie ceny bieżące z 2015 r. 3 Ceny bieżące z okresu
 1 Data concern economic entities employing more than 9 persons. 2 The average current prices from 2015. 3 The current prices from the period preceding

VII	VIII	IX	X	XI	XII	Specification a – 2018 b – 2019	
						<i>Sold production of industry¹ (constant prices²):</i>	
94,6	100,8	103,3	109,9	96,3	88,5	a	<i>previous month=100</i>
102,8	93,9	110,7				b	
110,3	105,0	102,7	107,4	104,6	102,9	a	<i>corresponding month of previous year=100</i>
105,8	98,5	105,6				b	
						<i>Construction and assembly production¹ (constant prices²):</i>	
98,5	101,6	107,5	107,9	100,3	121,8	a	<i>previous month=100</i>
105,8	97,8	112,7				b	
118,7	120,1	116,5	122,5	117,0	112,3	a	<i>corresponding month of previous year=100</i>
106,6	102,6	107,6				b	
99423	115838	129752	148623	165093	185063	a	<i>Dwellings completed (from the beginning of year)</i>
110084	127832	145554				b	
						<i>Retail sales of goods¹ (constant prices³):</i>	
100,2	101,2	96,1	106,6	97,2	113,2	a	<i>previous month=100</i>
102,1	100,1	95,9				b	
107,1	106,7	103,6	107,8	106,9	103,9	a	<i>corresponding month of previous year=100</i>
105,7	104,4	104,3				b	
-858,7	1052,2	3183,7	6476,3	11060,1	-10406,2	a	<i>State budget balance – from the beginning of year (in million PLN)</i>
-4782,9	-1980,7	.				b	
						<i>Average exchange rates in PLN – National Bank of Poland:</i>	
370,95	371,75	368,37	374,95	378,66	376,91	a	<i>100 USD</i>
379,59	390,67	395,35				b	
433,01	428,73	429,92	430,60	430,29	429,05	a	<i>100 EUR</i>
425,98	434,37	435,47				b	
372,63	375,66	380,86	377,23	378,08	379,75	a	<i>100 CHF</i>
384,42	398,44	399,19				b	
						<i>Foreign trade^A in million PLN:</i>	
78540,2	76323,4	81448,4	91405,6	89497,7	69779,6	a	<i>exports</i>
83358,7	75284,1	.				b	
79702,6	79650,7	81385,5	92962,6	89181,0	75759,8	a	<i>imports</i>
83366,0	76143,8	.				b	
-1162,4	-3327,3	62,9	-1557,0	316,7	-5980,2	a	<i>balance</i>
-7,3	-859,7	.				b	

poprzedzającego okres badany. 4 Od stycznia 2019 r. – dane wstępne.
the surveyed period. 4 Since January 2019 – preliminary data.

Tablica 28. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Table 28. Main macroeconomic indicators

A. Unia Europejska

A. European Union

Wyszczególnienie Specification	PKB GDP			Handel zagraniczny Foreign trade				Zharmonizowana stopa bezrobocia ^a Harmonized unemployment rate ^a		
	2018	2019		I-VII 2019	I-VII 2018	w mld EUR in bn EUR	VIII 2018	2019		
		I kw. ^d 1st quarter ^d	II kw. ^d 2nd quarter ^d					VII	VIII	
	zmiana w % w skali roku annual change in %						w % in %			
UE-28	2,0	1,6	1,4	.	.	.	.	6,7	6,3	6,2
Strefa euro – 19	1,9	1,3	1,2	.	.	.	.	8,0	7,5	7,4
Austria	2,4	1,9	1,5	3,1	3,1	-3,9	-3,8	4,9	4,4	4,5
Belgia	1,4	1,3	1,2	0,8	1,0	9,0	9,5	5,7	5,5	5,5
Bułgaria	3,1	3,9	3,8	6,0	-0,1	-1,5	-2,4	5,2	4,0	4,0
Chorwacja	2,6	3,8	2,5	8,0	7,7	-5,9	-5,5	8,1	7,0	6,9
Cypr	4,1	3,2	3,2	-36,1	-9,5	-2,9	-2,3	8,2	7,0	6,8
Czechy	3,0	2,7	2,8	5,4	2,8	11,9	9,1	2,3	2,1	2,0
Dania	1,5	2,0	2,6	5,9	-0,7	6,2	2,7	4,9	4,9	5,0
Estonia	4,8	4,6	3,8	3,6	1,8	-0,9	-1,1	5,3	4,2	.
Finlandia	1,7	0,5	1,3	3,3	-0,1	0,0	-1,2	7,2	6,7	6,8
Francja	1,7	1,3	1,4	5,3	3,1	-42,1	-46,8	9,0	8,5	8,5
Grecja	1,9	1,1	1,9	3,1	5,4	-12,9	-11,8	18,9	16,9	.
Hiszpania	2,4	2,2	2,0	2,1	1,4	-18,4	-19,4	15,0	13,9	13,8
Holandia	2,6	1,9	1,6	4,5	5,3	36,4	37,2	3,9	3,4	3,5
Irlandia	8,2	7,2	6,0	11,9	0,0	39,8	30,3	5,6	5,3	5,3
Litwa	3,6	4,3	4,0	6,8	6,6	-1,7	-1,6	6,1	6,4	6,6
Luksemburg	3,1	1,0	3,7	14,1	10,0	-3,8	-3,7	5,7	5,7	5,7
Łotwa	4,6	3,2	2,9	1,1	4,0	-1,8	-1,5	7,1	6,5	6,4
Malta	6,8	5,2	4,0	4,2	22,5	-2,4	-1,7	3,6	3,4	3,3
Niemcy	1,5	0,9	0,4	0,9	2,4	133,6	141,7	3,4	3,1	3,1
Polska	5,1	4,6	4,2	6,6	4,6	0,4	-2,1	3,8	3,3	3,3
Portugalia	2,4	2,1	1,9	2,8	8,8	-12,2	-9,3	7,0	6,4	6,2
Rumunia	4,0	4,9	4,6	2,2	5,9	-9,7	-7,8	4,0	3,9	3,8
Słowacja	4,0	3,4 ^a	2,6 ^a	2,3	3,8	-0,1	0,6	6,3	5,6	5,5
Słowenia	4,1	3,5	2,4	8,2	11,0	0,8	1,3	5,2	4,2	4,2
Szwecja	2,3	1,5	1,0	5,3	-0,7	3,1	-1,8	6,5	7,2	7,4
Węgry	5,1	5,2	5,2	4,8	5,6	2,6	2,9	3,8	3,4	.
Wielka Brytania	1,4	2,1	1,3	1,8	6,8	-106,5	-88,5	4,0	3,8	.
Włochy	0,8	0,0	0,1	3,2	1,6	29,7	24,7	10,2	9,8	9,5

a Dane wyrównane sezonowo. b Dane wyrównane dniami roboczymi. c Obejmuje sekcje: górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe oraz f I kw. 2019 r. g II kw. 2019 r.

a Data seasonally adjusted. b Data adjusted by working days. c Include sections: mining and quarrying; manufacturing and electricity, gas, steam and air

Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych <i>Harmonized Index of Consumer Prices</i>			Produkcja przemysłowa ^{bc} <i>Industrial production^{bc}</i>			Produkcja w budownictwie ^b <i>Production in construction^b</i>			Wyszczególnienie <i>Specification</i>
IX 2018	2019		VIII 2018	2019		VIII 2018	2019		
	VIII	IX		VII	VIII		VII	VIII	
zmiana w % w skali roku <i>annual change in %</i>									
2,2	1,4	1,2	1,2	-1,2	-2,0	0,7	2,8	1,9	EU-28
2,1	1,0	0,8	0,9	-2,1	-2,8	0,7	1,8	1,2	Euro area - 19
2,1	1,5	1,2	2,1	-0,7	.	6,5	5,8	.	<i>Austria</i>
2,8	0,9	0,6	2,1	-0,4	.	1,1	2,0	.	<i>Belgium</i>
3,6	2,5	1,6	1,9	-1,0	-1,3	-1,2	4,4	3,3	<i>Bulgaria</i>
1,6	0,6	0,6	-1,1	2,9	-1,7	10,1	6,8	3,4	<i>Croatia</i>
1,7	0,6	-0,5	5,4	2,0	.	13,4 ^e	13,5 ^f	16,6 ^g	<i>Cyprus</i>
2,1	2,6	2,6	2,0	0,1	-1,1	10,6	3,6	-2,3	<i>Czech Republic</i>
0,5	0,5	0,4	-2,6	5,5	6,6	4,0	1,9	.	<i>Denmark</i>
3,5	2,1	2,2	4,9	-5,5	-2,4	20,2 ^e	2,0 ^f	3,0 ^g	<i>Estonia</i>
1,4	1,2	1,0	2,8	5,0	4,5	2,5	1,6	-0,6	<i>Finland</i>
2,5	1,3	1,1	1,1	0,0	-1,8	0,2	-0,9	-0,9	<i>France</i>
1,1	0,1	0,2	-0,1	-1,8	-0,8	-4,6 ^e	-18,4 ^f	-5,8 ^g	<i>Greece</i>
2,3	0,4	0,2	1,1	0,5	1,8	-2,2	3,8	2,7	<i>Spain</i>
1,6	3,1	2,7	1,1	-0,8	-0,6	7,1	3,4	2,2	<i>Netherlands</i>
1,2	0,6	0,6	15,9	-2,5	-6,2	13,9 ^e	10,6 ^f	11,0 ^g	<i>Ireland</i>
2,4	2,5	2,0	3,9	4,4	-0,4	18,0 ^e	18,6 ^f	8,9 ^g	<i>Lithuania</i>
2,7	1,4	1,1	-2,6	-3,5	-3,8	3,8	2,2	.	<i>Luxembourg</i>
3,3	3,1	2,3	6,8	-1,3	2,1	31,7 ^e	7,4 ^f	0,9 ^g	<i>Latvia</i>
2,5	1,9	1,6	-1,7	0,7	7,4	12,4 ^e	16,4 ^f	21,7 ^g	<i>Malta</i>
2,2	1,0	0,9	-0,7	-5,1	-5,0	-1,4	2,4	1,4	<i>Germany</i>
1,5	2,6	2,4	5,0	3,3	0,9	20,0	4,2	5,1	Poland
1,8	-0,1	-0,3	-3,9	-2,3	-4,6	4,9	3,2	2,8	<i>Portugal</i>
4,7	4,1	3,5	4,5	-5,3	-6,1	-8,9	39,0	34,2	<i>Romania</i>
2,7	3,0	3,0	7,2	2,8	-8,1	10,4	-7,7	-6,9	<i>Slovakia</i>
2,2	2,4	1,7	5,4	4,8	0,8	34,0	-0,2	-7,5	<i>Slovenia</i>
2,5	1,3	1,3	0,8	5,6	3,8	-7,7	2,4	6,8	<i>Sweden</i>
3,7	3,2	2,9	4,4	8,7	2,7	24,7	32,9	5,9	<i>Hungary</i>
2,4	1,7	.	1,1	-0,8	-1,8	-0,8	3,5	1,2	<i>United Kingdom</i>
1,5	0,5	0,2	-1,2	-0,7	-1,8	0,0	1,2	2,1	<i>Italy</i>

wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. d Dane wyrównane sezonowo oraz dniami roboczymi. e II kw. 2018 r.

conditioning supply. d Data seasonally adjusted and adjusted by working days. e 2nd quarter 2018. f 1st quarter 2019. g 2nd quarter 2019.

Tablica 28. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne (dok.)

Table 28. Main macroeconomic indicators (cont.)

B. OECD i wybrane kraje świata

B. OECD and selected countries of the world

Wyszczególnienie Specification	PKB ^{ab} GDP ^{ab}			Handel zagraniczny Foreign trade				Zharmonizowana stopa bezrobocia ^a Harmonized unemployment rate ^a		
	2018	2019		I–VII 2019	import imports	saldo balance	I–VII 2018	VIII 2018	2019	
		I kw. 1st quarter	II kw. 2nd quarter						VII	VIII
	zmiana w % w skali roku annual change in %					w mld USD in bn USD		w % in %		
OECD	2,3	1,7	1,6	-2,5	-2,7	-412,1	-406,7	5,3	5,2	5,1
w tym:										
Australia	2,7	1,7	1,4	7,8	-6,0	15,3	14,4	5,3	5,2	5,3
Chile	4,0	2,0	2,0	-6,4	-3,0	3,2	3,6	6,9	6,9	.
Islandia	4,6	0,2	2,3	-3,9	-13,2	-1,3	-1,2	2,7	3,4	3,4
Izrael	3,4	3,3	3,2	-4,1	0,0	-12,9	-12,6	4,0	3,7	3,8
Japonia	0,8	1,0	0,8	-5,1	-1,7	-2,1	2,9	2,4	2,2	2,2
Kanada	1,9	1,4	1,6	-1,0	-1,5	-4,9	-5,9	6,0	5,7	5,7
Korea Południowa	2,7	1,6	2,1	-8,9	-4,8	40,5	39,4	4,1	4,0	3,1
Meksyk	2,0	0,1	0,3	4,3	0,5	-8,4	-7,6	3,3	3,5	3,5
Norwegia	1,3	1,2	1,2	-11,6	-1,0	20,8	19,5	4,0	3,8	.
Nowa Zelandia	2,8	2,5	2,1	-0,5	-2,6	-2,3	-2,4	4,4 ^e	4,2 ^f	3,9 ^d
Stany Zjednoczone	2,9	2,7	2,3	-0,5	0,4	-495,8	-494,5	3,8	3,7	3,7
Szwajcaria	2,8	0,8	0,3	1,9	-1,8	17,8	16,8	4,8 ^e	4,7 ^f	4,3 ^d
Turcja	2,8	-2,5	-1,4	4,0	-17,2	-41,5	-46,4	11,3	.	.
Białoruś	3,0	1,3	.	-3,5	-0,8	-3,1	-2,6	.	4,6 ^f	4,4 ^d
Brazylia	1,1	0,5	1,0	-4,6	-1,4	30,9	34,9	.	.	.
Chiny	6,6	6,4	6,2	-1,0	-4,3	223,1	217,5	.	.	.
Indie	7,4	5,8	5,1	2,4	-1,9	-111,2	-108,7	.	.	.
Południowa Afryka	0,8	0,1	1,0	-5,3	-5,6	1,1	-0,5	26,9 ^e	27,3 ^f	28,7 ^d
Rosja	2,3	1,0	0,8	-2,9	-1,9	106,3	104,6	4,8 ^e	4,6 ^f	4,6 ^d
Ukraina ^e	3,3	2,5	4,6	7,0	8,5	-4,9	-4,1	.	9,1 ^f	.

a Dane wyrównane sezonowo. b Dane na podstawie SNA 2008. c III kw. 2018 r. d II kw. 2019 r. e II kw. 2018 r. f I kw 2019 r. g III kw. 2019 r. h Dane nie

U w a g a. Przeliczeń danych dotyczących handlu zagranicznego w oparciu o dane zawarte w bazie Eurostatu i OECD dokonano w Departamencie
 Ź r ó d ł o: EUROSTAT, OECD, BELSTAT, UKRSTAT, GUS – dane pobrano w dn. 18.10.2019 r.

a Data seasonally adjusted. b On the basis of SNA 2008. c 3rd quarter 2018. d 2nd quarter 2019. e 2nd quarter 2018. f 1st quarter 2019. g 3rd quarter 2019. h

N o t e. Data concerning foreign trade were computed on the basis of data extracted from the Eurostat and OECD databases in the Statistical Products Department
 S o u r c e: EUROSTAT, OECD, BELSTAT, UKRSTAT, Statistics Poland – data were downloaded on 18.10.2019.

Wskaźnik cen konsumpcyjnych (CPI) <i>Consumer Price Index (CPI)</i>			Produkcja przemysłowa ^a <i>Industrial production^a</i>			Produkcja w budownictwie ^a <i>Production in construction^a</i>			Wyszczególnienie <i>Specification</i>
IX 2018	2019		VIII 2018	2019		VIII 2018	2019		
	VIII	IX		VII	VIII		VII	VIII	
zmiana w % w skali roku <i>annual change in %</i>									
2,9	1,9	.	2,4	-0,4	.	4,9	-0,6	.	OECD
									<i>of which:</i>
1,9 ^c	1,6 ^d	.	3,8 ^e	1,2 ^f	1,9 ^d	5,2 ^e	-4,1 ^f	-6,9 ^d	Australia
3,1	2,6	2,2	-1,2	1,1	2,3	-4,6	.	.	Chile
2,7	3,2	3,0	.	.	.	.	.	.	Iceland
1,2	0,6	0,3	8,6	6,6	.	.	.	.	Israel
1,2	0,3	.	-0,2	-1,5	-1,9	-2,9	0,5	.	Japan
2,2	1,9	1,9	5,2	-1,1	.	-0,2	-3,4	.	Canada
2,1	-0,0	-0,4	3,7	-0,8	-2,9	-5,9	.	.	South Korea
5,0	3,2	3,0	.	.	.	-0,9	-8,8	-2,4	Mexico
3,4	1,6	1,5	2,2	-5,7	-9,4	2,2 ^e	2,9 ^f	4,7 ^d	Norway
1,9 ^c	1,7 ^d	1,5 ^g	0,8 ^e	2,2 ^f	0,9 ^d	4,1 ^e	5,6 ^f	3,8 ^d	New Zealand
2,3	1,7	1,7	5,3	0,5	0,4	7,5	-3,0	-1,9	United States
1,0	0,3	0,1	9,9 ^e	.	.	3,1 ^e	0,9 ^f	-2,4 ^d	Switzerland
24,5	15,0	.	1,0	-1,5	-3,6	.	.	.	Turkey
5,6	.	5,3	.	.	.	.	.	.	Belarus
4,5	3,4	2,9	2,4	-4,2	-2,5	1,7	.	.	Brazil
2,5	2,8	3,0	.	.	.	.	.	.	China
5,6	6,3	.	4,8	.	.	.	.	.	India
4,8	4,3	.	.	.	.	-12,9	-1,7	.	South Africa
3,4	4,3	.	2,4	2,6	.	.	.	.	Russia
8,9	8,8	7,5	0,8	-0,2	-1,7	5,9	15,2	8,9	Ukraine ^e

obejmują czasowo okupowanego terytorium Autonomicznej Republiki Krymu i miasta Sewastopol.

Opracowań Statystycznych GUS.

Excluding the temporarily occupied territory of the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol.

of Statistics Poland.